

Møte tirsdag den 30. mai 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 86):

1. Redegjørelse om grensehindre i Norden av ministeren for samordning av EØS-saker og forholdet til EU
(Det vil bli foreslått debatt umiddelbart etter redegjørelsen)
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om seismikkfrie områder
(Innst. 322 S (2016–2017), jf. Dokument 8:53 S (2016–2017))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Janne Sjelmo Nordås om en sterkere satsing på arbeidet for å nå målet om 10 TWh energieffektivisering
(Innst. 318 S (2016–2017), jf. Dokument 8:67 S (2016–2017))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Heikki Eidsvoll Holmås og Abid Q. Raja om å sikre at alle i borettslag og sameier får mulighet til å lade elbilene sine, samt opptrappingsplan for salg av nullutslippsbiler
(Innst. 315 S (2016–2017), jf. Dokument 8:70 S (2016–2017))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Opplev Norge – unikt og eventyrlig
(Innst. 324 S (2016–2017), jf. Meld. St. 19 (2016–2017))
6. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Odd Omland, Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Helga Pedersen, Torstein Tvedt Solberg, Kjell-Idar Juvik, Kåre Simensen, Anna Ljunggren og Martin Henriksen om et nytt krafttak for mineralnæringen
(Innst. 263 S (2016–2017), jf. Dokument 8:41 S (2016–2017))
7. Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskeriavtaler for 2017 og fisket etter avtalene i 2015 og 2016
(Innst. 288 S (2016–2017), jf. Meld. St. 28 (2016–2017))
8. Innstilling fra næringskomiteen om Noen fiskeri- og havbrukspolitiske saker
(Innst. 323 S (2016–2017), jf. Meld. St. 31 (2016–2017))
9. Referat

Presidenten: Representanten Lisbeth *Berg-Hansen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Mazyar *Keshvari* fra og med 30. mai og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.

2. Vararepresentanten, Peter N. *Myhre*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Peter N. Myhre er til stede og vil ta sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:54]

Redegjørelse om grensehindre i Norden av ministeren for samordning av EØS-saker og forholdet til EU
(Det vil bli foreslått debatt umiddelbart etter redegjørelsen)

Presidenten: Før statsråd Bakke-Jensen får ordet for å gi sin redegjørelse, vil presidenten foreslå følgende opplegg for debatten knyttet til denne saken:

Det tas utgangspunkt i § 45 a i Stortingets forretningsorden som omhandler redegjørelse fra et medlem av regjeringen, men at bestemmelsen fravikes ved at det åpnes for inntil seks replikker med svar umiddelbart etter statsrådets redegjørelse.

Presidenten vil foreslå at den øvrige debatten blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og med et avsluttende innlegg på 5 minutter fra statsråden i tråd med Stortingets forretningsorden § 45 siste ledd.

– Det anses vedtatt.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:01:48]: Nordisk råd spiller en aktiv rolle i arbeidet med å fjerne grensehindre i Norden. Bakgrunnen for min redegjørelse her i dag er at det finske formannskapet i Nordisk råd har tatt et initiativ om å avholde debatter om grensehindre i alle de nordiske parlamentene i 2017. I egenskap av å være nordisk samarbeidsminister holder jeg altså denne redegjørelsen på vegne av regjeringen.

Siste debatt av denne typen fant sted i 2012 under Norges forrige formannskap i Nordisk ministerråd.

De nordiske statsministrene er enige om at arbeidet med å bekjempe grensehindre er en av de viktigste oppgavene i det nordiske samarbeidet for å skape vekst og bedre arbeidet i Norden. Dette gjelder ikke minst et felles ønske om å hjelpe ungdom inn i arbeidslivet.

Dette er også et viktig tiltak for å gjennomføre de nordiske statsministrenes ambisjon fra møtet på Åland i september 2016 om at Norden skal være verdens mest integrerte region. Norge prioriterer grensehinderarbeidet i sitt formannskap i 2017, i tråd med ambisjonene om å styrke den nordiske konkurransekraften – «Norden i omstilling», som en av pilarene i vårt formannskapsprogram heter. Dette er også en fortsettelse av satsingen som Finland gjorde i 2016 og Danmark gjorde i 2015.

Grensehinderrådet ble etablert i 2014 og fokuserer på å fjerne grensehindre som hemmer mobilitet, fri bevegelighet og verdiskaping for både enkeltpersoner og bedrifter, så vel som å forebygge at nye grensehindre oppstår. Rådet ledes i 2017 av Norges representant Svein Ludvigsen. Regjeringen er opptatt av å utnytte de mulighetene det nordiske samarbeidet gir for vekst og utvikling i nordområdene. Grensehinderrådets arbeid er derfor også omtalt i den nye nordområdestrategien. Hovedformålet med denne rede-

gjørelsen er å gi en oversikt over det nordiske grensehinderarbeidet, med særlig vekt på Grensehinderrådet. I tillegg vil redegjørelsen gi eksempler på grensehindre Norge prioriterer, og også på saker som er løst, i tillegg til å klargjøre hvilke grensehinderutfordringer det av ulike grunner ikke er mulig å løse.

En fullstendig nedbygging av grensehindre er verken realistisk eller ønskelig, kort og godt fordi de nordiske landene har ulike lover og regelverk. Grensehinderrådet ble derfor til som svar på behovet for en struktur for å håndtere felles grensehindre i Norden. Grensehinderrådet skal også tilrettelegge for et åpent og velfungerende arbeidsmarked og skape best mulig forutsetninger for videreutvikling av den allerede tett integrerte nordiske økonomien.

Grensehinderrådet har langt på vei lyktes i sitt arbeid. Målsettingen om å løse 5–10 grensehindre årlig er mer enn oppfylt. I perioden 2014–2016 har i alt 27 hindre blitt avklart, dvs. at 20 er løst og 7 er avskrevet. At de er avskrevet, innebærer at sakene ikke er mulige å løse, f.eks. på grunn av kravet om resiprositet, men også av nasjonale politiske hensyn. Vi må imidlertid alltid tenke framover og tilpasse virksomheten etter behov.

Ministerrådet har gjennomgått omfattende reformer de senere år, sist under finsk formannskap i 2016, med Nytt Norden 2.0. Effektivisering og fleksibilitet preger nå samarbeidet i langt større grad enn før. Da de nordiske samarbeidsministrene møttes i Oslo 9. februar, hadde vi en diskusjon om veien videre for Grensehinderrådet. Bakgrunnen var et felles ønske om effektivitet og gode resultater. Konklusjonen på møtet var at det skal gjennomføres en ekstern evaluering av Grensehinderrådets arbeid i løpet av 2017. Jeg mener en slik evaluering er viktig for å sikre legitimitet for Grensehinderrådets arbeid. Evalueringen forventes ferdigstilt i løpet av høsten. Deretter vil samarbeidsministrene komme med forslag til eventuelle endringer i Grensehinderrådets mandat og eventuelt endringer i Grensehinderrådets struktur.

Det norske formannskapet i Grensehinderrådet har lagt vekt på en dialog med arbeidslivets parter og næringslivsorganisasjoner om håndtering av grensehindre på arbeidsmarkedsområdet. Jeg hadde et slikt dialogmøte med arbeidslivets parter i april, og vi ble enige om å møtes jevnlig for å gå gjennom felles utfordringer. Norge skal i løpet av året prioritere nye hindre innenfor Grensehinderrådet. Spennvidden i sakene er stor, men langt de fleste omfatter fortsatt sosiale ytelser for grensependlere og i mindre grad problemer for næringslivet.

Eksempler på to grensehindre som ble løst fra norsk side i 2016, var avvikling av norske toll- og momsregler for nordiske bedrifter og godkjenning av sertifikat for snøscootere i norsk-svenske grensetrakter. Et eksempel på et grensehinder som ikke kan løses, er pasientreiser for pendlere. En grensependler med bopel i Finland eller Sverige og arbeid i Norge er trygde- og skattepliktig i Norge. Vedkommende får ikke erstatning for sine pasientreiser/behandlingsreiser fra hjemmet i Finland eller Sverige til sykehuset i Norge, til forskjell fra sine arbeidskolleger med bopel og arbeid i Norge. Norge mener saken ikke kan løses ensidig fra Norge og krever resiprositet, dvs. at vi må ha gjensidige avtaler for å løse en slik sak.

Grensehinderrådet arbeider også med problemstillingen rundt godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i enkelte sektorer hvor det er ulike nasjonale krav. Taperne i slike

tilfeller er ofte unge nyutdannede fagarbeidere som ikke får praktisere utenfor sitt eget land.

Sverige har formannskapet i det nordiske samarbeidet i 2018. Det svenske Kommerskollegium presenterte nylig en rapport om grensehindre, hvor Norge utpekes som det landet hvor svenske bedrifter møter størst problemer. Det trekkes fram at Norge har ulike momsregler og tollbarrierer fordi Norge ikke er medlem av EUs tollunion. Det er mitt bestemte inntrykk at liten eller manglende kunnskap om Norges posisjon som EØS-medlemsland, særlig når det kommer til handel med landbruks- og sjømatprodukter, kan framstå som et handelshinder i seg selv. Vi har overfor Sverige gitt uttrykk for at vi er åpne for en tettere dialog om disse problemstillingene. Grensehinderrådet skal også se nærmere på konkrete saker i Kommerskollegiets rapport.

La meg ikke unnlate å nevne at informasjonstjenestene spiller en nøkkelrolle i grensehinderarbeidet. Mangelen på informasjon kan i seg selv være et alvorlig grensehinder. Informasjonstjenestene kan framlegge høye tall både for personlige besøk og for besøk på internett.

Så til det samiske folk: Samene er et urfolk som bor i flere land. Det er derfor viktig å legge til rette for samhandling over landegrensene. Norge har sammen med Sverige og Finland framforhandlet en nordisk samekonvensjon. Et overordnet mål med konvensjonen er at samene skal kunne bevare, utøve og utvikle sin kultur med minst mulig hinder av landegrensene. Konvensjonen er nå til behandling hos sametingene i de tre landene.

Arbeidet med å fjerne grensehindre setter Norden i fokus. Det gjelder ikke minst i Europa, der man lenge har arbeidet med grensehinderproblematikk. I EU utarbeides det nå en oversikt over grensehinderarbeidet. Ministerrådet bidrar aktivt til dette arbeidet med våre erfaringer, og EU er svært interessert i våre eksempler.

Digitalisering er også sentralt for å løse grensehindre i Norden. I erklæringen fra den nordisk-baltiske konferansen om digitalisering, Digital North, den 25. april heter det bl.a. at man streber etter å utvikle en grenseoverskridende infrastruktur for digitale tjenester med henblikk på å støtte fri flyt av mennesker, varer, tjenester, kapital og data i regionen. Samtidig ønsker man å gjøre det mulig å bruke unike ID-numre på tvers av landegrensene, i tillegg til bruk av elektronisk godkjenning.

Jeg vil understreke at arbeidet med grensehindre hovedsakelig foregår i departementene. Inntrykket er at departementene og de underliggende etatene arbeider godt med grensehindre, og at bevisstheten rundt disse problemene har økt i de senere år. Etableringen av Grensehinderrådet har vært med på å bidra til dette.

Før jeg avslutter, vil jeg nevne et av de grensehindre som er mest synlig akkurat nå. Passfriheten har vært en selvfølge i Norden siden midten av femtitallet. Den har også vært noe unikt for Norden. Vi har imidlertid måttet venne oss til å legitimere oss ved flere grenseoverganger i Norden, selv om Sverige nå avviker ID-kontrollen over Øresund. Vi følger aktivt med på hvordan disse midlertidige kontrollene påvirker det nordiske samarbeidet. Og det er viktig å understreke at passfriheten for nordiske statsborgere ikke settes til side ved innføring av midlertidige ID- og grensekontroller ved de felles nordiske grensene.

Det danske formannskapet skapte i 2015 uttrykket «hindre for vekst». Grensehindre kan ikke lenger bare an-

ses som hindre for fri bevegelse, men noe som hemmer veksten i våre økonomier. Jeg vil understreke at vi har skapt svært gode forutsetninger for å rydde av veien hindre som hemmer sysselsetting og vekst i de nordiske landene. Jeg er også overbevist om at vi kan forbedre og utdype samarbeidet om å løse og forebygge grensehindre i årene som kommer.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Irene Johansen (A) [10:10:57]: Det er veldig bra at Nordisk ministerråd og de nordiske statsministrene har omorganisert arbeidet mot grensehindre og ser ut til å oppprioritere arbeidet både for å motvirke nye grensehindre og for å fjerne eksisterende. Likevel kan det virke som om arbeidet mot grensehindre er en «never ending story», for så fort det er fjernet noen grensehindre, kommer nye til. I Nordisk råds grensehindergruppe er vi naturlig nok opptatt av det samme som ministrene, nemlig både å hindre nye og å fjerne eksisterende.

Mitt spørsmål til ministeren blir, nå når Norge har formannskapet i Nordisk ministerråd: Hva vil ministeren gjøre for å gjøre sitt eget embetsverk oppmerksom på at vi ikke må skape nye grensehindre når vi jobber med nytt lovverk f.eks.?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:12:03]: Det er et godt spørsmål, og det er også poengtert veldig bra i forhold til situasjonen.

Det er en av grunnene til at vi nå har en evaluering av Grensehinderrådet – hvordan har Grensehinderrådet funget, og er det mulig å finne andre funksjoner for Grensehinderrådet. Det er helt riktig at dette er ikke et arbeid som vil gå over, rett og slett fordi situasjonen endrer seg over landegrensene. Før sendte man informasjon med brev. Nå sender man informasjon via elektronisk kommunikasjon. Handelen endrer seg – den kommer fra andre land, men handelen er også mer grenseoverskridende i Norden. Før kjørte vi for å grensehandle, nå skjer det gjerne ved at man bestiller digitalt. Så evalueringen av Grensehinderrådets arbeid vil være en viktig del, og da forutsetter jeg at man også ser på hvordan man forankrer det i departementenes arbeid.

Irene Johansen (A) [10:13:08]: Jeg skjønner at dette er et arbeid som må pågå over tid, men likevel kan man bli utålmodig av å arbeide med dette. Et felt som i hvert fall grensehindergruppen i Nordisk råd har sett seg ut, er å oppfordre regjeringene til i langt sterkere grad å bevisstgjøre seg hvordan man kan hindre nye grensehindre å komme til. Jeg la merke til at ministeren sa at vi må bevisstgjøre embetsverket, men det må sterkere lut til enn det. Jeg går ut fra at dette er noe alle regjeringer har prøvd over flere år, så jeg vil igjen etterspørre: Hva konkret vil komme ut av denne evalueringen, og hva vil man gjøre for å hindre nye grensehindre i å komme til?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:14:06]: La meg få presisere at når jeg sa bevisstgjøring av departementene, er det en del av den daglige jobben å passe på at dette blir hensyntatt når vi fremmer forslag om lover, regler og endringer.

Jeg tror vi også skal være klar over at det finnes grensehindre på mange nivåer. Det kan godt hende at det er likt lovverk, likt regelverk, og så er det praksis i forskjellige land som gjør at det oppstår grensehindre – det er bare å se ned mot etatsnivå. Det har vært luftet forslag om en form for gjennomlysning hver gang, at man gjennomlyser ethvert lovforslag en gjør endring i når det gjelder grensehindre. Det er nok et verbalforslag som kan anbefales. Jeg tror også vi skal være klar over at et grenseløst byråkrati i disse sakene også vil kunne framstå som et grensehinder, så jeg tror vi skal være forsiktig med å dygne for stort på det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:15:23]: To år etter at Nordisk råd ble etablert i 1952, fikk vi passfriheten, og det var vel det største framskrittet i det å bygge ned grensehindre i Norden. Det er ikke lenger en realitet. Som statsråden sa, er det nå innført midlertidig ID-kontroll og grensekontroll mellom flere nordiske land, og det er særs byrdefullt og problematisk, ikke minst for dem som ferdes over Øresund, fram og tilbake mellom Sverige og Danmark.

Det bør være en overordnet oppgave for norske myndigheter å arbeide for å få vekk denne grensekontrollen internt i Norden. Bør derfor ikke Norge, med den rollen vi har nå, arbeide for at vi i Norden står sammen om en grensekontroll og en ID-kontroll for dem som skal inn i Norden, og at en ikke har grensekontroll mellom de nordiske land?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:16:28]: Den interne grensekontrollen har individuelle stater bedt om å få lov til å ha, som en del av Schengen-samarbeidet. Jeg mener begrunnelsen for dette er migrasjonsproblematikken og det at vi har store andeler mennesker som kommer inn i Schengen-området andre steder. Jeg tror den interne grensekontrollen er beklagelig som den er, men uansett hvor beklagelig man sier at behovet for den er, så har det vist seg å være lurt og bra i den situasjonen vi er i nå, at man har interne grensekontroller på nasjonalt nivå, rett og slett fordi vi på den måten har kontrollpunkt på fergene inn til Norge. Hvert land har kunnet bestemme hvordan man vil praktisere den interne kontrollen. Jeg tror det har vært virkningsfullt og riktig å gjøre det slik i den perioden som har vært.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:17:31]: De fem nordiske land har hele tiden vært individuelle stater. Senterpartiet er enig i det statsråden sa, at det ikke er realistisk eller ønskelig å ta vekk alle grensehindringer mellom sjølstedige land. Men det som går på temaet grensekontroll av personer, er absolutt noe en bør følge opp for å sikre det som har vært virkeligheten ifra 1954.

Statsråden sier det er lurt eller det er bra å ha den grensekontrollen, eksempelvis mellom Danmark og Sverige. Er dette standpunktet forankret i det at nå er forholdene i Sverige og Danmark så politisk forskjellig at det ikke vil være mulig å ta vekk grensekontrollen mellom de to land? Er det det som ligger bak det statsråden kaller «lurt»?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:18:28]: Nei. Det er mye makt samlet i denne sal, men det er ikke opp til denne salen å ta bort grensehinder mellom Danmark og

Sverige. Dette regimet har Danmark og Sverige valgt selv.

Fra norsk synpunkt har det vært lurt, og det har vist seg å være praktisk, å ha nasjonal styring av denne kontrollen. Det har ikke noe med den politiske situasjonen i Danmark og Sverige å gjøre, men har med den situasjonen Europa står overfor i migrasjonspolitikken, å gjøre, at vi har fått ganske mange mennesker inn i Schengen-området, så det har vært nødvendig. Med noen med rett og noen uten rett til å være her har man sett det hensiktsmessig å ha grensekontroller også innenfor Schengen-området.

Norge har valgt å ha enkelte kontrollpunkter for vår del, Danmark har valgt sine, og Sverige har valgt noen andre. Det mener jeg har vært en riktig avgjørelse og har vist seg å være en god praksis i den situasjonen vi har stått i.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:19:29]: Senterpartiet er for å ha grensekontroll innenfor Schengen-området. Det er ikke det vi diskuterer. Vi diskuterer hvor grensekontrollen skal være når det gjelder Norden. Når statsråden da omgår å svare på spørsmålet om hvorvidt vi skal ha en grensekontroll på grensen inn til Norden, og at begrunnelsen for ikke å arbeide for det er at det er lurt å ha det sånn som det er, må jeg børe videre på: Er det virkelig sånn at den norske ledelsen i Nordisk råd nå ikke vil arbeide for å få en felles grensekontroll inn til Norden, og dermed ta vekk de byrdene det gir for de mange som reiser fram og tilbake mellom f.eks. Sverige og Danmark? Det er en måte å gjøre det på som er opp til de nasjonale parlamentene i de nordiske land å kunne gjennomføre.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:20:17]: Det er fritt opp til de nasjonale parlamentene, uavhengig av hva denne statsråden mener, å fremme hvilke forslag de vil når det gjelder disse sakene. Denne regjeringen har valgt å være med på den interne grensekontrollen. Vi har valgt fergetrafikken fra Tyskland, Sverige og Danmark som praktiske kontrollpunkter. Fra norsk ståsted har det vist seg å være viktige kontrollpunkter.

Sverige har valgt å ha en kontroll på fergetrafikken mellom Danmark og Sverige. Det må vi respektere. Det er en svensk avgjørelse som nasjonale myndigheter i Sverige har tatt, antagelig ut fra samme erfaring og samme praksistankegang som det den norske regjeringen har. Det har vært en god kontroll i den vanskelige situasjonen Europa har vært i når det gjelder migrasjon, lovlig og ulovlig, de siste månedene.

Irene Johansen (A) [10:21:23]: Nå er det ingen grensekontroll mellom Sverige og Danmark lenger, i hvert fall var det ikke det i helgen.

Men det jeg skulle spørre om, var: Et grensehinder som oppleves av både befolkning og næringsliv, er transport over grensene. Det opplever vi f.eks. langs hele grensen mellom Norge og Sverige. Der har vi løst det rimelig bra på veisiden, f.eks. mellom Østfold og Bohuslän – man har endelig fått bygd ut E6, og det fungerer bra. Men på jernbanesiden gjenstår mye. Jeg er klar over de nasjonale prioriteringene, men en start ville være om landene ble enige om å få til f.eks. en felles transportplan for grensekryssende transport. Er det noe det norske formannskapet vil prioritere å jobbe med det neste året?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:22:24]: Først: Når det gjelder de fem landene innenfor Schengen-området som fikk tillatelse til å ha en internkontroll, har de fått fortsatt tillatelse til å ha det, og så velger nasjonene selv om de vil gjøre det.

Når det gjelder det med transport: Nei, vi har ikke prioritert en felles transportplan. Vi har prioritert annerledes. Men det jobbes en del innen det nordiske samarbeidet med felles transportplaner. Det er en Barents-transportplan i nord, og det jobbes ganske godt nedigjennom på regionalt nivå. Så jeg tror den delen av problematikken på mange måter er belyst. Grensene er lange, og jeg er ikke helt sikker på at man må se det på et nasjonalt nivå – det er fullt mulig å se det regionalt for å synliggjøre behovene.

Vi må også ta hensyn til – noe man ofte glemmer – at vi ikke er i en tollunion med EU. Det skal være tollbehandling ved grensepassering, uansett om den går til fots, med hjul eller med fly eller tog. Det blir ofte glemt i debattene. Jeg synes vi har det smidig, tatt i betraktning at det skal være tollkontroll på hver grense.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Sonja Mandt (A) [10:23:56]: Takk til statsråden for en grei redegjørelse. Jeg synes det er flott at vi har fått en felles debatt i Norden om grensehindre. Som leder av den norske delegasjonen må jeg si at alle, selv om de ikke er oppe her i dag, er opptatt av grensehindre. Hele den norske delegasjonen er opptatt av det og skulle gjerne stått her og pratet, vil jeg tro.

Når Finland har løftet dette temaet spesielt i sitt formannskapsår og Norge nå overtar, betyr det at stafettpinnen er gitt videre. For det fins altfor mange grensehindre – de små og store irritasjonene, hinder-og-plunder-sakene, som noen ganger kan løses hvis en vil, og som ofte løftes av grasrota inn til Grensehinderrådet eller gjennom de politiske arenaene i Nordisk råd. Andre ganger, som statsråden også sier, må en bare innse at en ikke kan løse alle, og må finne andre måter å håndtere det på videre. Men så må vi også, som representanten Johansen var inne på, hindre at nye oppstår.

Mange av de grensehindrene vi hører om, går på arbeid og sossaker. Med det arbeidsmarkedet vi har, med mye pendling over grensene, er det lett å forflytte seg og lite språkhinder. Derfor er det spesielt viktig at vi ikke har grensehindre som gjør det vanskelig.

Grensehinderrådet viser i sin årsrapport til mange ulike saker som de jobber med, saker som er løst, og – igjen – saker som ikke lar seg løse. Vi ser at både rett til arbeidsledighetspenger, rett til tjenesteledighet ved politisk arbeid i annet land eller pendling med bil til et annet land er saker vi har jobbet med. Det er viktige saker som påvirker mulighetene og ikke minst viljen til å jobbe i andre nordiske land.

Men også innenfor andre områder er det hinder. Vi har et entreprenørmarked som er grenseløst, men der det er ulike byggebestemmelser som gir vansker. Det burde kunne løses. Det er toll- og momsregler som burde kunne samordnes og gjøres slik at det ikke hindrer oss i å føre arbeidsredskap over grensene uten å betale moms hver gang, eller at utenlandske eiere av fritidseiendommer i Sverige ikke kan få bestilt strøm eller internett fordi de ikke har personnummer, eller samordningsnummer. Ja, da skjønner

vi at det er ganske mye å gjøre. Jeg vil for øvrig også berømme Grensehinderrådet for det arbeidet de gjør, og jeg mener at de på en systematisk og oversiktlig måte tar kampen mot grensehinder.

Statsrådets ansvar vil være å følge opp de anbefalinger og henvendelser som kommer. Det kan gjøres ved et aktivt nordisk engasjement. Når vi overtar formannskapet, forventer vi fra delegasjonens side at det blir en aktiv periode. Jeg ser også at statsrådets redegjørelse lover godt for det.

En av sakene i Nordisk råd som har vært aktuell i mange år, har vært å etablere et felles register for helsepersonell som har anmerkninger eller har mistet autorisasjonen. Her har vi også møtt på en form for grensehinder, som går på lovverk og særlig terskelen for når en skal miste autorisasjonen. Det er også en sak som burde kunne løses, da det går på pasientsikkerhet. Helsepersonell som flytter rundt som har erstatningssøksmål mot seg, har skadet pasienter eller har rusavhengighetsproblemer, bør det være vårt felles ansvar å sørge for ikke får behandle folk i Norden. Det er et grensehinder som jeg håper at statsråden vil se mer på, og sjekke hvor vanskene er, slik at alle som ansetter helsepersonell i Norden, vet at de får folk som kan jobben sin, og som ikke er farlige.

Lundteigen var inne på passfriheten, og det er en annen sak som jeg har lyst til å si noe om. Det har vi vært vant til i Norden, og det er vi stolte av. Det at vi nå oppfordres til å ha med pass på reise i Norden, er beklagelig, selv om jeg har forståelse for hvorfor, og statsråden har også begrunnet det godt. Men jeg håper at det blir midlertidig, og at vi igjen kan reise fram og tilbake over grensene uten at vi har en trussel om å ta med passet på reisen.

Grenseløst Norden er for meg også et Norden der vi forstår hverandre. Det å bevare det felles språket vi har i Skandinavia, og at Norden forstår hverandre, er et ansvar som påhviler oss alle. Media, med tv i spissen, har et ansvar for å bidra til det, som det å sende på et annet språk uten å dubbe eller oversette. Om det er et grensehinder for å lage mer felles serier, felles programmer eller felles dokumentarprogrammer, bør det ses på og endres. Det er også viktig for et felles Norden i framtida.

Bente Stein Mathisen (H) [10:28:55]: Jeg vil også takke statsråden for redegjørelsen.

I Norden er vi like. Vi lever ganske like liv, og andre land i verden ser på Norden nærmest som en enhet. Derfor er det viktig å prøve å redusere mange av de grensehindringene som har oppstått mellom oss over tid. I Nordisk råd er det mye snakk om dette og enighet om å gjøre noe med de grensehindringene som hindrer et fleksibelt og godt samarbeid på tvers av de nordiske landegrensene.

Det er faktisk slik at når vi skal implementere lover og regler som er vedtatt i EU, implementerer vi dem ofte så ulikt i de nordiske land at det oppstår nye grensehindre mellom oss. Dette er et område vi bør bli bedre på, med tettere samarbeid både politisk og administrativt, slik at vi implementerer EUs direktiver og regelverk likt i Norden. Et eksempel er EU-kontroll på bil. Hvis man tar den kontrollen i Sverige, blir den ikke godkjent i Norge. Sånt er litt rart.

Det gjøres mye godt arbeid når det gjelder grensehindringer. Grensehinderrådet, som det har vært snakk om her, som er etablert i det nordiske samarbeidet, mottar saker fra alle de nordiske land. Samarbeidsministeren over trykk på

de øvrige statsrådene, slik at departementene tar tak i de utfordringer det er ønskelig å gjøre noe med. Noen saker er ikke prioritert, noen regler er særregler for det enkelte land, men de sakene man tar videre, blir systematisk satt opp og jobbet med, slik statsråden også redegjorde for i sitt innlegg.

Jeg sitter i velferdsutvalget i Nordisk råd, og vi har hatt flere grensehindringssaker til behandling. Det har vært saker knyttet til arbeidsmobilitet over våre landegrensene og sosiale ytelser. En sak gjelder dagpenger og arbeidsledighetstrygd og at man kan miste retten til disse ytelsene hvis man melder fra til feil a-kasse. Hinderet kan ramme både grensearbeidet og også personer som har bodd og arbeidet i Sverige. Dette er et eksempel på hindringer som en må ta tak i og løse.

For et par uker siden var det et stort oppslag i Aftenposten med tittelen «Åpne Nordens grenser for forskning og behandling». Det handlet om presisjonsmedisin som kan redde flere kreftpasienter og hindre alvorlige bivirkninger, men det krever at en bygger ned grensehindringer ved å krysse både fagdisipliner og landegrensene. For å oppnå bedre forskning og behandling trengs et tverrfaglig nordisk samarbeid. Alvorlig syke pasienter har dårlig tid og kan ikke vente. Derfor må vi gjøre noe med grensehindringene mellom de nordiske land og mellom forskningsfeltet. Et forskningsorientert helsevesen er en forutsetning for utvikling av presisjonsmedisin. Presisjonsmedisin handler om å finne ut hvilken behandling som virker best for den enkelte pasient. Det kan være store forskjeller mellom to svulster hos samme pasient. Samtidig kan en pasients føflekkreftmedisin være en effektiv behandling av en annen pasients lungekreft. Forskning gir oss ny innsikt og nye behandlingsmuligheter.

Et nordisk løft for presisjonsmedisin innebærer at vi må overskride de nordiske landegrensene. Norden representerer så mange som 25 millioner innbyggere og gjør det mulig for forskere å følge en stor gruppe pasienter over tid. Vi trenger førsteklasses og optimale løsninger for datasikkerhet og personvern, gode IT-systemer og deling av sensitive opplysninger for å kunne analysere disse store datamengdene. Og pasientene må selvsagt inviteres til brukermidvirkning, for tillit er viktig. De må vite hva dataene skal brukes til, og få velge hva de vil være med på.

En satsing på et nordisk kreftsamarbeid krever offentlig tilrettelegging. Myndigheter og offentlige instanser må åpne for at forskere kan få bruke de registrerte helsedataene vi allerede har. I Norden har vi strukturen som gjør det mulig å nå raskere frem med ny forskning. Helsedata kan brukes til å utvikle medisin raskere, og ved å bygge ned dette grensehinderet har Norden en unik mulighet til å bli et globalt testsenter for utvikling av nye legemidler som utnytter den digitale infrastrukturen. Norden har alle forutsetninger for å lede an i digitaliseringen innen helse. Det kan være med på å endre livet til de 14 millioner nye menneskene som får kreft hvert eneste år. Derfor må vi ha fullt trykk på å bygge ned grensehindringene som kan gjøre dette mulig.

Ulf Leirstein (FrP) [10:33:16]: Aller først: La meg rette en takk til statsråden for redegjørelsen. Det arbeidet som gjøres, er spennende.

Det nordiske samarbeidet er ganske unikt i verdenssammenheng. Det har blitt meg fortalt at Sverige og Dan-

mark er de to landene som har vært mest i krig med hverandre gjennom historien – visstnok hele 47 ganger. Det skulle vi ikke tro, vi som er i Nordisk råd og ser hvor godt vi samarbeider der i dag. Jeg tror nok det nordiske samarbeidet mange steder er sett på som en inspirasjonskilde for andre regioner i verden. Vi blir lagt merke til for den måten vi samarbeider på og måten vi jobber på, også med det temaet som vi drøfter i dag.

Visjonen til regjeringen er at Norden skal bli verdens mest integrerte region. Det er særlig viktig i vår tid, da vi møter en rekke utfordringer som vi må løse sammen, som migrasjon og sikkerhet, deriblant IT-sikkerhet. Også klima er en viktig del av den debatten.

Det er viktig for å skape framtidens arbeidsmarked å legge til rette for fortsatt økonomisk vekst. Her er arbeidet mot grensehindre et hovedanliggende, fordi det vil styrke den nordiske konkurransekraften på det globale markedet. Grensehindre gjør varer og tjenester dyrere, hemmer utvikling og gir færre valgmuligheter for individet. Målet for arbeidet med å bygge ned grensehindre er – som også statsråden har vært inne på – et åpent og velfungerende felles arbeidsmarked, å gi best mulig forutsetninger for nordiske bedrifter som vil ha virksomheter i andre nordiske land, og å sikre at ikke nye grensehindre oppstår.

Som statsråden var inne på, er det avskaffingen av fem-ti grensehindre hvert år som er målsettingen, og som prioriteres på arbeidsmarkedsområdet, sosialområdet og utdanningsområdet. Arbeidet gir resultater i både store og små saker. For eksempel får svenske snøscooterkjørere nå lov til å kjøre i Norge, noe de ikke kunne gjøre tidligere. Små og mellomstore nordiske bedrifter har nå fått tilgang til samlet informasjon om hvilke lover og regler som gjelder for å bedrive virksomhet i andre nordiske land. Det hadde de ikke tidligere. Ekstra beskatning av personer som bor i et nordisk land og tar imot pensjon fra et annet nordisk land, har også opphørt.

Et annet viktig felt der det er viktig med nordisk samarbeid, er digitaliseringsområdet. Det norske formannskapet skal legge bedre til rette for den digitale økonomien til innbyggerne, på tvers av de nordiske nabolandene, og slik skape grunnlaget for nye arbeidsplasser. For eksempel jobber man for at man skal få bruke personnummeret sitt og bankID-en sin i de andre nordiske landene, slik at man kan søke om opptak til bl.a. skoler og universiteter eller benytte banktjenester.

Samtidig som vi vil arbeide for mer nordisk åpenhet, mer mobilitet over grensene og mer samarbeid innen digitale løsninger, må vi også huske på at dette kan utnyttes – vi må ikke være naive. Jeg har lyst til å trekke fram et eksempel. Som nordiske borgere har vi rett til å forflytte oss over grensene, ta med oss retten til arbeid og motta trygdeytelser. I 2012 skrev media om en sak hvor en norsk kvinne hadde blitt fratrukket retten til dyrehold i all framtid. Hun hadde drevet med grov dyremishandling i Norge. Så flyttet hun til Sverige og tok opp igjen dyreholdet. Hun kunne dette på bakgrunn av forskjeller i de juridiske systemene i de to landene. Min kollega i Fremskrittspartiet som var i Nordisk råd på det tidspunktet, Vigdis Giltun, tok dette opp i Nordisk råd i 2012. Konklusjonen ble at man skulle jobbe for økt informasjonsutveksling over landegrensene.

Jeg har valgt å følge opp dette med et spørsmål til de nordiske regjeringene denne måneden om hvordan man nå jobber for å få på plass et felles nordisk system eller et nett-

verk for utveksling av informasjon i slike saker. Jeg ser fram til svaret på det spørsmålet.

Tidligere denne måneden så vi en bølge av cyberangrep. Når samfunnet blir mer digitalisert, blir det også mer utsatt for denne type angrep, enten det er fra kriminelle som er ute etter profitt, fra aktører som ønsker å samle inn informasjon, eller fra aktører som ønsker å lamme deler av samfunnet. Dette er også et område som vi må samarbeide om i Norden, for denne kriminaliteten er grenseoverskridende og ikke konsentrert i kun ett land. Ikke minst bør vi i hvert fall samarbeide i mye større grad om erfarings- og informasjonsutveksling, som et minimum.

Avslutningsvis migrasjon, som også ble tatt opp i spørsmålsrunden i sted med statsråden. Det er helt tydelig at det man eventuelt gjør på grensen mellom Sverige og Danmark, har betydning også for migrasjonen til Norge. Her må vi samarbeide. Det er viktig at vi har kontroll med migrasjonen, og det er viktig at Nordisk råd også adresserer den type saker, selv om det av og til kan være «touchy» å ta tak i det.

Jeg mener at man gjør mye godt arbeid. Takk til dem som i sitt daglige virke jobber med å redusere grensehindre. Takk til statsråden for redegjørelsen. Jeg ser fram til videre arbeid på dette viktige området.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:38:25]: Jeg vil også takke for redegjørelsen. Nordisk råd ble etablert i 1952. Det har altså fungert bra i 65 år. Det er en lengre periode enn perioden fra 1905 til 1952, for å få litt perspektiv på det. Og hvorfor har det fungert så bra? Jo, fordi det var relativt like forhold i de nordiske land, det gjelder spesielt innenfor arbeidsliv og sosiale sikkerhetsnett, og den nordiske modellen har vært sentral.

Når en skal arbeide for å få vekk grensehindre, er dette med at en har en mest mulig lik utvikling i de store linjene, avgjørende viktig. Som jeg sa i replikkvekslingen, er Senterpartiet mot at en skal ta vekk ethvert grensehinder, fordi det er sjølstendige land, så vi støtter statsråden på det punktet.

Men det som er det generelle i forbindelse med grensehinderarbeidet, er at det må være en mest mulig lik samfunnsutvikling. Det som er det mest krevende nå, er at utviklingen i arbeidslivet er veldig krevende, og etter min og Senterpartiets vurdering, er det som skjer, hver dag med på å ta vekk varemerket den nordiske modellen, hvor kjernen er at alle skal ha trygghet for inntekt av sitt arbeid, og den inntekten skal være sånn at en kan leve i det høykostnadsområdet de nordiske landene er. Hvis vi ikke greier å stoppe utviklingen her, vil det nordiske samarbeidet bli stadig mer krevende. Jeg vil jo håpe at Norge i den situasjonen kan greie å opprettholde mer av den nordiske modellen når vi står utenfor EU, enn det EU-land vil kunne makte. Vi har en rekke saker i tilknytning til grensehinderarbeidet som går på skatt og sosiale ytelser, og det går jo rett inn i det jeg nå snakker om.

Ellers vil jeg ha litt mer oppmerksomhet rundt passfriheten, som altså kom i 1954 – to år etter etableringen av Nordisk råd i 1952. Som sagt er ikke den lenger noen realitet. Flyktningssituasjonen har forandret det, og vi har fått midlertidige ID- og grensekontroller. Det som er det virkelige krevende, som jeg erfarte gjennom arbeidet i Nordisk råd, er at det nå er en sånn forskjell mellom Sverige og

Danmark når det gjelder holdning til mottak og integrering – og i det hele tatt holdningen til flyktninger.

Historisk har det vel i hvert fall i de siste 10–15, kanskje 20 årene vært sånn at Norge har hatt en posisjon som har vært noe mellom Sverige og Danmark, og den posisjonen burde være et grunnlag for at Norge kanskje kunne spille en aktiv rolle for å få til en mer forent holdning, som jeg sa, få vekk grensekontrollen mellom de nordiske land, og få grensekontroll inn til Norden.

Jeg er etter mange år i Nordisk råd beskjemmet over at dette temaet ikke diskuteres på en åpen og ærlig måte i Nordisk råd. Det snakkes veldig mye om grensehinder, men den store elefanten i rommet, som er det jeg nå tar opp, er altfor lite diskutert. Det er utrolig viktig, det er også svært vanskelig – der er jeg enig med alle som har hatt ordet her tidligere. Det er her vi mener fra Senterpartiets side at Norge bør være en pådriver for å reetablere det faktum som vi fikk i 1954 med passfriheten. Jeg er overrasket over at statsråden er så forsiktig i sine uttalelser. Vi aksepterer sjølsagt at de nordiske land er sjølstendige land og har sine vedtak, og det blir det endelige. Men hele poenget med Nordisk råd er jo at en skal forsøke å samordne holdningene i de nordiske parlamentene gjennom parlamentarikere som deltar i Nordisk råd, og dermed komme fram til felles konsensusløsninger.

Så jeg ønsker at statsråden utdypet standpunktet når det gjelder grensekontroll mellom de nordiske land kontra å ha det inn til de nordiske land. Det er etter min vurdering, som medlem i Nordisk råd, det viktigste temaet den norske regjering bør ta fatt i nå for å redusere grensehinderproblematikken.

Ola Elvestuen (V) [10:43:17]: Jeg vil også først takke for redegjørelsen og bare knytte noen korte kommentarer til den. Det den først og fremst understreker, er jo den suksessen som Nordisk råd er, og det stadig forsterkede samarbeidet vi har – og har hatt gjennom årtier, til tross for at dette er land med ulik tilknytning både sikkerhetspolitisk og økonomisk, og også forholdet til EU. Det som redegjørelsen viser, og som jo er positivt, er hvor systematisk dette arbeidet går, og at Grensehinderrådet, som det vises til, hele tiden rydder til side stadig nye områder hvor det er hindre, slik at samarbeidet forsterkes.

Det jeg vil være opptatt av, er at dette ikke bare er det praktiske samarbeidet; det det først og fremst handler om, er et samarbeid hvor vi trenger å tenke mer nordisk på mange måter. For vi har et Norden der landene kan være relativt små hvis man ser dem hver for seg, men til sammen – enten det er politisk, økonomisk, i forhold til forskning, høyere utdanning, kulturelt – har man en felles styrke som kan konkurrere med hvor som helst i verden, enten det er Kina eller det er USA eller det er andre deler av Europa. Dette er like mye en felles tenkning omkring et samarbeid som de konkrete reglene. Jeg er veldig glad for at dette bringes framover, at man her tar unna grensehindre, men vi bør også forsterke det praktiske samarbeidet, ved bl.a. Nasjonal transportplan, som kommer, vi kan forsterke samarbeidet omkring godstransport og felles planlegging på flere områder i årene framover.

Så er det problemene omkring de midlertidige kravene om å ha med seg pass og de hindrene som er der. Det er helt klart at Europa er i en situasjon hvor en har hatt et betydelig migrasjonsproblem, at en har flyktninger som be-

veger seg over grensene, og også i Venstre ser vi at det har vært riktig å ha regler på dette. Men det er viktig at man hele tiden tar med seg at dette, som innenfor EØS-avtalen og Schengen-samarbeidet, åpner for midlertidighet omkring disse reglene, og at målet må være at vi så raskt som mulig kommer tilbake til den reisefriheten som ligger innenfor hele Schengen-området. Det er noe som vi har stor fordel av, og det er definitivt også en styrke for hele dette samarbeidet.

Så en situasjon hvor vi skal se på Norden som ett område, og at kontrollen skal gå derfra og ut, vil Venstre være sterkt imot. Det er hele Schengen-samarbeidet vi skal ivareta, og da handler det om å ha bedre kontroller omkring yttergrensene, slik at vi ivaretar og beholder friheten innenfor Schengen, en frihet som da også omfatter og må omfatte hele Norden. Og når det er midlertidige grensekontroller, må vi alltid se på hvor raskt vi kan komme bort fra den midlertidigheten og tilbake til det normale, at en har frie, åpne grenser.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:46:40]: Takk for innleggene, som er både gode og reflekterte.

Til representanten Sonja Mandt: Ja, grensehindre er nettopp slik, det er først og fremst innbyggerne og virksomheter som opplever dem, og så får vi prøve å gjøre noe med det. Det varierer litt. Det er ganske mange eksempler når det gjelder arbeidsledighetstrygd, arbeidsavklaringspenger, og veldig mye er nasjonale ting som må avklares i det landet, viser det seg. Men det kartlegges og jobbes ganske bra med det. Et stort spørsmål er elektronisk ID. Hvordan kan vi enklere ha et ID-nummer og elektronisk ID – de går i hverandre? Hvordan kan vi enklere få løst et slikt problem? Det kommer, men det har vist seg mer komplisert enn man hadde tenkt.

Til representanten Bente Stein Mathisen: Forskning i nordisk? Ja det er helt riktig, et nedslagsfelt på 25 millioner innbyggere med felles forskningsmidler gir mye større muskler. Jeg skal i et møte med Norges forskningsråd, jeg tror det er i neste uke, om akkurat den delen, der de kommer med innspill til hvordan man mer sømløst kan samarbeide og forske i en nordisk sammenheng. Det er nok mange gode ideer der.

Digitalisering blir det viktige. Når det dukker opp nye grensehinder, vil det gjerne dukke opp på nye plattformer som digitalisering, slik som representanten Leirstein sier.

Når det gjelder migrasjon, nytter det ganske enkelt ikke å se på migrasjonsproblematikken og hvordan vi kan skjerme oss, fra Norden. Det er helt riktig som representanten Elvestuen sier, at her ligger problemet gjerne på yttersiden av Europas grenser. Men Schengen-systemet gir oss en mulighet og noen verktøy, pluss det andre vi gjør: Vi er til stede i Middelhavet med ressurser, og vi er til stede i EUs og EFTAs organisasjoner med ressurser for å gjøre det som er det aller viktigste, og det er å hjelpe dem som i utgangspunktet er på flukt og på vandring.

Vi har hatt noen hyppige kontroller internt innenfor Schengen-området, og det har nok vært til hjelp når det gjelder det at veldig mange flere kunne ha lagt ut på vandring innenfor området hvis man ikke hadde hatt det. Det har vist seg å være et verktøy som virker. Men som representanten Elvestuen sier, det er midlertidig, og det skal det være. Så snart man har ryddet opp i en del av de andre tingene, er dette et hinder som skal bort.

Avslutningsvis til den nordiske modellen: For en og en halv måned siden var det en konferanse på Universitetet i Oslo der man tok opp akkurat den nordiske modellen. Man inviterte inn økonomer, samfunnsvitere og forskjellig fra hele verden for å dosere om den nordiske modellen, rett og slett for å forsøke å identifisere hva den er. Alt etter hva slags politisk ståsted man har i Norden, har man gjerne forskjellige definisjoner av hva den nordiske modellen er. Det er riktig, som representanten Lundteigen sier, en av de viktigste tingene med den nordiske modellen er at man har et sikkerhetsnett. Ting kan endre seg rundt omkring i verden som påvirker innbyggerne i de nordiske land, men den nordiske modellen har et sikkerhetsnett som gjør at folk blir ivaretatt når det kommer endringer.

Hovedkonklusjonen fra konferansen på Universitetet i Oslo var at det er vanskelig å si om samarbeidstrekanter mellom organisasjonene, næringsliv og politikk er den viktigste karakteristikken eller om velferdsstaten er det. Hvis man skal beskrive den nordiske modellen, konkluderte man med der, så er det at den nordiske modellen gjør oss tilpassningsdyktige. Vi har gjennom årtier evnet å tilpasse oss de endringene som skjer utenfor de nordiske landegrensene, men som påvirker oss i aller høyeste grad. Velferdsmodellen er en del av det, det at vi har en høy andel av befolkningen i arbeid er en annen del av det, og det at vi har gode utdanningsinstitusjoner er en del av det. Dette gjør oss tilpassningsdyktige for endringer som kommer, og det er nok den største styrken til den nordiske modellen.

Ambisjonen fra de nordiske statsministrene er at Norden skal bli verdens mest integrerte region, en veldig god ambisjon og en riktig ambisjon som vil ta det nordiske samarbeidet og de nordiske land inn i framtiden på en trygg og god måte.

Presidenten: Det er en ambisjon vi deler alle sammen, og det er hyggelig.

Debatten om redegjørelsen er dermed avsluttet. Presidenten vil foreslå at redegjørelsen om grensehindre i Norden vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:51:35]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om seismikkfrie områder (Innst. 322 S (2016–2017), jf. Dokument 8:53 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inn-til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Korsberg (FrP) [10:52:29] (ordfører for saken): I dette representantforslaget fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Heikki

Eidsvoll Holmås fremmes det to forslag. Det ene forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanene for norske havområder opprettes seismikkfrie områder på norsk sokkel i områder som er særskilt verdifulle for fiskerierne.»

Det andre forslaget har ordlyden:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag i petroleumsløven om at oljeleting i form av seismikk, grunne borer og o.l. ikke er tillatt i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet.»

På slutten av denne stortingsperioden kan man vel slå fast at det har vært mange forslag med hensyn til petroleumspolitikken, men som det framkommer i innstillingen, ligger altså petroleumspolitikken fast, og det er med et stort flertall.

Petroleumsvirksomhet i Norge skjer under strenge krav til helse, miljø og sikkerhet og ivaretagelse av de ytre miljøer. Det er også et stort flertall i komiteen som viser til at det kreves samtykke/myndighetstillatelse for all aktivitet, inkludert leteboring, utbygging, driftsfasen og avslutningsfasen, og at det legges stor vekt på å sikre god sameksistens med andre brukere av havet. Det er et viktig element i petroleumspolitikken, og det har blitt forsterket de seneste årene.

Norge er en av verdens største eksportører av fisk og sjømat. Vi er en av verdens største og mest avanserte skipsfartsnasjoner, dessuten er leverandørindustrien helt i verdensklasse. Norge er også helt i front når det gjelder havforskning og ansvarlig forvaltning av havets ressurser. Alt dette er spredd langs hele norskekysten og er en del av den viktige verdiskapingen som skjer i landet.

Havstrategien som regjeringen la fram 21. februar i år, inneholder en oversikt over havnæringens viktighet for Norge. Av den beregnende verdiskapingen fra havnæringene på 760 mrd. kr i 2017, sto petroleumsnæringen for 668 mrd. kr. Det er også beregnet at havnæringens totale sysselsetting omfatter 256 000 personer, hvorav 193 000 er tilknyttet petroleumsnæringen. Det forteller vel med all tydelighet hvor viktig denne næringen er, og hvor viktig et stort flertall i denne salen synes at næringen er. Man må fortsatt legge forholdene til rette for at man skal ta del i denne verdiskapingen.

Når det gjelder forbud mot oljeleting i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet, er det et stort flertall som viser til at kunnskap om ressursgrunnlaget på norsk sokkel er en avgjørende forutsetning for god og forsvarlig ressursforvaltning. Vi viser også til at forslaget om ikke å tillate oljeleting i form av seismikk, grunne borer og o.l. i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet, vil kunne forhindre den norske stat i å innhente kunnskap om norske naturressurser og i å ivareta nasjonale interesser. Det vil også bryte med vår tradisjon om en fakta- og kunnskapsbasert forvaltning av naturressurser og havmiljø. Vi baserer oss på at petroleumsnæringen fortsatt skal vokse i Norge, og det skal skje på den samme måten som det har skjedd til nå, gjennom kunnskap og god sameksistens med andre partnere i de områdene næringen er lokalisert.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:57:14]: Kysten har vært viktig for Norge siden de første menneskene slo seg ned her opp i nord.

I denne saken vil jeg starte med fisken. Vi har høstet av det havet har gitt oss, og skapt oss et leved grunnlag. Fisken har gitt oss mat i alle tider og har også gitt oss store eksportverdier. Vi har i dag historisk høye bestander og oppnår høye priser i markedet. Norsk eksport av fisk er rekordhøy både i volum og verdi. Vi eksporterte hvitfisk for 13,8 mrd. kr i 2016. Det er rekord og en økning på 6 pst. Volumet økte med 7 pst. Dette er viktig verdiskaping som vi ikke kan risikere, og som er viktig for å gi Norge flere bein å stå på. Dette er det viktig at vi tar vare på.

Oljeutvinningen på norsk sokkel har vært et eventyr for Norge og har skapt store verdier. Dette vil petroleumsindustrien fortsette å gjøre i mange år framover. Men det må være noen kompromisser. Områder som er viktige for fisken, må vi skjerme fra seismisk aktivitet. Kristelig Folkeparti mener det er uheldig at det kan skytes seismisk i disse områdene, og vi mener det er en stor risiko forbundet med dette. Dette er sårbare områder som trenger et sterkere vern. Eksempelvis har Nordland VI en av de rikeste bestandene av torsk og er et viktig gyteområde for både torsk, sild og en rekke andre fiskearter. Vi har drevet fiske i disse områdene i århundrer og skal gjøre det i all framtid. Da må fisken få forrang framfor olje. Derfor støtter vi forslaget om seismikkfrie soner.

Til det andre forslaget er det viktig å huske at kartlegging av ressursgrunnlaget på norsk sokkel er viktig for å ha en god og forsvarlig ressursforvaltning. Hvis vi ikke tillater oljeleting i form av seismikk, grunne boringer og liknende i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet, vil det gjøre det vanskelig å innhente kunnskap om norske naturressurser. Dette vil bryte med vår tradisjon om en fakta- og kunnskapsbasert forvaltning av naturressurser og havmiljø. Kristelig Folkeparti støtter derfor ikke dette forslaget.

Jeg tar herved opp det forslaget som Kristelig Folkeparti er medforlagsstiller til.

Presidenten: Representanten Rigmor Andersen Eide har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ola Elvestuen (V) [11:00:17] (komiteens leder): Norge er verdens nest største eksportør av fisk og sjømat og også en av de største produsentene av olje og gass i verden. I tillegg er vi definitivt et land som ligger helt i front når det gjelder en ansvarlig forvaltning av havets ressurser. Jeg vil også takke forslagsstillerne.

Det er ingen tvil om at skyting av seismikk har negative konsekvenser for fiskeri, først og fremst midlertidig, gjennom at det har en skremmeeffekt og er noe som vi må ta hensyn til. Det er positivt at det er gjennomført flere tiltak for å begrense effekten av seismisk skyting i de siste årene. Det er likevel fortsatt problemer med seismikk – det er arealkrevende og er definitivt noe som går ut over fiskeriene.

Det er viktig for Venstre at selv om vi anerkjenner at seismikk er viktig for petroleumsvirksomheten, er dette definitivt ikke noe hinder for at vi, slik det foreslås, kan opprette seismikkfrie områder. Det er jo engang sånn at seismikk for petroleumsvirksomheten må brukes innenfor de områdene hvor det er åpnet for oljeleting. Vi mener også at det vil være feil å gjøre det som ligger i det andre

forslaget, å sette en stopper for seismikkskyting i alle områder som ikke er åpnet opp. Men vi trenger definitivt å gjøre det motsatte, dvs. i de viktigste og mest sårbare områdene for fiskeriene er det både fullt mulig og ønskelig at man setter av områder hvor det ikke skal være seismikkskyting, og de riktige prosessene for å foreta disse avveiningene må være i forvaltningsplanene for havområdene. Vi har jo Norskehavet til behandling nå, men senere kommer Barentshavet og Nordsjøen igjen, og da er det helt klart at som ett ledd i det å sette av og ivareta de mest sårbare områdene bør også disse gjøres til seismikkfrie områder, først og fremst fordi det er ingen grunn til å drive seismikkskyting for å kartlegge petroleumsressursene hvis en har bestemt seg for at her skal det uansett ikke åpnes opp for petroleumsvirksomhet. Så får man heller ta en diskusjon om det er grunnlag for å gjøre undersøkelser ut fra mer forskningsbaserte begrunnelser.

Så fra Venstres side vil jeg takke dem som har lagt fram forslaget. Vi støtter forslag nr. 1, om å be om at det opprettes seismikkfrie områder i de framtidige forvaltningsplanene. Dette er ett ledd i det viktige arbeidet vi gjør for bedre å ivareta de norske fiskeriressursene.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:03:47]: Oljenæringa er ei stor og viktig næring og har vore viktig for Noreg dei siste 50 åra. Fiske har vore ei viktig næring for Noreg så langt tilbake i tid som 12 000 år for dei første busetjingane i Noreg, har tilført norsk økonomi ufatteleg mange gongar større verdiar til det norske samfunnet, og vil forhåpentlegvis, dersom havet blir forvalta riktig, tilføre verdiar til det norske samfunnet – og til norske kystsamfunn – i tusenvis av år framover i tid.

At det er sameksistens på havet mellom fiskeri- og petroleumsnæringa er tull og tøys, og at den sameksistensen som ein påstår er der, er kunnskapsbasert, er også feil, noko som eg skal gå inn på her. Regimet rundt seismisk oljeleting avslører at det berre er retorikk når ein høyrer om sameksistens og kunnskapsbasert forvaltning.

Dagens prinsipp er: seismisk oljeleting først – alt anna må kome etter. Det er ingen sameksistens.

Spørsmålet SV reiser i denne saka, er: Skal det vere slik i alle dei norske havområda? Skal seismisk aktivitet, skal petroleumsnæringa, ha forrang i alle norske havområde, eller kan det vere nokre få av områda som Stortinget har sagt ikkje skal opnast for petroleumsverksemd, og som vi veit er veldig viktig for fiskeria? Skal vi halde dei petroleumsfrie? Det er det «lille» spørsmålet. Dessverre er svaret på det frå dei tre største partia på Stortinget nei, petroleumsnæringa skal ha forrang overalt, i alle norsk havområde, noko som avslører at ein har ein næringspolitikk som består av ei einaste næring – alt anna på havet er berre parentesar i denne samanhengen.

Fiskeriministeren har vi ikkje høyrte noko frå i dette spørsmålet. Seismisk aktivitet på havet er ei ekstremt viktig sak for fiskeriministeren – ingenting høyrer vi frå det haldet. Også i regjering er olje- og energiministeren nummer éin og fiskeriministeren ein parentes.

Forskarane veit for lite om verknadene av seismikkskyting og kva det vil ha å seie for fisk. Ei samanstilling av forskinga på området frå 2009, utført av Havforskningsinstituttet, SINTEF, Forsvarets forskingsinstitutt, Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Christian Michelsen Research antok at seismiske undersøkingar har ein

skremmeavstand på 18 nautiske mil for torskefisk. Skremmeavstanden kan vere større for sild og andre pelagiske artar som har betre utvikla høyrsel enn torskefisk. I rapporten står det:

«I flere undersøkelser er det påvist betydelige fangstreduksjoner for fiskebåter som opererer i nærheten av fartøyer som driver seismisk datainnsamling.»

Ei omfattande undersøking blei gjort på Nordkappbanen i 1996. Den internasjonale forskinga antyda at dei fleste artane av sjøpattedyr vil kunne få kroniske høyrselsskadar dersom dei er nærmare enn 100 meter frå den seismiske kjelda. Fiskarar som kjenner fiskens vandring etter tusen års erfaringsutveksling fortel jamleg om omfattande skadar av skremming av fisk. Denne erfaringa må ein også ta på alvor.

Konfliktane mellom fiskarane og petroleumsnæringa har vore store, men alltid har omsynet til petroleum vege tyngst, som da det i 2006 blei gjennomført eit omfattande statleg seismikkprogram for dei uopna områda utanfor Vesterålen og Senja – særleg i 2008 var konfliktnivået høgt. Seismikkaktivitetar førte til at fiskeindustrien melde om fangsttap langt utover det staten tok ansvar for å erstatte. I løpet av denne treårsperioden opplevde fiskarane negative konsekvensar for det tradisjonelle kystfisket – etter sei, spesielt. Også i Barentshavet har vi sett, etter at aktiviteten har tatt seg opp, den same konflikten auke. I 2014 kritiserte f.eks. fiskarar i Aust-Finmark seismikkskytinga i Barentshavet sør, og dei frykta for sesongens fløylinefiske frå Vardø til Honningsvåg. Det er mange liknande typar tilfelle av konflikter – og der kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt. Og sjølv om det kan vere ueinigheit om skadeomfanget av seismisk aktivitet, har altså oljenæringa innrømt at dette er ei problemstilling. Dersom det er nokre representantar i denne salen som føler at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt, bør dei i alle fall følgje føre-var-prinsippet. Og dersom det ikkje er nok, vil eg åtvare mot å halde fram med denne politikken når det gjeld havet, når alle her omfamnar den positive utviklinga vi har sett i sjømatnæringa. La det ikkje berre vere eit spørsmål om ord; la det vere ein realitet også!

Eg tek hermed opp det forslaget vi har saman med Miljøpartiet Dei Grøne.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp det forslaget han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [11:09:12]: Takk til forslagsstillerne for to viktige forslag.

Sameksistens kan ikke bety at alle skal gjøre alt på en gang. Det må for fiskerinæringens vedkommende bety at den fortsatt skal kunne drive sin næring uten at den blir hemmet av en oljenæring, som historisk sett skal vare kort, i forhold til en fiskerinæring, som skal vare lenge.

Det er viktig å huske på at oljevirkomheten har konsekvenser på i hvert fall to nivåer for fiskerinæringen. Det er de nære, kortsiktige konsekvensene som vi diskuterer her, og så skal vi ha i bakhodet de virkelig store konsekvensene som oljevirkomheten også har – og kommer til å ha – for fiskerinæringen, men som foreløpig overhodet ikke diskuteres i Stortinget.

Det ene er økte havtemperaturer som følge av fossil forbrenning i hele verden, som Norge er en svært ivrig bidragsyter til. Vi ser allerede fiskearter flytte seg i våre hav-

områder i massiv skala. Makrellfiske i en isfri Isfjorden på Svalbard antyder at veldig store endringer er på gang og overhodet ikke har sluttet. Hva som blir enden på den historien, aner vi ikke, men den kan bli utrivelig for norske fiskerier. Det er en del av oljeansvaret.

Det andre er forsuringen av særlig kalde havområder, som vi har i Norge, og som truer enorme mengder organismer som er avhengige av kalk i skjelettet, som er viktige i økosystemet, og som er mat i de fiskeriene vi har ambisjoner om å ta vare på.

Det er det store bildet. Nettopp derfor er det viktig at fiskeriene på kort sikt ikke blir hemmet av oljevirkomhet der det ikke er nødvendig. Det bør være en selvfølge at de viktigste fiskeriområdene blir permanent beskyttet mot seismikk, som vi vet får fisk til å flytte seg. Dette har vi solid dokumentasjon for. Det er en direkte konsekvens for fiskere at fisken blir skremt vekk fra der det er meningen at den skal bli fisket. Det er overraskende at vi ikke kan få et stortingsflertall som støtter norsk fiskerinæring i dette, og det er ekstra overraskende at fiskeriministeren er så dørgende uinteressert i å ivareta sin egen næring på dette området.

Så har vi områder som foreløpig ikke er åpnet for oljevirkomhet. I de områdene foregår det fiskerier, og de fiskeriene bør ikke hemmes av oljevirkomhet og oljeleting som kan komme til å være helt unødvendig i et langt perspektiv. Stortingsflertallet har foreløpig ikke villet ta inn over seg at Norge kommer til å måtte begrense oljevirkomheten i ganske nær framtid, men vi burde i hvert fall kunne være enige om at der Stortinget ikke engang har åpnet for oljevirkomhet, der skal ikke fiskeriene utsettes for unødige, hemmende virksomhet fra oljenæringen. Derfor er det forslag 2, et fornuftig forslag, Miljøpartiet De Grønne kommer til å støtte.

Så vil jeg føye til én ting, og det er at det selvfølgelig er viktig å gjøre et klart skille mellom grunnleggende kvartærgeologisk kartlegging, som foregår – og skal foregå – i disse områdene. Den typen kartlegging foregår med ekstremt mye mer energisvake seismikkmetoder enn avansert oljeleting. Dette er selvfølgelig ikke virksomhet Miljøpartiet De Grønne ønsker å hemme med dette forslaget.

Statsråd Terje Søviknes [11:13:19]: Som flere representanter har vært inne på, er Norge en ledende havnasjon. Vi har på mange måter bygd på naturressurser i dette landet, og det kommer vi også til å være avhengig av i fortsettelsen.

Petroleumsnæringen er den klart største havnæringen. Den gir høy sysselsetting og ekstremt høy verdiskaping til fellesskapet, og sånn kommer det også til å være i tiårene framover. Tilsvarende er vi verdens nest største eksportør av fisk og sjømat, og det er også en næring vi skal utvikle videre.

Når det kommer til petroleumsnæringen, er seismikk et nødvendig verktøy i alle faser av virksomheten. Uten seismikk får vi verken god ressursforvaltning eller høy verdiskaping fra virksomheten. Helt fra petroleumsvirksomheten i Norge ble startet på 1960-tallet, har det vært viktig for myndighetene å sikre en god sameksistens der petroleums- og fiskerinæringen kan utøve sin virksomhet, begge to. Det er ikke enten-eller, men både-og. Arbeidsplasser i og verdiskaping fra begge næringene er viktig for regjeringen. I Norge skal vi fortsette denne kloke tradisjonen og

forvalte både fiskeri- og petroleumsressursene på en bærekraftig måte også i framtiden, til det beste for det norske folket.

Respekten for hverandres arbeid og retten til å drive virksomhet på norsk sokkel er en forutsetning for godt samarbeid. Sameksistens innebærer at begge næringene må tilpasse seg til hverandre, og det gjør de. I noen tilfeller må fiskeriene vike i en periode, i andre tilfeller er det slik at myndighetene setter begrensninger for når man kan foreta seismiske undersøkelser eller boring i oljeførende lag, f.eks. knyttet til gytasesongen, som er viktig for fiskeriet. Det er også gitt ut en veileder for å bedre samarbeidet mellom petroleumsnæringen og fiskerinæringen fra departementene som er ansvarlig for disse næringene, i 2013.

I konsekvensutredningen for Barentshavet sørøst, som ble gjort for ikke lenge siden, ble det også foretatt en vurdering av marin støy. Her viste man helt klart at det ikke er påvist fysiske skader på fisk, yngel eller fiskelarver som følge av seismikk, unntatt i sonene helt nær lydkilden, dvs. noen få meter, antydte fem meter, fra lydkilden.

Seismisk datainnsamling har foregått på norsk sokkel i tiår, og det er ikke påvist noen sammenheng mellom seismikk og bestandsstørrelser. Ja, det er en skremmeeffekt i en periode, men dette lar seg håndtere gjennom de reguleringer jeg har nevnt tidligere.

Forslaget om seismikkfrie soner på norsk sokkel vil derfor i ytterste konsekvens ramme vår velferd gjennom reduserte inntekter til staten og er noe jeg sterkt vil advare mot. Det vil også bryte med den lange og gode norske tradisjonen om å legge til rette for sameksistens mellom ulike brukere av havet, som har stått sentralt i vår politikk helt fra 1960-tallet.

Til forslag nr. 2 i representantforslaget: Det har en avgjørende betydning for vår ressursforvaltning. Det er kun staten som kan gå inn og foreta seismikkskyting og eventuelt grunne boringer knyttet til de områdene som ikke er åpnet for petroleumsaktivitet på norsk sokkel. Det forslaget som ligger på bordet her fra mindretallet, vil kun medføre ulemper for den norske stat og dermed fellesskapet. Det er ingen konkretiserte gevinster av det forslaget, det vil bare hindre oss i å innhente kunnskap om våre naturressurser og dermed ivareta våre nasjonale interesser. Det vil bryte fundamentalt med vår norske, stolte tradisjon om en fakta- og kunnskapsbasert forvaltning av naturressursene og havmiljøet om ikke vi fra statens side skal kunne foreta denne typen kartlegging av naturressursene. Og vi må aldri komme dit at vi ikke får kunnskap som grunnlag for de beslutninger som skal fattes når det gjelder framtidig eventuell petroleumsaktivitet i nye områder på sokkelen. Det er kunnskap som også representantene i dette huset har behov for i sin behandling av framtidige områder på norsk sokkel.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [11:18:39]: Statsråden legger vekt på at man kan ha både petroleumsaktivitet og fiskeri i samme område, at dette er en samhandling som er mulig. Samtidig er det sann at selv om det kan være uenighet om hvor, er det en diskusjon om at man skal ha virkelig petroleumsfrie områder. Vi har i denne stortingsperioden en enighet om både Mørebanken, Lofoten, Vesterålen, Senja, Jan Mayen og iskanten, der det er diskusjon om akku-

rat hvilket grunnlag vi skal bruke. Også i framtiden vil det være områder som det besluttes at det ikke skal være petroleumsaktivitet i. For Venstre er det helt klart at disse er et absolutt minimum.

Spørsmålet mitt blir litt mer prinsipielt: I områder hvor man har en beslutning, og det er avklart at det ikke skal være petroleumsvirksomhet, vil det ikke der, etter statsrådens mening, være mulig i forvaltningsplanene å ha seismikkfrie områder?

Statsråd Terje Søviknes [11:19:44]: For meg er det avgjørende at vi til enhver tid har best mulig kunnskap om de ressurser som er til rådighet både på sokkelen og ellers, fordi vi er en naturressursnasjon. At man har enighet politisk om at man i en periode ikke skal gå videre med eventuell petroleumsaktivitet i visse områder, betyr ikke at det skal være sånn for alltid. Det er viktig at man ikke etablerer soner med forbud mot seismikk, eventuelt grunne boringer, fordi det er et virkemiddel for staten – dvs. fellesskapet, oss alle – til å ha et best mulig kunnskapsgrunnlag for eventuelle senere vurderinger av om disse områdene skal forbli ikke-tilgjengelig for petroleumsnæringen, eller om man på et tidspunkt likevel vil velge å åpne for petroleumsaktivitet.

Ola Elvestuen (V) [11:20:40]: Likevel – det som ligger i forslag nr. 1, handler nettopp om å komme ut av at dette bare er beslutninger som varer i en fireårsperiode, at man har en større langsiktighet ved at man legger det inn i forvaltningsplanene. Med vedtak i forvaltningsplanene om petroleumsfrie områder, altså det grunnlaget vi har for aktiviteten vi skal ha i havområdene: Vil det da i seg selv være noe problem også å gjøre disse til seismikkfrie områder? Jeg klarer ikke å se den motsetningen. Når man uansett har tatt beslutningen, kan dette være det som gir en ekstra ivaretagelse av de områdene.

Statsråd Terje Søviknes [11:21:21]: Det er viktig at vi tar inn over oss at ny kunnskap kommer til fortløpende. Kunnskap må alltid ligge i bunn, fakta må ligge i bunn for våre vurderinger av om vi skal utnytte ressursene i et område eller ei. Det å låse for bruk av et av de viktigste virkemidlene, nemlig seismikk, for å skaffe oss ny kunnskap om ressursbasen – det kan komme ny kunnskap om hvordan olje- og gassvirksomhet spiller sammen med fiskeriressursene våre – vil være en særdeles lite klok politikk. Vi må ha en mulighet for at også kommende politikere, kommende generasjoner – for å sette det i et større perspektiv – kan gjøre vurderinger. Da vil det å låse et område gjennom et vedtak som her skissert, ikke være fornuftig politikk, sett fra regjeringens side.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:22:23]: Statsråden sa i svarinnlegget sitt til Elvestuen at det var viktig for kommende generasjoner. For dei førre generasjonane og for dei framtidige generasjonane vil fiskeria openbert vere langt viktigare for velstanden, veksten og framtida som nasjon enn det oljeverksemda vil vere. Tidsperspektivet vi held oss til her, er kanskje – viss vi skal vere med på tenkinga til regjeringa – 50 år, maksimalt.

Det første spørsmålet mitt til statsråden er: I eit hundreårsperspektiv, vil petroleumsverksemda vere like viktig som sjømatnæringa?

Statsråd Terje Søviknes [11:23:05]: Det er alltid vanskelig å spå om fremtiden, og det er ulike perspektiv på hvor lenge olje- og gassvirksomheten vil være den viktigste næringen i Norge. At vi vil få en dreining i energimiksen i verden, er det ingen tvil om. Vi må bygge opp fornybar energi og etter hvert fase ut olje- og gassvirksomhet.

Men Norge har store og viktige ressurser som vi kommer til å produsere og levere til markedet, for det er behov for olje og gass i verden i tiår framover. Om det er 50, 70 eller 100 år, gjenstår å se. Det er behov for olje og gass til langt mer enn til drivstoff, dvs. til forbrenning. Det er en rekke produkter som er avhengig av olje og gass som råstoff. Det at vi i Norge – i en stabil del av verden – skal ha potensial til å levere disse ressursene, mener jeg er helt avgjørende.

Derfor mener jeg at den konstruksjonen at det er motsetning mellom olje og gass og fiskeri, ikke er til stede. Det er mulig å få til begge deler.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:24:09]: Den konstruksjonen er det ikkje vi i SV som har funne på. Det er noko som forskarar, fiskarar osv. peiker på. Ministeren peikte på éin forskingsrapport, mens det finst ein drøss av andre som viser at det faktisk er ein konflikt.

Regjeringsjefen til statsråden her har reist land og strand rundt og opna det eine anlegget etter det andre, har snakka sjømatnæringa opp og sagt at dette er framtida til Noreg, osv. Fleire andre regjeringsmedlemer, også i partiet til statsråden her, har snakka opp sjømatnæringa: Dette er framtida. Likevel endar ein opp med å seie at absolutt alle havområda, uansett kor viktige dei er for andre næringer enn petroleumsverksemda, skal vere underordna det same regimet: Petroleumsnæringa skal ha forrang, uansett konsekvensar.

Spørsmålet mitt til slutt til statsråden er: Ut frå det som ligg på forskingsfronten, kva veit vi om skadeeffekten av seismisk aktivitet?

Statsråd Terje Søviknes [11:25:09]: Vi vet at det er veldig liten direkte skadeeffekt fysisk på fiskeriressursene, knyttet til seismisk aktivitet. Det som er avgjørende, er at vi må kunne klare å ha to tanker i hodet samtidig her, å ivareta både fiskerinæringen og petroleumsnæringen.

Jeg er en av dem som heier på sjømatnæringen – jeg har bakgrunn som fisker i sin tid – og ser at vi har et stort potensial for å utvikle både de konvensjonelle fiskeriene og også oppdrettsnæringen. Men vi må ikke konstruere større motsetninger enn det faktisk er. Ut fra den dialogen som jeg har hatt med fiskeriorganisasjonene: Ja, de er opptatt av seismikk, men de er også opptatt av at man har en god dialog med petroleumsnæringen for å avpasse hvilke næringer som skal ha forrang, og til hvilken tid. Det legges en del begrensninger på petroleumsnæringen fra myndighetenes side for å unngå at vi får ytterligere skade på fiskeriene.

Presidenten: Replikskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:26:20]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Janne Sjelmo Nordås om en sterkere satsing på arbeidet for å nå målet om 10 TWh energieffektivisering (Innst. 318 S (2016–2017), jf. Dokument 8:67 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:27:16] (ordfører for saken): La meg begynne med å takke forslagsstillerne Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Janne Sjelmo Nordås for å ha fremmet helt konkrete forslag til hvordan vi kan nå målet om å spare 10 TWh i bygningssektoren i Norge innen 2030. I motsetning til hva de aller fleste tror, er mesteparten av energibruken i Norge fossil. Folk flest, også innen kraftbransjen, tror det motsatte. Grunnen er at elektrisitetsproduksjonen vår er fossilfri når gasskraftverket på Mongstad endelig legges ned. Men når mesteparten av energibruken er fossil, Norge er et av landene i verden som bruker mest energi per innbygger, og utslippene per nordmann er en halv gang høyere enn gjennomsnittet i EU per person, skjønner vi behovet for å redusere energibruken og redusere utslippene. Det spiller ingen rolle for klimaet på kloden hvor CO₂-utslippene kommer – om de kommer i Norge eller andre steder. Derfor må vi kutte vår energibruk, redusere energibruken i bygg, kutte utslipp og frigjøre energi som kan erstatte fossil energibruk i Norge eller våre naboland. I Norge forstår vi altså behovet for å redusere energibruken, og dermed redusere utslippene.

Men da regjeringen la fram sin stortingsmelding om energipolitikken i fjor vår, var dette perspektivet helt utelatt. Stortinget hadde i forkant bedt om en plan for utfasing av fossil energibruk. Det fikk vi ikke. Energimeldingen fokuserte mer på at det var kraftoverskudd i Norge, med lave kraftpriser som resultat, og tonet ned energieffektiviseringen i stedet for å ta utfordringen fra stortingsflertallet og bruke kraftoverskuddet og energieffektivisering til å redusere bruken av fossil energi i Norge og kutte klimagassutslippene.

Jeg vil bare kort peke på at IEA i alle sine rapporter peker på energieffektivisering som det aller viktigste grep for å bekjempe klimagassutslipp både nasjonalt og globalt. Heldigvis ville stortingsflertallet det annerledes og presset fram et enstemmig vedtak, som lød:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg sammenlignet med dagens nivå.»

Det har ikke regjeringen gjort. Regjeringen har ikke satt et mål om 10 TWh reduksjon fram til 2030. Regjeringen har ikke sagt at olje- og energiministeren har ansvaret for å nå målet.

I budsjettframlegget for 2017 ble det henvist til kommende Enova-avtale og til videre rapportering til Stortinget i 2018, med andre ord ett års forsinkelse. Da Enova-avtalen ble offentliggjort, var den ingen referanse til Stortingets vedtatte mål og ingen rapporteringsplikt for hvor mye energieffektivisering i bygg Enova skulle rapportere på. Dette er alvorlig, fordi Enovas innsats for enøk i boligbygg har tidligere fått slakt av Riksrevisjonen, noe som burde føre til en tettere, ikke løsere, oppfølging fra regjeringens side. Da statsråden talte på Enovakonferansen i fjor, ble bygg nevnt, men Stortingets vedtatte mål om 10 TWh reduksjon i bygg ble overhodet ikke nevnt av statsråden.

Dette er alvorlige og harde ord, men jeg vil beskrive oppførselen fra regjeringen som arrogant når man gang på gang bevisst lar være å følge opp stortingsvedtak.

Et år senere er vi altså der at Stortinget igjen må vedta å piske regjeringen videre. I dag vedtar vi derfor enstemmig – igjen – følgende:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge fram en plan for hvordan man kan realisere 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Planen skal inneholde en konkret nedtrappingsplan i bygg og en virkemiddelpakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet.»

Dette er et godt vedtak, men det burde være unødvendig.

I forslaget fra Senterpartiets representanter ligger det flere forslag. Det ligger forslag om at håndverkerne skal få støtte til å fremme energieffektive løsninger siden det er de som er «hands on» og kjenner teknologi bedre enn forbrukere gjør. Det foreslås at det offentlige bør bruke sin rolle som store innkjøpere og leietakere av bygg. Man stiller krav om energiklasse A i alle bygg de leier. Det foreslås en belønningsordning for kommunale og fylkeskommunale bygg etter modell fra belønningsordningen for kollektivtrafikk og sykkelveier – som fungerer veldig godt. Det foreslås støtteordning for energiledelse i yrkesbygg. Alle disse er gode forslag, dessverre får ingen av dem flertall. De får støtte fra SV, og jeg regner med at forslagsstiller vil redegjøre mer for dem.

I tillegg foreligger det flere forslag som fremmes av mindretallet, og som ikke får flertall. SV er medforlagsstiller til alle. Jeg vil derfor ta opp alle disse forslagene og være fornøyd med det som komiteen har oppnådd for å stramme inn de mål vi satte oss for et år siden.

Presidenten: Da har representanten Heikki Eidsvoll Holmås tatt opp de forslagene han refererte til.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Anna Ljunggren (A) [11:32:43]: Saksordføreren har på en god måte redegjort for denne saken.

Vi i Arbeiderpartiet sluttet oss i juni 2016 til målet om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg sammenliknet med dagens nivå. Stortinget vil i dag be regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for neste år legge fram en plan for hvordan vi kan nå dette målet innen 2030. Det må tas som et signal fra Stortinget om en utålmodighet overfor regjeringen, for å konkretisere vedtaket fra i fjor.

Det viktigste argumentet for energieffektivisering i bygg er at det står for om lag 40 pst. av energiforbruket i Norge. Lavere energibruk og produksjon av energi i nor-

ske bygg vil frigi energi til andre sektorer, som transport og industri. Jeg tror også at dette vedtaket, hvis det blir fulgt opp av en konkret nedtrappingsplan, vil føre til en mer klimavennlig adferd fordi man blir mer bevisst sitt eget forbruk av bl.a. strøm.

Men for at vi i Arbeiderpartiet skal prioritere å bevilge penger til tiltak for å redusere energibruken i eksisterende bygninger, må vi vite at klimagassutslippene vil gå ned. I svarbrevet fra statsråden på spørsmål om hvor store klimagassreduksjonene vil være, står det:

«I Norge dekkes energibruken i eksisterende bygg i all hovedsak av elektrisitet. I tillegg leverer fjernvarme (...) og bioenergi viktige bidrag til oppvarming av bygg. Dette innebærer at klimagassutslippene er lave. Ifølge SSB var utslippene fra oppvarming i tjenesteytende næring og husholdninger i underkant av 1 mill. tonn i 2015.»

Til sammenligning var utslippene fra transportsektoren på 16,7 millioner tonn i 2015, ifølge Miljødirektoratet – for å sette det i perspektiv.

Men jeg er også glad for at et annet svar fra statsråden bekrefter at det ligger til rette «for tiltak som har så lav kostnad og/eller høy nytte at de første energireultatene på vei mot 10 TWh redusert energibruk i 2030 kan være lønnsomme å gjennomføre».

Forslaget som i dag får flertall, er én brikke for å få redusert energibruken i eksisterende bygg og ikke minst redusere klimagassutslippene fra bygningssektoren. Et annet viktig tiltak er forbudet mot oljefyring, som skal være på plass innen 2020 samt den siste byggetekniske forskriften.

Jeg vil spesielt framheve en merknad som Arbeiderpartiet er med på, om behovet for ytterligere fokusering på gjenbruk i byggebransjen. Ifølge Norwegian Green Building Council viser det seg at den norske byggenæringen etter hvert har blitt god på sortering av avfall i nybygg-prosjekter over en viss størrelse. Det vi ikke er så veldig gode på, er avfallsreduksjon, og her er det et forbedringspotensial. Man kan f.eks. se på virkemidler som kan øke graden av prefabrikasjon, industrialisering og direkte ombruk av byggematerialer. Generelt sett er det et stort potensial for å øke graden av materialgjenvinning. Mengden som går til gjenvinning, øker svakt, men det gjør også totalmengden. Mye av det uorganiske avfallet går fortsatt til deponi. Det meste av det organiske avfallet, tre og plast går fremdeles til forbrenning. Det er bekymringsfullt med tanke på klimagassutslippene.

Vi fremmer ikke forslag sammen med SV og Miljøpartiet De Grønne om at dette må innarbeides i TEK 10, men jeg vil allikevel signalisere at vi er positive til en gjennomgang av dette området – så får vi se hva stortingsmeldingen om sirkulær økonomi vil inneholde.

Jeg vil avslutningsvis i dette innlegget utfordre statsråden på om Enova skal være det eneste virkemiddelet for å nå 10 TWh-målet. Riksrevisjonen kom jo senest i fjor med en knusende kritikk av Enovas arbeid med energieffektivisering i bygg. Husholdningene betaler hvert år over 450 mill. kr til Energifondet, og historisk har kun 10 pst. av husholdningenes bidrag blitt betalt tilbake til boligeiere i form av investeringsstøtte til tiltak for energieffektivisering eller energiomlegging. Selv om Stortinget har bedt Enova om å øke ambisjonsnivået gjennom skattefradrag, konkrete tiltak og øremerking av minimum 250 mill. kr årlig, klarer ikke Enova å levere. De har ennå ikke et eneste

år brukt opp minimumsbeløpet på 250 mill. kr. Så hva tenker egentlig statsråden om Enovas rolle i å følge opp det vedtaket som vi gjorde i juni, og det vedtaket som vi gjør i dag i denne sal?

Odd Henriksen (H) [11:37:45]: Energieffektivisering er viktig, og jeg tenkte jeg skulle ta en positiv vinkling – jeg tror faktisk at dette skal vi klare å få til.

Men først en liten refleksjon: Første gang jeg var borti energieffektivisering, var midt på 1990-tallet, da jeg hadde noen styreverv i energibransjen. Da fikk energiselskapene overført penger gjennom inntektssystemet, og vi skulle ha ansvaret for energieffektivisering. Det endte med at vi fikk en rimelig bra kompetent konsulentbransje – jeg velger å kalle det det – og i tillegg ble vi introdusert for sparepærer og sparesusj.

Neste runde hvor jeg traff på begrepet, var på slutten av 1990-tallet, da jeg var med på et prosjekt om miljøeffektiv boligbygging. Det inneholdt mye mer enn bare det med energisparing – litt av det som representanten Ljunggren var inne på, nemlig at man kunne bygge hus på en slik måte at når man en gang skulle sanere dem, kunne man sanere dem på en god og miljøeffektiv måte. Men da begynte man å se på hvordan man plasserte hus på tomtene, hvordan man utnyttet sollyset ved å plassere husene mot sør, sørvest, og man skulle begynne å etterisolere mot nord og nordvest – i hvert fall i nord – for det er der det er kaldt når det blåser og det er vinter. Også det var et spennende prosjekt. Dessverre klarte vi ikke å gjennomføre det, for det ble et prosjekt for litt spesielt interesserte, og dessverre var det den gangen ikke nok spesielt interesserte på Fauske til å få det gjennom. Men likevel, man hadde satt det på dagsordenen.

Også da begynte man å få nye systemer som dukket opp, og jeg vil vel si at man da så et bilde av at man fikk det som kalles småskala vannbårne varmesystemer, som ble en del av dette. Man begynte å snakke om jordvarme, og man begynte med pellets og en del andre typer energi for å varme opp hus.

Så til dagen i dag, hvor vi nå skal fatte et vedtak hvor vi ber om at vi får en plan for hvordan vi skal nå disse målene. Hvorfor jeg er så optimistisk? Jo, for jeg tror at det som tidligere var for spesielt interesserte, ikke lenger er for spesielt interesserte. Verden har flyttet seg, og de fleste av oss som skal bygge nye hus – eller er i gang med å bygge nye hus – vil bygge lavenergihus, sågar hus som ikke bruker energi, men slik at en også skal selge energi ut på nettet. Det har vi også gjort mulig – da vi endret energiloven – gjennom dette med selskapsmessig og funksjonelt skille, slik at man nå også som kunde og bruker er sikret nøytralitet når man skal på nettet for fremtiden.

I tillegg er det ikke til å underslå at dette huset gjennom mange beslutninger over mange år har endret plan- og bygningsloven og teknisk forskrift, så det er helt åpenbart at nye hus som skal bygges, og hus som skal renoveres i et slikt omfang at den nye tekniske forskriften slår til – gamle hus – vil få en langt lavere energibruk enn det de har i dag, og man kommer til å oppnå å ha hus som er «energisnåle» i årene som kommer.

I tillegg står vi foran en digitalisering og en ny måte å tenke på når det gjelder smarte målere og nett. Dette kommer til å gjøre at de som skal kjøpe nye systemer i husene sine, nye elektriske apparater osv., kommer til å sniffe på

når det er billigst å bruke strøm, og når man kan gjøre dette mest effektivt. Ikke minst det at vi endrer bilparken og gjør den elektrisk, tror jeg kommer til å føre til at mange av oss kommer til å bruke elektriske biler i fremtiden som en pakke for å være selvforsynt i perioder hvor det kanskje i fremtiden vil være dyrere å kjøpe strøm enn det det er i dag. Jeg tror nemlig at vi står foran en endring med hensyn til hvordan man kjøper og selger strøm i årene som kommer.

Så jeg er faktisk ganske optimistisk på at dette skal vi få til. Jeg er ganske optimistisk når det gjelder de vedtakene som er fattet, gjennom de beslutningene som vi har gjort i denne sal i denne perioden, bl.a. med å se på Enova, ikke minst det vi har sagt med at det offentlige skal gå foran. Vi har nettopp endret loven om offentlige anskaffelser, hvor miljøkrav er en viktig del av disse tingene. Jeg regner med at det offentlige som byggeier kommer til å gå foran. De kommer til å kjøpe tjenester i fremtiden når de skal leie bygg, hos dem som tilbyr de byggene som har de beste miljøkravene også, og det vil gjøre at andre vil gå etter.

Så jeg regner med at når vi får den planen gjennom statsbudsjettet i 2018, vil det være rimelig enkelt for vår minister og vår regjering å legge fram en plan som gjør at vi skal nå de 10 TWh-ene, uten at det blir altfor store omkostninger for dem som skal nå målene.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:42:55]: Grønt skifte handler ikke bare om å produsere mer ren energi, grønt skifte handler også om å bruke energien mer effektivt.

Fossilt brensel står i dag for om lag 80 pst. av energiproduksjonen globalt. Samtidig mangler, ifølge Det internasjonale energibyrået, 1,4 milliarder i verden tilgang til elektrisitet. Dobbelt så mange bruker kun vedfyring eller forurensende kilder til oppvarming og matlaging, dvs. ca. 43 pst. av verdens befolkning. Samtidig vokser befolkningen i verden. Vi skal kutte ut kildene til 80 pst. av energien vår, samtidig som 43 pst. av verdens befolkning skal øke sitt energiforbruk kraftig, og vi blir flere mennesker – dette i løpet av 10–30 år. Det er åpenbart at dette ikke kan løses uten at vi samtidig reduserer sløsing med energi.

Stortinget har vedtatt et ambisiøst mål om energieffektivisering på 10 TWh innen 2030, og Kristelig Folkeparti er fornøyd med at hele komiteen støtter opp om å be regjeringa redegjøre for hvordan dette skal nås, i budsjettet for 2018. Dette er en viktig sak for å få ned unødig energibruk i norske bygg. For øvrig er det beklagelig at det ikke ble flertall for forslag som ville gjort det mulig å kutte energibruken i næringsbygg. Det er nødvendig med et regelverk som gir jevnlig energikartlegging i større virksomheter som kan utløse kostnadseffektive energieffektiviserings tiltak.

Kristelig Folkeparti mener også at det er beklagelig at forslaget om at regjeringa skal legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter, heller ikke får flertall. Dette ville vært et tiltak som kunne stimulert til at flere bygg ble bygd i energiklasse A.

Vi ser fram til regjeringas redegjørelse i statsbudsjettet for 2018 om hvordan 10 TWh skal nås. Dette blir et viktig redskap for å få ned energibruken i norske bygg. Dette er helt nødvendig i en grønn omlegging, og vi har store forventninger.

Marit Arnstad (Sp) [11:46:02]: La meg få lov å begynne med å takke saksordføreren for en god jobb og en grundig jobb, som også har medført at vi i dag kommer til å vedta et forslag som er godt i tråd med det som også lå i representantforslaget, og som kan bevege oss videre i dette spørsmålet.

Som flere talere har vært inne på, står bygg for en betydelig andel av energiforbruket og medfører også klimagassutslipp som kan reduseres. Derfor er det etter Senterpartiets syn viktig både å husholdere med energien og energibruken vår og å iverksette tiltak som frigjør ren energi, som igjen kan bidra til reduserte klimagassutslipp. Vi mener at det ligger mange arbeidsplasser i det, vi mener det ligger mange muligheter for byggebransjen i det, og vi mener også at vi som boligeiere kommer til å bli langt mer bevisst disse problemstillingene i årene framover.

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av energimeldingen i fjor målet om 10 TWh redusert energibruk. Men det er behov for å komme videre. Det er behov for at dette nå blir fulgt opp. Derfor er Senterpartiet veldig glad for at en samlet komité nå går inn for forslag nr.1 i Dokument 8-forslaget, som er en plan for hvordan dette målet kan realiseres innen 2030, en type plan som må inneholde både en konkret nedtrapping og også virkemidler for å nå målet. Så viser innstillingen at når vi diskuterer enkeltvis virkemidler, kan vi være uenige, og det er mange av dem som ikke får flertall i dag. Men det er klart at i det videre arbeidet med en plan og en nedtrappingsplan må en også komme tilbake til flere av de virkemidlene som i dag ikke nødvendigvis får flertall i Stortinget.

Det er slik med bygningssektoren at den er et viktig område utenfor kvotepliktig sektor, men det er ofte en diskusjon og en debatt omkring bygningssektoren som blir oversett. Jeg tror det har å gjøre med at det er en sektor der det ikke finnes ett enkelt overordnet svar, men det finnes mange og varierte tiltak. Mange av dem er heller ikke så store, men de kan være viktige.

Det representantforslaget som vi fremmet, omhandlet energieffektivisering i bygg. Men det er klart at bygningssektorens bidrag når det gjelder kutt i klimagassutslipp, handler om mer enn akkurat det. Det handler også om måten man bygger på, bygningsmaterialer og bruken av bygninger.

Det er en viktig del av klimaarbeidet å se nærmere på bygningssektoren som helhet, og da var altså energieffektivisering og energibruk det som var temaet i dette Dokument 8-forslaget.

Innstillingen går nokså nøye igjennom mulighetene både når det gjelder yrkesbygg, og når det gjelder husholdningene, og også det faktum at det offentlige har et ansvar for å gå foran i dette arbeidet og stille krav til sine leverandører og til sin egen virksomhet. Det er også et behov for å øke bredden og kompetansen ikke minst innenfor håndverkmiljøet når det gjelder disse spørsmålene.

Senterpartiet er som sagt veldig glad for at det overordnede forslaget i Dokument 8-forslaget får flertall her i dag. Vi mener det gir et godt grunnlag for å komme i gang og for å gå videre. Så registrerer vi at mange av de andre forslagene som vi også er med på, ikke får flertall her i dag, men vi mener at det er forslag som en blir nødt til å diskutere også i årene framover.

President, hvis det skulle være noen forslag som Senterpartiet står bak, som ennå ikke er tatt opp, tar jeg herved opp dem.

Presidenten: Presidenten tror alle forslagene er tatt opp.

Ola Elvestuen (V) [11:50:20]: Jeg vil også begynne med å takke komiteen og saksordføreren for arbeidet med denne saken.

Når vi ser på vedtaket som vi nå skal gjøre, er det en fin oppfølging av energimeldingen og det vedtaket som vi gjorde i fjor. Da var Venstre glad for at vi først fikk en enighet på borgerlig side om å sette som mål å redusere energiforbruket med 10 TWh innen 2030, og deretter at vi fikk et enstemmig storting til å slutte seg til det samme.

Det er viktig med enøktiltak, både fordi vi har behov for å bruke denne energien til fortsatt å redusere utslippene i Norge, og fordi vi stadig blir en mer integrert del av et felles europeisk energisystem, hvor energieffektivisering i Norge også vil legge et grunnlag for å redusere utslipp ellers i Europa.

Energieffektivisering er på den ene siden ofte enkelt, men på den andre siden er det krevende. Vi har gjort mye i denne stortingsperioden, bl.a. gjennom Enova, som satser innenfor industrien og ellers på enøktiltak, og vi har fått på plass en rettighetsfestet støtteordning for husholdninger, hvor de kan få støtte for enøktiltak. De kan også få skattelette for det samme. Og det er fulgt opp – som det ble vist til tidligere – både innenfor teknisk forskrift og innenfor offentlige anskaffelser, slik at du kan stille stadig nye krav til energieffektivisering.

Det er to grunnlag som er viktige her. Det ene er at vi må følge opp vedtaket, som er veldig bra. Vi må få en plan for hvordan vi skal nå en reduksjon på 10 TWh. Det andre er at vi via EØS-avtalen må knytte oss til energieffektiviseringsdirektivet fra EU. Det er klart at det direktivet vil kreve mange av de tiltakene som vi foreslår i denne saken, og mye vil komme der for å nå målet i 2030. Jeg er glad for at regjeringen har signalisert at den ønsker å legge energieffektiviseringsdirektivet inn under EØS-avtalen, men jeg er utålmodig for å få dette på plass så raskt som mulig.

Til selve forslagene: Vi er også glad for at vi får et ordentlig vedtak med en plan. Venstre er også med på flere forslag. Jeg mener at f.eks. når det gjelder husholdninger, vil det være riktig å se på et prøveprosjekt med støtte til håndverkere som tilbyr enøktiltak. Å forvente at den enkelte eier skal finne ut av dette selv, er vanskelig å se for seg, men jeg tror det hadde vært riktig å se på om det er mulig å gå via håndverksbedrifter for å få opp et bedre marked og en bedre bevissthet omkring de mulighetene vi har for enøktiltak også i husholdningene.

Når det gjelder yrkesbygg: Igjen – får vi energieffektiviseringsdirektivet på plass, kommer det krav om at en må ha en energikartlegging på større bygg. Det ligger jo der. Vi mener likevel at en kunne foreslått – i hvert fall utrede, slik forslaget er – å forskriftsfeste energiledelse ved drift av større bygg. Det er en kjensgjerning at det først og fremst er i driften av disse større byggene du får den største gevinsten. Du kan få den ganske enkelt. Det handler ikke bare om at en må bygge om og gjøre investeringer for å redusere energibruken. Det handler om å drifte byggene bed-

re enn det vi gjør i dag. Dette må vi framover klare å systematisere bedre enn vi gjør nå.

Det siste er at det offentlige må gå foran, at vi får energieffektivisering som et naturlig krav inn i offentlige anskaffelser og inn i leiekontrakter. Dette er fulgt opp i nye bestemmelser for offentlige anskaffelser, men vi kunne gjerne også ha gjort vedtak her.

Jeg synes det har vært en veldig positiv behandling i komiteen. Jeg mener vi nå tar det neste store naturlige steget for å nå målet om å redusere med 10 TWh gjennom at vi ber om en plan, og den planen – sammen med at vi også tar energieffektiviseringsdirektivet inn i EØS-avtalen – vil være et veldig godt grunnlag for å oppnå det som alle har stemt for, at vi skal nå energieffektivisering med 10 TWh innen 2030.

Rasmus Hansson (MDG) [11:55:30]: Takk til forslagsstillerne for gode forslag, til saksordføreren for godt arbeid og til flere partier i komiteen som sammen med oss har fremmet gode forslag som ikke alltid får flertall, men som bringer verden framover.

Når vi skal snakke om energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse, er det på sin plass å minne om det en mann har skrevet i den siste boken sin – som en del av dere sikkert har lest. Der står det:

«Vi setter oss ambisiøse mål for utslippskutt som skal oppnås på et tidspunkt langt fram i tid. Når datoen nærmer seg og vi ser at det blir vanskelig, slutter vi å snakke om dette målet, og setter i stedet nye mål enda lenger fram.»

Det er altså Jens Stoltenberg som snakker om mål for utslippskutt. Han kunne like godt snakket om energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse.

Da representanten Arnstad i 2010 la fram en rapport fra utvalget hun ledet om dette stoffet, slo de fast at det var realistisk å ta ut 10 TWh energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse innen 2020. Nå nærmer vi oss 2020, og da dytter Stortinget i kjent stil målet ti år framover, til 2030. Det er derfor det går langsomt med norsk klimapolitikk.

Det er dessverre heller ingenting i dagens virkemiddel-pakke som taler for at vi kommer til å nå det målet i 2030. Derfor er det svært viktig at Stortinget vedtar å be regjeringen om å legge fram en plan for hvordan dette målet kan bli realisert.

Jeg håper – selv om de mange gode forslagene som ligger i denne innstillingen, ikke får flertall – at regjeringen vil bruke dem som inspirasjon til konkrete tiltak som faktisk vil føre til at vi ikke må dytte på dette målet enda en gang. Det ville være flaut, for det er Stortinget som skal diskutere resultatoppnåelsen.

Det er selvfølgelig en generell diskusjon om behovet for energieffektivisering i en økonomi som flommer over av billig ren energi. Da er det for det første viktig å slå fast at det uansett er fornuftig å effektivisere. Det er også en indirekte god klimaeffekt av å gjøre det. Med Sveriges atomkraft som joker – fortsatt – er det store muligheter for at vi vil trenge all energien vi kan produsere. Så dette er selvfølgelig et forslag Miljøpartiet De Grønne støtter, samtidig som vi understreker behovet for at Stortinget og regjeringen etter hvert får lagt fram en helhetlig plan for klima- og energibruk i Norge, slik at vi kan se virkemidlene i sin helhet. Kanskje den klimameldingen vi skal få, vil gi oss noe av det. Det hadde vært et godt framskritt.

Så vil jeg trekke fram et par av de forslagene jeg særlig håper at regjeringen vil la seg inspirere av. Det ene er reelle skattefradragordninger som faktisk vil fungere. Det andre er å gi støtteordninger inn mot håndverkerne. Private husholdninger kan ikke bygge opp den kompetansen som skal til her, det er leverandørene som må bygge opp den kompetansen, og det må vi satse skikkelig på.

Til slutt om forslaget om å fokusere på gjenbruk i bygg: Her har vi nok et eksempel på at Stortinget kan velge å somle eller å benytte anledningen når det er som viktigst. Hvis vi passer på å bygge de nye byggene og å gjennomføre rehabiliteringene som følger med innsatsen for å spare energi – eller effektivisere energibruk – slår vi to fluer i ett smekk; vi får produkter og bygg som kan resirkuleres, og som bidrar til den sirkulære økonomien som Stortinget i andre sammenhenger er opptatt av å gjennomføre og har gjennomført når vi nærmer oss 2030. Hvis vi derimot gjør det som stortingsflertallet nå dessverre gjør, nemlig å skyve forslaget om å få resirkulering og gjenbruk inn som krav i TEK-forskriftene, risikerer vi å gjennomføre en energieffektivisering som isolert sett er strålende, men som etterlater oss med et resirkulerings- og gjenbruksproblem som vi ikke hadde behovd å ha, og som vi måtte bruke energi og penger på å løse.

Dette er nok et eksempel på at ambisjonsnivået for å få gjennomført en helhetlig miljøpolitikk er for lavt. Forslaget ligger her, det får pen omtale, det burde vært støttet, og vi håper at alle partier som er positive til mer helhetlig resirkuleringstenking, nå blir med på å arbeide effektivt for å få resirkulering inn i TEK så fort som mulig.

Statsråd Terje Søviknes [12:00:42]: La meg først slå fast at i likhet med det brede flertallet i energi- og miljøkomiteen er også jeg opptatt av enøktiltak. Det er alltid sunt å husholdere godt med ressursene våre.

Når det gjelder energibruken i bygg, er det blitt omtalt at det utgjør en stor andel av energiforbruket i Norge, ca. 40 pst. Men denne energibruken dekkes jo da i første rekke av elektrisitet fra fornybare kilder. Her skiller vi oss i veldig stor grad fra situasjonen i andre land. En innsats spesielt rettet mot 10 TWh i byggsektoren vil derfor ikke bidra til like stor reduksjon i klimagassutslippet i Norge som det man vil kunne se i tilsvarende land rundt oss. Det er nok andre tiltak som i større grad vil ha effekt på CO₂-utslipp, knyttet til forbud mot fyring med mineralolje i eksisterende bygg, forbud mot bruk av fossil oppvarming i nye bygg og innsatsen for å fase ut fossil olje i fjernvarme.

Allikevel er det viktig å tenke enøktiltak i byggebransjen. Effektiv energibruk er alltid viktig, og som flere har vært inne på, kan dette bidra til å frigjøre fornybar energi til andre sektorer, til industri, til transportsektoren og til eksport, basert på at vi stadig blir tettere integrert inn mot energimarkedet i resten av Europa.

Enova er et viktig virkemiddel i dette arbeidet også i byggsektoren, og i perioden 2012 til 2016 bevilget en over ca. 3 mrd. kr til støtte for energi- og klimatiltak i bygg. Det har bidratt til at energibruken i bygg er blitt mer effektiv og mindre forurensende, og i den nye avtalen som departementet har inngått med Enova, er både formål og delmål med på å bygge opp under at Enova fortsatt skal ha stort fokus på byggsektoren.

Det er imidlertid også andre tiltak som er viktige. La meg bare repetere noen av dem som allerede er nevnt, og

et par til. Høye krav til energieffektivisering i nybygg gjennom teknisk forskrift er selvsagt. Økodesigndirektivet med krav til energibruk i apparater er viktig, som igjen inngår i bygg. Det kommende forbudet mot mineralolje til oppvarming har jeg allerede nevnt. Forbruksavgifter på strøm bidrar til at man har et incentiv fra forbrukerens side til å redusere strømbroken sin, og der vil også AMS-utrollingen bidra til at man får en økt bevissthet ute som forbruker. I tillegg kommer energimerkeordningen for bygg. Fra og med i fjor er ansvaret for drift og videreutvikling av energimerkeordningen overført til Enova, og det kan gi gode samspillgevinster med Enovas informasjonsvirksomhet og programutvikling for byggområdet.

Jeg er opptatt av at vurdering av virkemidler som påvirker energibruken i bygg, må baseres på god forståelse for de sentrale driverne knyttet til energibruk i bygg. Departementet har derfor bedt NVE se videre på hvilke faktorer som driver energibruken i denne sektoren, og hvilke aktuelle tiltak som kan gi en effekt i forhold til lavere energibruk. Som tidligere varslet til Stortinget vil jeg komme tilbake igjen i statsbudsjettet 2018 med en presentasjon av det helhetlige arbeidet rundt en reduksjon på 10 TWh i byggsektoren.

Så helt til slutt kort til et par av innleggene i behandlingen av denne saken. Først til saksordføreren, Heikki Eidsvoll Holmås, som understreket at mesteparten av energibruken i Norge er fossil. Det er nok ikke korrekt – det er rett og slett feil. Vi har en fornybarandel i vårt samlede energibruk på 69 pst., altså godt over halvparten, og det gir oss en helt unik posisjon i verdenssammenheng.

Så vil jeg kort kommentere også det som går på IEA. De er veldig opptatt av at vi må bruke ressursene våre på de rimeligste tiltakene først når det gjelder å kutte CO₂-utslipp. Det er jeg helt enig i. Jeg har i dag hatt møte med nestlederen i IEA, som har presentert sin Norge-rapport for Olje- og energidepartementet og norsk presse. De understreker at vi må ha en best mulig ressursforvaltning også på dette området, rett og slett ta de laveste fruktene først, dvs. høyest mulig CO₂-kutt til lavest mulig kostnad.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Anna Ljunggren (A) [12:05:51]: I innlegget mitt spurte jeg statsråden om hva han tenkte om Enovas rolle i å følge opp det vedtaket som vi gjør i dag. Jeg registrerte at statsråden ikke svarte på det i innlegget sitt, antakelig fordi det ble litt knapt med tid. Derfor skal han få muligheten nå.

Tenker statsråden at Enova skal være det eneste virkemiddelet, eller kan man kanskje se på Direktoratet for byggkvalitet, at restene av Lavenergiprogrammet kan legges der? De har allerede kompetanse på bygg. De har kanskje en større og sterkere evne til å prioritere nødvendige tiltak for å få ned forbruket av energi i bygningsmassene.

Statsråd Terje Søviknes [12:06:37]: Jeg takker representanten for denne muligheten til oppfølging. Det er helt korrekt – knapt med tid.

Når det gjelder Enova, er det vårt viktigste virkemiddel. Det er fra mitt ståsted ikke så veldig viktig hvem som gjør jobben, men at vi får jobben gjort. Det må vi – både fra Stortingets side og fra regjeringens side – til enhver tid være opptatt av når vi diskuterer ulike virkemidler. Da er

jeg litt tilbake igjen til at vi må sikre oss at vi får mest mulig kostnadseffektive CO₂-kutt og bruker ressursene der de best kan gi effekt. Det ligger til grunn for den arbeidsfordelingen vi har mellom regjeringen, ved departementet, og Enova. Vi setter rammene og målene, i samspill med Stortinget, og så er det Enova som operasjonaliserer dette, for å få brukt ressursene der de kan gi best CO₂-reduksjon.

Anna Ljunggren (A) [12:07:40]: Jeg oppfatter det slik at statsråden ikke vil signalisere nå at det er noen andre som skal gjøre denne jobben. Men situasjonen er den – som jeg også sa i hovedinnlegget – at husholdningene betaler hvert år 450 mill. kr til Energifondet. Stortinget har bedt Enova om å øke ambisjonsnivået – gjennom skattefradrag, konkrete tiltak og øremerking. Med de 250 mill. kr årlig klarer ikke Enova å levere. Det har kommet en knusende rapport fra Riksrevisjonen om Enovas arbeid med energieffektivisering i bygg.

Jeg skjønner at statsråden ikke vil overlate dette ansvaret til noen andre nå. Men hva vil statsråden gjøre for at Enovas rolle i det arbeidet som skal gjøres, blir større, og for at det blir tatt tak i det fra Enovas side, slik intensjonene til Stortinget er?

Statsråd Terje Søviknes [12:08:35]: Vi har en løpende dialog med Enova og evaluerer de tiltakene de har presentert, basert på den avtalen som er inngått mellom departementet og Enova. Det kan være behov for justeringer, det vurderer vi til enhver tid.

Det at vi skal komme tilbake til Stortinget i budsjettet for 2018, med en samlet pakke knyttet til å nå målet om 10 TWh, gir et grunnlag for å gå igjennom og vurdere om det er behov for å skru på noen av disse tiltakene, eller erstatte noen av dem med nye tiltak. Det viktigste er virkemidlene, ikke nødvendigvis hvem det er som forvalter dem på vegne av stortingsflertallet og regjeringen.

Jeg vil understreke at når det gjelder byggsektoren, er det mange muligheter til å bidra til enøktiltak, det er ikke bare gjennom virkemiddelapparatet til Enova. Jeg listet opp noen av dem i sted. Vi er nødt til å presentere en helhetlig pakke, som kan bidra til at vi når disse målene.

Ola Elvestuen (V) [12:09:44]: Som jeg sa i mitt innlegg, mener jeg at noe av det viktigste vi kan gjøre, er å knytte oss til EUs energieffektiviseringsdirektiv. Det vil gi mange av virkemidlene, sammen med våre egne planer som vi skal legge fram.

Statsråden har i disse dager – i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett – orientert om utviklingen i EUs energionion. Der er det selvfølgelig mye snakk om vinterpakken, som ble lagt fram før jul i fjor. Vi skal jo i fellesskap med EU forsøke å oppnå enighet om å redusere våre utslipp med 40 pst. innen 2030, men i vinterpakken ligger det også mål om både fornybar energi og energieffektivisering, om 30 pst. reduksjon fram mot 2030. Regjeringen har tidligere ment at man bare skulle holde seg til ett mål, nemlig utslippsreduksjoner. Da blir mitt spørsmål: Ser statsråden at det er riktig også å ha krav om energieffektivisering og fornybarmål?

Statsråd Terje Søviknes [12:10:50]: Det aller viktigste for en nasjon som Norge, som har et såpass særegent energiregime – med bortimot 100 pst. fornybar elektrisitet

gjennom vannkraften sin – er nok å tenke: Hvordan kan vi nå kuttmålene våre for CO₂-utslipp?

Energieffektivisering er allikevel viktig, fordi det – som jeg presiserte i innlegget mitt – kan bidra til å redusere utslipp i andre sektorer. Om det er riktig å sette et eget mål for det, gjenstår å se. Men jeg registrerer at Det internasjonale energibyrået er, som påpekt i debatten, veldig tydelig på at kanskje det aller viktigste tiltaket – i hvert fall globalt og i et større perspektiv enn bare i Norge, isolert sett – for å nå målene etter Paris-avtalen er at vi husholderer bedre med energien vår. Det er selvfølgelig noe vi i Norge også må ta inn over oss. Om vi skal sette et eget, tallfestet mål for det, må vi få lov til å komme tilbake til.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:11:59]: Jeg er alltid glad for muligheten til å lære opp olje- og energiministeren i fakta om norsk energiproduksjon og kraftsystem, for det er faktisk ikke sånn, som olje- og energiministeren sier, at mesteparten av energibruken i Norge er fossil; det er bare hvis man fjerner all bruk av fossil energi offshore. Jeg vil tro de fleste i denne salen vil være enige om at det som skjer på norsk sokkel, faktisk skjer på norsk sokkel og er norske utslipp. Regner man dette med, er det omtrent 173 TWh fossil energibruk, mens det er drøyt 140 TWh fornybart produsert i Norge. – Men la oss legge det til side.

Jeg har et spørsmål til statsråden. Det er forstemmende, synes jeg, at vi er nødt til å komme tilbake ett år etter at vi vedtok i energimeldingen at det skal settes et 10 TWh-mål i bygg, og så har ikke regjeringen gjort det. Hvorfor mener statsråden at det må ta over et år å følge opp Stortingets vedtak om å fatte et mål om 10 TWh energireduksjon i bygg?

Statsråd Terje Søviknes [12:13:07]: Det har rett og slett sammenheng med at vi har en litt annen situasjon enn mange andre land, som jeg har vært inne på. Vi har i dag en stor andel fornybar i vår byggsektor. Det er veldig lite fossile energikilder inne der. Skal vi nå en reduksjon, en energieffektivisering, som er kostnadseffektiv, der hovedfokuset er CO₂-utslipp og reduksjon av det, må vi vurdere tiltakene nøye, slik at vi ikke nå setter inn dyre tiltak for å nå det målet, isolert sett, på 10 TWh i byggsektoren når kanskje ressursene burde vært brukt på en bredere måte for å sikre at vi får størst mulig CO₂-kutt i ikke-kvotepiktig sektor.

Det er viktig for regjeringen å nå Paris-avtalens mål, som vi har forpliktet oss til, og da er vi nødt til å se virkemidlene i sammenheng, og det krever noe tid. Jeg nevnte en rekke tiltak som påvirker byggsektoren isolert sett i mitt hovedinnlegg i stad.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:14:08]: Det jeg hører at statsråden sier, er at han tar en omkamp om de målsettingene som Stortinget har satt. Vi sa jo veldig tydelig at vi skulle ha et 10 TWh-mål. Det statsråden nå sier, er at det kan hende det ikke er det lureste å gjøre. Men den vurderingen har vi tatt. Vi har sagt, og vi har vedtatt, at vi skal ha et 10 TWh-mål for energibruk i bygg, og det er på grunn av at vi mener det er fornuftig politikk. Da er det statsrådets jobb å følge opp det, ikke å ta en omkamp eller å si at kan hende er ikke dette den mest fornuftige og effektive måten å gjøre det på.

Det var for øvrig ikke et godt svar på spørsmålet mitt, men et svar på hvorfor statsråden ikke er kommet noen vei i løpet av det året som har gått.

Jeg har et like alvorlig spørsmål som jeg har lyst til å ta opp med statsråden, og det handler om fossil oppvarming av bygg. I statsrådets innlegg sa han at regjeringen kom til å innføre forbud mot mineralolje til oppvarming av bygg. Men det er ikke det Stortinget har sagt. I Stortinget sa en samlet komité at vi skulle ha et forbud mot all bruk av fossil energi til oppvarming av bygg. Er det statsråden nå sier, å tolke som at regjeringen igjen velger å gå imot de Stortinget har vedtatt og gått inn for?

Statsråd Terje Søviknes [12:15:25]: For det første må representanten Heikki Eidsvoll Holmås høre veldig dårlig hvis han nå hørte at jeg tok en omkamp på målet om 10 TWh energieffektivisering i byggsektoren. Det sa jeg ikke. Jeg sa at det er en rekke tiltak som må vurderes – om det skal være av typen enøktiltak gjennom Enova-systemet eller gjennom annet regelverk som vi har listet opp gjennom denne debatten. Målet ligger der, og vi skal levere på det og komme tilbake til det i 2018-budsjettet, som tidligere presisert, og lenge før dette representantforslaget ble fremmet her i salen.

Så til det andre spørsmålet knyttet til fossil oppvarming i nye bygg. Det undertegnede sa på talerstolen i stad, var at forbud mot fyring med mineralolje i eksisterende bygg, forbud mot bruk av fossil oppvarming i nye bygg og innsatsen mot å fase ut fossil olje i fjernvarme samlet sett vil bidra til en større reduksjon i CO₂-utslipp enn et isolert mål om 10 TWh reduksjon i energiutslipp.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:16:36]: Men i det statsråden sier, ligger det ikke inne et forbud mot all fossil oppvarming av eksisterende bygg, og det er det Stortinget i energimeldingen ba om. Jeg kan finne fram den komitéinnstillingen etterpå, jeg har den på min egen datamaskin på plassen min. Det var altså det vi sa: Vi skal ha forbud mot all fossil oppvarming av bygg. Hvis det statsråden nå sier er at vi skal ha forbud mot all fossil oppvarming av nye bygg, men kun forbud mot olje i eksisterende bygg, er det noe annet enn det Stortinget har gått inn for.

Regjeringen har brukt fire år på å legge fram dette, og er ennå ikke kommet i mål, men før regjeringen og statsråden – det er jo ikke denne statsråden som skal gjøre dette, men miljøvernministeren, men jeg regner med at statsråden kommer til å være med – gjør den jobben med å legge fram dette, vil jeg be dem ta en ny titt på komiteens innstilling til energimeldingen, der man altså sier at all fossil oppvarming skal være forbudt.

For øvrig vil jeg si tusen takk til statsråden for at han faktisk svarer på spørsmålene.

Statsråd Terje Søviknes [12:17:44]: Regjeringen skal komme tilbake og følge opp tidligere stortingsvedtak, det kan jeg forsikre representanten om. Så får vi se på de konkrete virkemidlene og hvordan dette skal implementeres, men vi følger opp den stortingsviljen som er uttrykt gjennom tidligere vedtak.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:18:08]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Heikki Eidsvoll Holmås og Abid Q. Raja om å sikre at alle i borettslag og sameier får mulighet til å lade elbilene sine, samt opptrappingsplan for salg av nullutslippsbiler (Innst. 315 S (2016–2017), jf. Dokument 8:70 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Terje Aasland (A) [12:19:25] (ordfører for saken): La meg starte med å takke forslagsstillerne for et høyst berettiget forslag. Det å fjerne barrierer for introduksjon av nullutslippsbiler og for nullutslippsteknologi innenfor transportsektoren er helt vesentlig, skal vi nå klimamålene som er satt i Stortinget. Dessuten er det særdeles viktig hvis vi skal oppfylle Stortingets samlede vedtak om at alt nybilsalg fra 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi. Fjerner vi ikke barrierene tidlig, vil vi helt opplagt komme i en situasjon der det blir umulig å gjennomføre et nybilsalg fra 2025 basert på nullutslippsteknologi.

Forslaget som er fremmet, har til hensikt å fjerne barrierer. Slik sett er det en glede for meg å kunne si at stortingsflertallet ønsker å fjerne en del barrierer som er helt grunnleggende viktig for nettopp det å kunne ha tilgang på nullutslippsteknologi som løsning for sitt eget transportbehov, og det handler i første rekke om at alle som bor i et eller annet system, enten borettslag eller sameier, faktisk får anledning til å anlegge et ladepunkt for elbil.

I går behandlet Stortinget fjerning av en restriksjon på eierseksjonsameie. Det ble gitt åpning for å kunne stille krav om ladepunkt, eller å få rettigheter knyttet til ladepunkt. I dag behandler vi dette for borettslag og sameier.

Flertallet i komiteen fremmer tre forslag, og jeg skal kommentere dem litt kort.

For det første er det et klart flertall, med unntak av regjeringspartiene, som fremmer et forslag til vedtak som sikrer eiere i borettslag og sameier en rettighet til å anlegge et ladepunkt, med mindre det foreligger en saklig grunn for at slik etablering ikke kan finne sted. Det er ganske vesentlig at Stortinget avklarer akkurat dette forholdet nå for å lage en forutsigbar vei fram til 2025 når det gjelder nybilsalget med nullutslippsteknologi.

Det andre punktet som en samlet komité minus Fremskrittspartiet fremmer, er vedtak II, hvor vi veldig tydelig fra Stortinget ber regjeringen om å vurdere hvordan man kan innføre krav til at nye bygg og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare bygg, altså ikke for bygg hvor det er etablert et ladepunkt, men at det innføres lading i bygget for en bygningskropp som er konstruert og ferdigstilt. Det er også et helt vesentlig punkt hvis vi skal klare å nå de målsettingene Stortinget har satt.

Det tredje forslaget som jeg vil understreke betydningen av, er at vi nå ser at det haster med å konkretisere en del av de tingene som Stortinget var samlet om å si i fjor da vi behandlet energimeldingen, at alt nybilsalg fra 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi. Et flertall, minus regjeringspartiene, ber om at regjeringen allerede i statsbudsjettet for 2018 forslår konkrete tiltak og virkemidler, slik at vi kan realisere det som er sagt i Stortinget.

De tre forslagene er ganske vesentlige, skal vi lykkes i å redusere klimagassutslipp fra transportsektoren. Det som er forunderlig, er for det første at regjeringspartiene stiller seg utenfor forslag til vedtak I. Å sikre borettslag og sameier rett til å anlegge ladepunkt, er for meg helt uforståelig at ikke regjeringspartiene er med på – helt komplett uforståelig, jeg skjønner det ikke. At ikke Fremskrittspartiet vil være med på det at nye bygninger og større ombygginger skal være ladeklare bygg, får stå for Fremskrittspartiets egen regning. Forstå det den som kan. Det er uklokt ikke å være tydelig på det i bestillingen fra Stortinget nå.

Til slutt: I vedtak III ber vi om konkret og mer handling knyttet til det at alt nybilsalg fra 2025 skal være basert på nullutslippsteknologi. At ikke regjeringspartiene der vil være med på å understøtte det som regjeringspartiene var med på i fjor sommer, er forunderlig. Og ikke minst, den tomme opp som klima- og miljøministeren viste, burde nå vært satt ned for regjeringspartienes holdning til å innføre det som skal skje fra 2025 i nybilsalget.

Torhild Aarbergstotten (H) [12:24:41]: Adresseavisen skriver i dag at Nissan LEAF er den første bilmodellen som har passert over 30 000 leveringer i Norge siden 2011. Ifølge sjefen for Nissans elbildivisjon er det rundt 400 000 helelektriske biler i Europa, og vel 110 000 av disse er i Norge. Til sammenlikning tilsvarer det norske personbilmarkedet 1 pst. av det totale markedet i Europa. I Norge ligger elbilandelen på rundt 17 pst. av nye personbiler. I de fleste andre land er andelen knapt registrerbar.

Det er fort gjort å glemme hvor fort omleggingen fra fossile biler til elbiler har gått. Så sent som i 2009 var det bare 3 000 elbiler i Norge, i 2015 ble 50 000 passert, og i november 2016 rundet elbilantallet 100 000. Hele 4 000 står nå i kø for å få den nye Opel Ampera-e. Det viser at den norske elbilpolitikken har virket.

Fordelene for elbiler, som moms fritak og fritak for bompenger, er videreført i den utvidede enigheten om statsbudsjett for 2017. Nullsats for moms for elbiler videreføres til 2020, og utslippsfrie biler skal ikke betale mer enn halvparten av bomtakster og ferjetakster for vanlige biler og ha mulighet for at enda lavere takster kan bestemmes lokalt. I tillegg fremmes det forslag om fritak for årsavgift for elbiler.

Vi er helt enige med forslagsstillerne i at det er viktig å legge til rette for god ladeinfrastruktur for at det skal bli enda enklere for folk å velge elbil. Vi har også merket oss diskusjonene hva angår lading i borettslag og sameier, da det er nødvendig for de fleste å kunne lade elbilene ved sine private hjem. Vi har merket oss at kommunal- og moderniseringsministeren i svarbrevet av 21. april 2017 påpeker en rekke forhold som bør utredes når det gjelder retten til å etablere ladepunkt for dem som bor i borettslag og sameier. Særlig må hvordan vi skal løse fellesskapets utgifter opp mot den enkeltes behov og ønsker i kollektive

boformer som sameier og borettslag, avklares. Derfor fremmer vi forslag der vi ber regjeringen om å utrede ulike problemstillinger og barrierer for etablering av ladepunkt for elektriske kjøretøy i borettslag og sameier – dette for å finne løsninger som også blir økonomisk overkommelige for den enkelte uten at det går på bekostning av fellesskapet.

I går vedtok Stortinget i lov om eierseksjoner at en seksjonseier med samtykke fra styret kan anlegge ladepunkt for elbil og ladbare hybrider i tilknytning til en parkeringsplass seksjonen disponerer, eller andre steder som styret anviser. Styret kan nekte å samtykke bare dersom det foreligger en saklig grunn. Det legges til grunn at det ikke vil påføre andre sameiere kostnader, siden den som ønsker infrastrukturen selv må betale for installeringen.

Vi stiller oss fullt og helt bak forslaget i II om at regjeringen må vurdere hvordan man kan innføre krav til at nye bygg og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare bygg. Det er først og fremst den infrastrukturen som sikrer at det anlegges store nok kabler inn til byggene ved nybygg og større rehabiliteringer som gir de største kostnader i etterkant om dette ikke er på plass. For oss er det viktig å ha den nødvendige kunnskapen og få avklart kompliserte problemstillinger før vi konkluderer.

Senest i statsbudsjettet for 2017 ble Enova tildelt en ekstra bevilgning på 300 mill. kr for bl.a. å videreutvikle ladeinfrastruktur for elbiler. Enova har allerede støttet etableringen av hurtigladere langs de nasjonale transportkorridorene og er i ferd med å etablere en rettighetsbasert ordning for offentlig tilgjengelig ladeinfrastruktur for elbil. I tillegg opplyser Enova at de vil vurdere å utvide sin satsing på energirådgivning for bygg- og boligsektoren til også å omfatte energi- og klimaeffektive transportløsninger. Det er også allerede utarbeidet en veileder for borettslag fra Elbilforeningen, og vi mener det vil være en fordel om også rådgivnings- og tjenestemarkedet drives av etterspørselen i markedet.

For å nå våre mål om at vi fra 2025 i hovedsak bare skal selge nye nullutslippskjøretøy, er vi også helt avhengige av den teknologiske utviklingen, og da særlig i den verdensomfattende bilindustrien. Vi ser den rivende utviklingen som nå foregår, og vår jobb er å legge til rette for at forbrukerne tar de rette valgene. Det har regjeringen og samarbeidspartiene lagt til rette for gjennom å videreføre og forsterke virkemidler som gjør det lønnsomt å velge miljøvennlig.

Presidenten: Presidenten antar at representanten skal ta opp forslag nr. 1?

Torhild Aarbergsbotten (H) [12:29:35]: Ja.

Presidenten: Representanten Torhild Aarbergsbotten har tatt opp forslaget hun refererte til.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:30:00]: Jeg tror det er rimelig tverrpolitisk enighet om at man skal legge forholdene til rette for dem som har elbil og dem som kommer til å skaffe seg elbil i framtiden. Man skal fjerne de barrierene som skaper problemer, men samtidig må man gjøre det på en slik måte at man løfter fram nye problemstillinger som følger av at man kanskje ikke helt har sett konsekvensen av det man gjør.

I dette representantforslaget ligger det flere forslag for å finne gode løsninger, for å bruke det uttrykket. Elbil er for så vidt rimelig nytt, i alle fall det store omfanget. Det medfører at man også møter nye problemstillinger. Effekt er en av de problemstillingene man møter, altså høy effekt over kort tid. Det skjer samtidig – når en familie kommer hjem med sin bil, setter den på lading, setter i gang med å lage mat, dusje og varme opp. Man bruker altså mye strøm, man bruker mye effekt, og det er også en konsekvens.

Mange har – ikke i denne sal – vært opptatt av brann-sikkerhet og den risiko det er å lade en bil. Den er ikke stor, men den er absolutt til stede. Her skiller man heller ikke mellom det å lade en bil ute og det å lade en bil inne i en fellesgarasje eller et kjellerområde. Det synes jeg er en problemstilling som man i sin iver med dette forslaget, burde har berørt mye mer. Samtidig burde man også ha berørt den problemstilling at man bruker høy effekt når man lader, at man bruker høy effekt over lang tid, flere timer, men også over mange år – virkningen av dette. Man burde kanskje reflektert litt over hva bransjen sier om akkurat den problemstillingen.

Det er interessant at man legger om politikken ved å gå fra at kostnaden til boligbygging for så vidt gjelder boligbygging, til at kostnaden til boligbygging nå også skal reflektere det man skal bruke av drivstoff i form av strøm til kjøretøy. Så vet man ikke helt omfanget. Det er mulig at flertallet i denne salen vet nøyaktig hvordan utviklingen innen bilbransjen blir. Jeg tør ikke spå. Jeg vet bare at det er en rivende utvikling. Man utreder også muligheten for at man skifter hele batteripakken på utvalgte bensinstasjoner. Det er også en teknologi mange produsenter av biler utreder, slik at man unngår denne hjemmeladingen. Det burde også ha vært reflektert mer i innstillingen.

Jeg skal kommentere noen av forslagene. Mange av de problemstillingene jeg har tatt opp i mitt innlegg, gjenspeiler egentlig det som Fremskrittspartiet står bak i forslag nr. 1, der man ber regjeringen utrede.

Jeg skal kort bare kommentere noen av de romertallene vi ikke støtter. Først I, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til utforming av nasjonal regulering som sikrer eiere i borettslag og sameier rett til å anlegge ladepunkt – med mindre det foreligger saklig grunn for at en slik etablering ikke kan finne sted.»

«Saklig grunn» – jeg forventer at representantene går opp og redegjør for hva som er saklig grunn. Eller overlater man det til boligeiere, sameier og deres advokater å finne det ut? Det er altså realiteten.

Videre til II:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan innføre krav til at nye bygg og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare bygg.»

Med andre ord: Bor man på en øy uten veiforbindelse, uten bil og ikke har tenkt å anskaffe seg bil, skal man altså ha et ladepunkt. Det er interessant, men kostnadskrevende. Heldigvis skal regjeringen utrede dette, så jeg antar at regjeringen kommer til å utrede det for hvert enkelt gårds- og bruksnummer i hele landet. Det er en krevende jobb, men regjeringen kommer helt sikkert til å levere også på det punktet. Jeg synes det er et spesielt punkt, og jeg er sjeleglad for at Fremskrittspartiet ikke er med på det.

Når det gjelder III, legger regjeringen til grunn at nybilsalget fra 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi, altså ikke et krav.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:35:21]: Elbilpolitikken i Norge har vært svært vellykket, og vi er, som vi alle vet, verdensledende på salg av elbiler. Dette er framtidig. Da er det viktig at infrastrukturen også følger med. Dette er ikke mulig uten at det er tilstrekkelig med lademuligheter. Hvis man ikke har mulighet til å lade hjemme, vil dette være en stor barriere mot å kjøpe elbil for mange. Dette er en viktig sak for fortsatt omlegging av bilparken i Norge. Derfor er det gledelig at det blir flertall for å be regjeringa fremme forslag til utforming av nasjonal regulering som sikrer eiere i borettslag og sameier rett til å anlegge ladepunkt. Dette er helt nødvendig. Videre er det også bra at regjeringa får i oppdrag å vurdere hvordan man kan innføre krav til at nye bygg og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare bygg. På denne måten fjernes nok en barriere mot å bytte ut bil som går på fossilt drivstoff, med en elektrisk bil.

Skal vi klare å oppfylle våre forpliktelser på klimakutt i ikkekvotepliktig sektor, er transportsektoren avgjørende. Her er det både mulig og nødvendig å kutte betydelig i årene som kommer. Elbilrevolusjonen vi har sett de siste årene, viser at det er mulig. Nå får regjeringa også i oppgave å komme tilbake i statsbudsjettet for 2018 med konkrete tiltak og virkemidler slik at alt nybilsalg fra 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi. Dette er framtidsrettet, og det er helt nødvendig for at vi skal klare målene vi har satt oss.

Jeg tar opp det forslaget Kristelig Folkeparti er med på.

Presidenten: Representanten Rigmor Andersen Eide har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Marit Arnstad (Sp) [12:37:34]: Jeg har bare behov for noen korte kommentarer fra Senterpartiets side til den innstillinga som foreligger. Senterpartiet kan i all vesentlig grad tiltre begrunnelsene saksordføreren ga knyttet til denne saken, og vi står som en del av flertallet også bak forslagene som gjelder ladepunkt, og når det gjelder å gjenta det forslaget vi også tidligere har vedtatt, om at alt nybilsalg fra 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi. Utviklingen når det gjelder salget av elbiler, har gått veldig raskt, som også representanten fra Høyre var inne på. For åtte–ni år tilbake var det svært få elbiler, utviklingen de siste årene har vært eksplosiv i takt med at elbilene har blitt bedre, at de har fått lengre rekkevidde, og at det er flere modeller som tilbys av produsentene. Så det har vært en veldig positiv utvikling, også godt understøttet av myndighetenes oppmuntring når det gjelder bl.a. skattesystem og andre fordeler.

Når man har kommet så langt i elbilsalget, kommer på en måte ladeangsten. Ladeangsten handler ikke bare om rekkevidde, men også om muligheten til faktisk å få ladet sin bil. Da er vi inne på det som flere av talerne her har kalt barrierer mot det, og det er noen av dem vi fjerner i dag med de to forslagene som får flertall. Senterpartiet støtter begge de forslagene, vi synes det er fornuftige forslag og tror at det kan bidra til at det blir enda enklere og greiere å kunne ha elbil. Vi er altså med på forslaget som er en gjen-

taelse av det vi tidligere har sagt når det gjelder nybilsalget.

Ola Elvestuen (V) [12:39:55]: Som mange har påpekt tidligere, leder Norge an internasjonalt i tilretteleggingen for elbil, og vi er verdensledende på elbilsalg. Nå er det vel 15–17 pst. rene elbiler som er solgt i år, og blant private kjøpere er det fortsatt over 20 pst. Det er vi også helt nødt til, skal vi nå våre mål og klimamål. Vi ønsker altså å ha en enighet med EU og redusere utslippene med 40 pst. innen 2030. Da må vi komme dit hen at omtrent alt nybilsalg må være nullutslippsbiler i 2025.

Fra Venstres side er jeg veldig glad for at vi nå har et så samstemt storting omkring det målet, som vi jo først framforhandlet på borgerlig side i forbindelse med energimeldingen i fjor vår, og at dette nå er blitt et generelt mål som alle strekker seg mot. Og det virker jo, politikken virker. Sammen med satsingen på opptrappingsplan for biodrivstoff, satsingen på elbiler, går utslippene i transportsektoren nå ned. Tallene for 2016 viser en nedgang på 3,6 pst. innenfor transportsektoren. Det viser at vi nå må håndtere den suksessen vi tross alt har. Det er det disse forslagene også i stor grad gjør; de gjør at vi håndterer en suksess.

Vi har forsterket elbilsatsingen i denne stortingsperioden betydelig, gjennom at momsfristaket er videreført fram til 2020, og vi har også – i enigheten på borgerlig side – sagt at eventuelle endringer må ses i sammenheng med målsettingen om å redusere utslippene fram mot 2030. I første omgang er det 2020 som er målet.

Vi har satt et tilsvarende mål for Brenselceller – altså de som går på hydrogen – med momsfristak til 2025 eller ved solgte 50 000 biler. Vi har innført det som lenge lå der uten å komme på plass, momsfristak på leasing, og vi har satt i gang prosessen med å fjerne årsavgift på elbiler. Vi har også innført, eller delegert, muligheten for å stille miljøkrav til taxinæringen, og vi har gjort endringer i engangavgiften som gjør at også ladbare hybrider nå har en eksplosiv vekst – ja, så stor vekst at vi må komme med nye regler som stiller krav til minste avstand de kjører når de da bare kjører på elektrisitet. Det er en stor suksesshistorie, og det er viktig at vi nå tilrettelegger for hvordan vi håndterer dette.

Det er det jeg mener disse forslagene gjør. Det er jo snakk om at vi skal fremme forslag om at eiere i borettslag og sameier skal ha rett til å anlegge ladepunkt dersom det ikke er forhold som tilsier at de ikke kan gjøre det. Det er her i utarbeidelsen av forslaget at regjeringa også må se på rammer og hvordan en skal ramme inn et slikt forslag. Akkurat som i det neste, hvor vi vil innføre krav til at nybygg og bygg som underlegges store oppgraderinger, skal være ladeklare bygg. Der også er det opp til regjeringa å sette fram hvilke rammer og hvilken innramming man må ha på et sånt krav. Jeg tror det er riktig at vi også tar steget videre med at vi lager en plan for hvordan vi skal nå målet om bare nullutslippskjøretøy i 2025. Dette er naturlige steg videre, sammen med alle de andre vedtakene vi har gjennomført.

Så synes jeg det er litt underlig at vi ikke får flertall for et av forslagene fra mindretallet her, som går på å øke kravet ut over 6 pst. når det gjelder å tilrettelegge for ladepunkt i parkeringshus. Dette handler om å sørge for at de parkeringshusene vi har, også tilpasser seg den virkeligheten vi vet kommer, for dette går fort. For min egen del hus-

ker jeg da vi først framforhandlet i Oslo at vi skulle sette opp 100 ladepunkt i året – tilbake i 2008 – altså 400 ladepunkt på fire år. Da var de faglige tilbakemeldingene fra trafikketaten at de mente det ikke var riktig, for det ville bli flere ladepunkt enn elbiler i byen. Vi ser i dag, under ti år etter, at vi har 110 000 elbiler i landet. Når vi ser framover, skal vi altså ha en infrastruktur som tar imot over 100 000 nullutslippskjøretøy hvert eneste år. Da er disse forslagene – de tre vi får flertall for – et godt grunnlag for hvordan vi får denne infrastrukturen, sammen med alt det andre vi gjør. Det som også burde fått flertall, er at vi også hadde fått et krav om økning i parkeringshus.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:45:13]: Stortinget har satt seg som mål å gjøre elbilen til den nye folkebil, og at etter 2025 skal alle nye biler være nullutslippsbiler. Det er en type vedtak som det er litt *schwung* over. Vi er allerede verdensledende på elbilbruk, og jeg synes alltid det er viktig å minne vår egen befolkning om at elbilandelen i Finnmark faktisk er høyere enn elbilandelen i California – bare for å understreke at elbilen passer selv i de hardeste forhold.

Det at vi er så høyt oppe på elbilandel, og det at vi skal rulle ut elbiler i et tempo som få har sett maken til, kutter klimagassutslipp, det bidrar til gjennombrudd for ny teknologi, og det bidrar til næringsutvikling i Norge og resten av verden for akkurat dem som satser på elbiler. Det kommer til å skje et brudd i transportsektoren, der vi etter 100 år hvor vi har brukt forbrenningsmotoren som det mest sentrale framkomstmiddelet, kommer til å gå over til å bruke elmotor i stedet. Et sånt brudd gjelder det å være med og surfe på hvis vi skal kunne høste næringsutvikling av det også i Norge.

Erfaringene våre fra fergesektoren viser at det ligger næringsutvikling i å gå foran. Tre av fire av de største produsentene av maritime batterier er nå i Trondheim, fordi de ser på Norge og det stedet som det mest spennende stedet å være for å utvikle den maritime batteriteknologien videre.

Det er flere partier som har æren for at vi er der i dag – jeg synes det er vanskelig å si at det er noen som har enansvaret. Vi har sett et lappeteppes av tiltak som er kommet på plass, som har gjort det mulig å få oss dit hvor vi er i dag, men det er ingen tvil om at et enstemmig storting nå slutter opp om å videreføre elbilfordelene fram til 2020, og jeg tror også det blir nødvendig å sørge for å ha subsidier videre.

Det er altså flere partier som har æren for at vi er der vi er i dag, men det er i beste fall uklart om alle vil drive elbilsatsingen videre. Erfaringene fra Danmark er at å kutte subsidiene nå har ført til et fall til under ti solgte elbiler så langt i år. Likevel har Arbeiderpartiet i sitt alternative statsbudsjett og ellers, også muntlig, foreslått kutt i de dyreste elbilsatsingene. Heldigvis har ikke landsmøtet gått inn for det. Men det å gjøre et sånt avgiftskutt på den typen biler som konkurrerer med SUV-er og store biler, som utgjør 50 pst. av nybilkjøp i Norge, er farlig hvis man videre skulle ønske å rulle ut bilene.

Fremskrittspartiet sier at alle er enige om at vi skal ha elbiler, men det stemmer vitterlig ikke. Fremskrittspartiet går ikke inn for å gjøre bygninger ladeklare. Det gjør heldigvis alle andre. Fremskrittspartiet går ikke inn for at folk skal ha rett til elbillading i borettslag, men gikk i går hel-

hjetet inn for det i eierseksjonssameier. Og så går representanten Korsberg opp her og polemiserer om hva spørsmålet om saklig grunn for å nekte dette betyr. Vel, det er et vel etablert juridisk begrep i eierseksjonsloven, som gjelder i dag, og som kommunalkomiteen refererer til. De sier veldig tydelig følgende:

«Komiteen vil derfor foreslå en bestemmelse om la-deinfrastruktur tilsvarende den bestemmelsen som er foreslått for sameiere eller hustandsmedlemmer med nedsatt funksjonsevne i § 26 første ledd. Dette vil gjøre det lettere å anskaffe elbil, og vanskeligere for sameier å insistere på at sameierne må benytte fossilbil. Det vil heller ikke påføre andre sameiere kostnader (...)»

Hele poenget er at dette er et vel etablert begrep. Nå får vi det inn i eierseksjonssameier. Det var Høyre og Fremskrittspartiet helhjertet med på i går. Derfor er det for meg komplett uforståelig at Høyre ikke går inn for at vi skal sørge for å gjøre det samme her og be regjeringen komme tilbake med samme type lovgivning for f.eks. borettslag og sameide parkeringsplasser. Men de får forklare det bedre på et senere tidspunkt.

Ikke minst går regjeringspartiene imot forslaget om en opptrappingsplan. Det er oppsiktsvekkende, for SV fremmet først forslaget om at alle biler etter 2025 skulle være på plass. Så ble det noe som sentrumspartiene klarte å forhandle regjeringen med på, og så fikk vi et enstemmig vedtak om akkurat dette. Men det er helt nødvendig å legge en sånn plan, for ellers kommer ikke tiltakene på plass.

SV er i tillegg med på en del forslag som vi ikke får flertall for, som handler om rådgivningstjenester og å trappe opp ladingen i hus. Men dette er forslag som, selv om de faller nå, ville være helt naturlig å ta med i vurderingen når man skal legge fram en plan i budsjettet til høsten.

Presidenten: Presidenten tror at representanten skal ta opp forslag.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [12:50:24]: Presidenten har et veldig godt poeng, og jeg tar opp forslagene fra SV og Miljøpartiet De Grønne i innstillingen.

Presidenten: Da har representanten Heikki Eidsvoll Holmås tatt opp de forslagene han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [12:50:42]: Elbilpolitikk er det morsomt å snakke om i Stortinget. Det er et eksempel på et mystisk sammenfall av vilje til satsing i norsk politikk som har gitt veldig gode resultater, selv om årsaken til at dette har skjedd kan være litt uklar. Nå er vi i den enda hyggeligere situasjonen at vi er under press for å kunne ta imot suksessen vi selv har skapt. Derfor er det veldig bra at vi får flertall for tre tiltak som vil legge til rette for å ta imot den stadig økte andelen elbiler vi kommer til å ha, og som er en forutsetning for at vi kan nå det målet, som vi også får bekreftet her, nemlig at nybilsalget innen 2025 skal være basert på ren nullutslippsteknologi. Det forutsetter at et storting som til nå har vært villig til å bruke imponerende store midler på å subsidiere kjøp av elbiler for privatpersoner, også er villig til å bruke veldig mye mindre – men likevel betydelige – midler på å sørge for at det blir mulig å bruke elbil for mange flere mennesker i raskt tempo framover.

De tiltakene som får flertall, er for det første at eiere av borettslag nå får en rett til å anlegge ladepunkter. Det er kjempeviktig, for det er en realitet at mange borettslag har hengt etter i viljen til å forstå nødvendigheten av at folk som går foran og har lyst til å etablere et ladepunkt, skal få lov til det. Den typen rettigheter er like selvfølgelig som krav om hvordan strøm, vann og byggetekniske forhold skal være ivare tatt i borettslag.

Det skal også nå stilles krav til at nye, store bygg og ombygginger skal være ladeklare. Igjen er det å betrakte som en selvfølge – helt på linje med andre byggetekniske forskrifter. Det er merkelig at noen ikke ønsker å følge opp dette, men det blir altså gjennomført, og det er helt avgjørende at det blir det.

Så får vi altså bekreftelsen på at nybilsalget i 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi, og det tror jeg er et vedtak som Stortinget bør gjenta svært hyppig for å forplikte seg selv, og sende klokkeklare signaler til alle aktører i bransjen om at dette mener vi alvor med – det skal skje. Det er veldig ambisiøst – og fullt gjennomførbart – men det forutsetter altså konstant politisk trykk fra denne salen.

Miljøpartiet De Grønne har fremmet tre tilleggsforslag, som vi foreløpig står alene om. Det ene er at ladestøtten for elbiler skal utvides slik at den også omfatter fellesgarasjer generelt, altså arbeidsplasser og parkeringshus. Det er igjen tiltak som er ambisiøse og litt uvante, men som sørger for å ivareta det som jo er målet med Stortingets øvrige vedtak i denne saken, nemlig at det legges godt til rette for at folk kan bruke elbiler der de har bruk for elbiler. Da er vi nødt til å strekke strikken lite grann.

Dessuten foreslår vi at støtten fra Enova til utbygging av elbilladere skal økes betydelig, igjen som en engangs-investering, for å få på plass det mottaksapparatet som vi er helt avhengige av å få, så vi ikke får en brems i elbilbølgen, som vi har vedtatt at vi ønsker.

Til slutt fremmer vi forslaget om å etablere en støtteordning for elvarebiler. Neste skritt i elbilbølgen må jo bli at næringslivet begynner å bruke elbiler i stort omfang. Varebiler er klare kandidater som neste nivå elbilbølge, og vi bør styrke virkemidlene for å få det til. Næringslivet er klare, det er opp til Stortinget om vi ønsker å utnytte den klarheten.

Til slutt vil jeg bare påpeke en feil i vårt forslag. Den nedre grensen for Enovas støtteordning som det henvises til i forslaget, står oppført hos oss i teksten som 10 000 kW. Det skal være 100 000 kW. Det mangler altså en null.

Presidenten: Presidenten tolker representanten dit hen at han nå tok opp forslagene som han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [12:55:42]: Ja, det stemmer.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Terje Søviknes [12:56:00]: Ladepunkter for el- og hybridbiler er et viktig tiltak i et miljøperspektiv. Jeg er enig i at det også må legges til rette for lading hjemme. Som noen har vært inne på i debatten, er det imidlertid her noen problemstillinger som må utredes nærmere, som lading i borettslag og i sameier. Jeg er glad for at både vedtak I og vedtak II i innstillingen tar høyde

for at regjeringen får komme tilbake til Stortinget med et forslag som utreder dette nærmere.

Det er en interessant observasjon at utfordringene knyttet til elbillading i borettslag og boligsameier i stor grad har gått på de interne beslutningsprosessene i disse borettslagene og sameiene. Det er klart at her går man inn og gir individuelle rettigheter i et system som i veldig stor grad er kollektivt basert, og der man har demokratiske beslutningsprosesser gjennom et styre og årsmøter i både borettslag og sameier. Det gir noen utfordringer som må vurderes nærmere, ikke minst når det gjelder kostnadsdeling, og hvor grensene skal gå mellom den rettigheten og den eventuelle merkostnaden som dette også kan påføre felleskapet i disse kollektive boformene.

Når det gjelder forslag til vedtak I, er det noen spørsmål som må utredes nærmere, både om finansiering, som jeg har nevnt, og om brannsikkerhet og tilstrekkelig elkapasitet, som også andre har vært inne på. Det samme gjelder for forslag til vedtak II. Det er store individuelle forskjeller i vårt langstrakte land når det gjelder hvor hensiktsmessig det er å innføre et generelt krav i hele landet for såkalte ladeklare bygg, og da ikke bare nye bygg, men også ved større ombygginger i eksisterende bygninger.

Utbredelsen av elkjøretøy er ulik i ulike deler av landet, og behovet for ladestasjoner varierer selvfølgelig med det fra sted til sted. I tillegg er det utover det å lade hjemme en utvikling som går fort når det gjelder hurtigladestasjoner samtidig som elbilkjøretøy får større batterikapasitet. Alle disse faktorene må ses i en helhet når regjeringen nå skal utrede dette videre. Vi må her se på brannsikkerhet og kapasitet i elektrisitetsnettet for eldre bygg og selvfølgelig overordnede konsekvenser for det lokale strømmettet når det blir reist denne typen universelle krav til ladeklare bygg.

Så er det slik at kostnader er her et viktig element, som alltid ellers. I tillegg til at forbruker som ønsker ladepunkter, må ta en kostnad, vil det i mange sammenhenger være en diskusjon om deler av kostnadene skal løftes over på de andre beboerne i et borettslag eller et sameie. I verste fall vil jo denne typen generelle tiltak i ladeklare bygg være forbundet med kostnader som vil bli løftet over på boligene, på boligprisen generelt, for at man skal ta disse nødvendige investeringene.

Så avslutningsvis til forslag til vedtak III, som går på elbil og nullutslippskjøretøy i 2025. Det er stor enighet om dette målet, og det er utdypet i Nasjonal transportplan. Samtidig er vi avhengig av for å nå dette målet at det skjer en videre utvikling innen teknologi, at den blir mer moden i de ulike kjøretøysegmentene. Det kommer til å skje. Utviklingen går raskt, og det er viktig at man nå ikke låser seg inn for tidlig i enkelte grep, men at man her sikrer å ha med seg markedet, som er i rivende utvikling. Regjeringen, sammen med samarbeidspartiene Venstre og Kristelig Folkeparti, har allerede en betydelig portefølje av virkemiddel knyttet til denne satsingen, som gir vesentlige bidrag til å nå målsettingen i 2025. Representanten Elvestuen redegjorde grundig for dette i sitt innlegg. Vi skal selvfølgelig fra regjeringens side følge opp forslag til vedtak III i innstillingen, men jeg vil allerede nå signalisere at tidsperioden fram til 2025 er på sju år, og det vil nok være tidlig i forbindelse med statsbudsjettet for 2018, å kunne ha alle svarene på hvilke ytterligere tiltak eller justering av tiltak som må til for at vi skal nå målsettingen i 2025.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [13:01:21]: Hver gang jeg hører at Fremskrittspartiet uttaler seg om elbilpolitikken, så tror jeg kanskje at jeg har forstått det. Men så hører jeg enda litt til og skjønner at jeg overhodet ikke har forstått hva de snakker om, og jeg forstår heller ikke hva de snakker om nå. Nå hører jeg at statsråden, i hvert fall, bekrefter at alt nybilsalg fra 2025 skal være basert på nullutslippsteknologi, og for Stortinget tror jeg det er viktig at statsråden faktisk – uten noe særlig diskusjon – bekrefter akkurat det. Kan statsråden bekrefte at regjeringen stiller seg bak at alt nybilsalg fra 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi?

Statsråd Terje Søviknes [13:02:08]: Ja, regjeringen og undertegnede har vært tydelig på den målsettingen. Vi skal legge til rette for og har et måltall om at i 2025 skal alle personbiler og lette varebiler være nullutslippskjøretøy.

Terje Aasland (A) [13:02:28]: Det er da jeg mener det foreligger en kortslutning i det statsråden sier, for syv år fram i tid er ikke veldig lang tid. Det er viktig at vi fjerner barrierer, som Stortinget nå gjør – mot Fremskrittspartiets stemmer. Det er også viktig at vi allerede i statsbudsjettet for 2018 får på plass konkrete forslag til tiltak for å nå det målet – mot Fremskrittspartiets stemmer i stortingsalen. Men slik jeg forstår statsrådets argumentasjon, er han for både I, II og III. Kan det stemme?

Statsråd Terje Søviknes [13:03:01]: Det jeg sa i mitt innlegg, og det kan jeg godt gjenta, er at vi fra regjeringens side kommer til å følge opp de flertallsforslag som kommer fra Stortinget i denne saken, og vi må da utrede detaljene nærmere rundt hvordan dette skal rammes inn, knyttet til romertallsvedtak I og II. Der er det utfordringer som må ses nærmere på, som redegjort for i mitt innlegg.

Når det gjelder videre satsing på nullutslippskjøretøy, har jeg lyst til å presisere at i tillegg til det som allerede er vedtatt, jobbes det i virkemiddelapparatet med ytterligere satsing. Vi har hatt en veldig vellykket PILOT-E-ordning innenfor maritim sektor, der de ulike virkemiddelaktørene har gått sammen – både Enova, Innovasjon Norge og Forskningsrådet – om å sette et hurtigløp for ny teknologiutvikling. Tilsvarende nye utlysninger vil nå komme både på anleggsmaskiner og på nyttekjøretøy på landjorda.

Terje Aasland (A) [13:04:01]: Jeg takker for svar. Jeg forstår det dit hen at statsråden egentlig hadde sett for seg at Stortinget samlet sett hadde stemt for både I, II og III, og så ligger det helt klart at det må utredes noe, klargjøres noe, og derfor har vi også bedt regjeringen om det. Men da er det forstått riktig at det haster med å begynne å gjøre konkrete tiltak nettopp for å nå målsettingen og kravet om at alt nybilsalg fra 2025 skal være basert på nullutslippsteknologi.

I sitt innlegg henviste statsråden mye til at teknologiutvikling var ganske vesentlig for å gjøre det, men er statsråden enig i at det å legge til rette for at ny teknologi kan

tas i bruk, som de tre romertallsforslagene til vedtak her understreker, også er viktig for teknologiutviklingen – at f.eks. elbilsatsingen i Norge har vært viktig for den teknologiutviklingen som har skjedd – og at disse forslagene vil bidra til ytterligere teknologiutvikling på elbilsiden. Er statsråden enig i det?

Statsråd Terje Søviknes [13:05:06]: Det viktige er at vi bruker markedskreftene her, og at vi får de beste løsningene til slutt. Der er teknologiutviklingen nå hurtig, både på tradisjonelle elbiler og vi ser det på brenselcellekjøretøy, etter hvert, knyttet til hydrogen. Det vil komme en utvikling også i årene som ligger foran oss.

Sju år er et kort perspektiv i noen sammenhenger, men når vi har en bransje der teknologiutviklingen går så fort som den gjør på dette området, så er sju år faktisk ganske lang tid. Det er to stortingsperioder, og fra regjeringens side vil vi legge til rette fortløpende for at vi kan bygge ned de barrierer som er der, som bidrar til å hindre en utvikling mot et nybilsalg i 2025 som er basert på nullutslippskjøretøy. Men vi må se an utviklingen for å sette i gang de riktige tiltakene til enhver tid, og det er ikke sikkert at alt det vil være klart ved framleggelse av statsbudsjettet for 2018.

Ola Elvestuen (V) [13:06:21]: Jeg forsto ikke helt misnøyen fra representanten Aasland. Det er tross alt med et borgerlig flertall vi har forlenget momsritaket for elbiler, det er med et borgerlig flertall vi har fått momsritak på leasing, det er med et borgerlig flertall vi har fått fjernet årsavgiften på elbiler, og det er med et borgerlig flertall vi også har fått på plass en hydrogensatsing, med både måltall for 2025 og avgiftsfritak. Det er ingen tvil om at det er i denne stortingsperioden vi har fått en forsterket elbilsatsing. Det eneste partiet som har satt spørsmålsteget ved akkurat de avgiftsfritakene, er vel nettopp Arbeiderpartiet.

Men mitt spørsmål skal gå til statsråden: Ja, fram mot 2025 – men det man kan gjøre allerede nå, er å se på analyser av effekten av det vi allerede har oppnådd, og hvilke tiltak som eventuelt må komme i tillegg. Så må man også se på den infrastrukturen som man må ha på plass innen 2025. Da blir mitt spørsmål: Vil statsråden også sørge for at Enova gjør sine utredninger for å se på hvilken infrastruktur man må ha på plass for å ta imot det antallet biler det her er snakk om?

Statsråd Terje Søviknes [13:07:29]: Svaret på det kunne kort og godt vært ja, for den nye avtalen med Enova er veldig tydelig på at de skal rette sin innsats mot det som bidrar til reduksjon av klimagassutslipp og innovasjon. Og det som skjer på transportsiden i denne bransjen, er i veldig stor grad innovasjon. Det er fortsatt mulig å ta nye steg i retning av å få mer effektiv teknologi på plass, når det gjelder både batteri og brenselcelleteknologi.

Vi kommer til å ha en dialog med Enova fortløpende knyttet til den satsingen som skjer for reduserte utslipp i transportsektoren. Det er viktig at vi har en arbeidsdeling – som vi også diskuterte i forrige sak – der regjeringen, basert på flertallet i Stortinget, setter rammer og mål for Enovas virksomhet, og at Enova får handlingsrom til å operasjonalisere og velge de tiltakene som kan gi størst effekt til lavest mulig kostnad. Det tjener miljøet, det tjener forbru-

keren, og det tjener den samlede satsingen vår innenfor transportsektoren.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:08:46]: I innlegget mitt glemte jeg å hilse fra representanten Abid Q. Raja, som også er medforslagsstiller i dette forslaget, så det er herved gjort.

Jeg har oppdaget en indre brist i logikken hos statsråden, Fremskrittspartiet og Høyre i denne saken, og det er følgende: I går mente et samlet storting helhjertet – Fremskrittspartiet og Høyre var med – at det var riktig å endre loven og stille krav om at eiere av en eierseksjonsleilighet skulle ha rett til å installere el-lader for sin bil. Hva er logikken i at Fremskrittspartiet og regjeringspartiene er for at det skal være lov å gjøre det i sameier, men er imot å komme tilbake til Stortinget med forslag til en tilsvarende lovendring for borettslag og sameier, som parkeringsplasser og slikt?

Statsråd Terje Søviknes [13:09:50]: Det jeg har understreket, er at det er noen utfordringer her, for man går inn i et kollektivt basert system, med sameier og borettslag, der en har beslutningsprosesser som er basert på demokratiske avgjørelser, og gir en individuell rettighet til enkeltbeboere som kan – i ytterste konsekvens – medføre store kostnader også for de øvrige beboerne. Denne diskusjonen om hva som eventuelt er saklig grunn, blir vesentlig i det videre arbeidet.

Når det gjelder parallellen til universell utforming, som er trukket fram, er det et litt annet spor, sett fra mitt ståsted, for der har man betydelige støtteordninger som gjør at forbrukeren som har behov for universell utforming, kan få økonomi til å kunne ta kostnaden med tilpassing av egen bolig eller et fellesområde knyttet til den rettigheten. Når det kommer til lading av elbil, vil det kanskje stille seg noe annerledes. Det er noen støtteordninger fra det offentlige via Enova, men kostnaden vil bli veldig stor hvis man også må gjøre grunnleggende investeringer i infrastrukturen inn mot selve sameiet eller borettslaget.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:11:04]: Det statsråden sier, er fortsatt ikke logisk, for i forbindelse med at man vedtok dette i eierseksjonsloven, hvor det står at det i sameier skal være lov å installere elbil-lader, står det veldig tydelig i merknadene i innstillingen:

«Det vil heller ikke påføre andre sameiere kostnader, siden den som ønsker infrastrukturen selv må betale for installeringen.»

Med andre ord: Vi har nøyaktig den samme problemstillingen for borettslag, og der sier altså Fremskrittspartiet nei. I borettslag mener de at det er galt at man skal ha rett til å lade elbilen sin, men bor man i et sameie, mener de det er greit at man skal ha rett til å lade bilen sin. Derfor sier jeg: Det henger jo ikke på greip.

Statsråd Terje Søviknes [13:11:41]: Det er viktig å understreke, når det gjelder det forslaget som det nå ble referert til: Ja, hvis det er forbrukeren selv som skal ta alle kostnader. Men da blir det for mange borettslag og sameier i realiteten et papirvedtak som Stortinget gjør, fordi kostnaden, hvis man må gå inn og forsterke hovedforsyningen i elanlegget inn til et borettslag, et sameie eller en fellesgarasje, blir så stor at det for den enkelte forbruker

vil være svært lite sannsynlig at man finner økonomi i å etablere dette. Rettigheten kan man ha, men det er viktig at man har tiltak som faktisk virker, og som ikke bare blir en rettighet som har en så stor kostnad ved seg at det ikke er gjennomførbart for den enkelte aktør. Dette må vurderes nærmere.

I det ene forslaget til romertallsvedtak fokuseres det på ladeklare bygg, og det er store kostnader forbundet med det hvis det også skal innebære ombygging av eksisterende bygg, kostnader som da til slutt vil tilfalle den enkelte forbruker som skal kjøpe seg en leilighet eller en bolig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Aasland (A) [13:13:05]: Denne saken viser veldig tydelige politiske skillelinjer og viser egentlig hvilke partier som er for, og hvilke som er imot. Noen ganger får en inntrykk av, og en hører, at Fremskrittspartiet helhjertet slutter opp om elbilpolitikken og at det skal være nullutslippsteknologi fra 2025. Det er all grunn til å sette spørsmålsteget ved den type uttalelser i denne salen.

Fredag skal vi behandle klimaloven. Der skriver vi i innstillingen – den er avgitt, så det er ikke noe farlig å referere til den:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke på den brede enigheten om målsettingen som sier at nye personbiler og lette varebiler i 2025 skal være nullutslippskjøretøy.»

Fremskrittspartiet er altså ikke med. De er heller ikke med på noen av romertallsvedtakene det blir flertall for i salen i dag. Det er altså et parti som er helt annerledes når det gjelder elbilpolitikk, enn det store flertallet. At Elvestuen hyller Fremskrittspartiet – det forundrer meg at Venstres nestleder faktisk kan gjøre det. Det er mot Fremskrittspartiets røst en har fått gjennomført ting i Stortinget. En kan godt minne om hvordan ting skjedde i fjor i forbindelse med energimeldingen, og hvordan vi fikk på plass en målsetting om nullutslippskjøretøy fra 2025, hvor en gikk ut med brask og bram den ene dagen, og hvor en dagen etter på rodde det en kunne for å bortforklare det en hadde vært med på, for å tilfredsstille Fremskrittspartiet. Det var realiteten rundt det, basert også på forslag som ble fremmet av Arbeiderpartiet inn mot energimeldingen.

Men jeg skal la det ligge nå, for jeg synes det er bekymringsfullt at ikke Fremskrittspartiet gjør som statsråden sier, og stemmer for I, noe som gir dem som bor i borettslag og sameier, rett til å anlegge ladepunkt. Det står ingenting om kostnader i det, men det er altså en rett de ikke har i dag, som vi ønsker å få innført og få på plass. Hvis man ikke har den retten, er det i hvert fall vanskelig å få gjennomført det. Hva som er saklig grunn til at en slik etablering ikke kan finne sted, det får man svare på i den videre behandlingen, men hvis det er fare for at huset eller borettslaget brenner ned som følge av at man etablerer et ladepunkt, er vel det en saklig grunn til å si nei – hvis ikke garasjeanlegget er brannsikret tilstrekkelig.

Det å lage ting veldig vanskelig blir dumt i denne saken hvis en faktisk vil gjennomføre og fjerne barrierer – som stortingsflertallet vil.

Det er det samme når det gjelder å legge til rette for ladeklare bygg. Landet er ulikt, sier statsråden. Ja, visst er landet ulikt, men salget av biler med nullutslippsteknologi fra 2025 gjelder hele landet. Dette vedtaket gjelder ikke bare enkelte steder der det passer bygningsstrukturen. Det er all grunn til å stille spørsmål ved hvorfor Fremskrittspartiet ikke er med på disse forslagene. For meg vitner alt om at de bevisst velger å stå utenfor fordi de ikke ... (presidenten avbryter).

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:16:27]: Jeg skjønner hvor proppen ligger, når det er slik at statsråden mener at det vil være et papirvedtak om man vedtar å gi rett til elbillading til folk som bor i borettslag, på samme linje som det Stortinget enstemmig vedtok i går, nemlig at man skal gjøre det i sameier. Jeg har fortsatt ikke fått noen god forklaring på hvorfor Fremskrittspartiet og Høyre mener at det er helt greit å gi folk rett til å installere elbillading i sameier, men helt feil å gi folk rett til å installere elbillading i borettslag.

Det vises til et oppslag i Budstikka fra 12. februar i 2016. Da nektet styret i Fossum Boligsameie elbileiere å lade i fellesgarasjen. De skyldte på branntekniske ting, men det er ikke noe brannteknisk som tilsier at det er farligere å lade en elbil enn å ha en bensinbil stående. Det finnes heller ikke noen offentlig statlig etat – brann- og eksplosjonsvern, altså direktoratene som har med disse tingene å gjøre – som advarer mot lading i garasjer. Det vil heller ikke være tillatt å installere ulovlige lademuligheter i garasjer – det er selvsagt helt riktig.

Poenget er rett og slett at når flere elbileiere i samme borettslag går sammen og sier at de gjerne vil påta seg å bære kostnaden det er å installere elbillading, og at det ellers ikke er mulig for dem å ha elbil, så burde de få lov til det. Når det gjelder spørsmålet om saklig grunn, som har vært tatt opp, refererte jeg til det som allerede står i eierseksjonsloven og borettslagsloven, der dette er etablert veldig tydelig. Man har rett til f.eks. å få installert stolheis eller trappeheis for funksjonshemmede som trenger det. Kostnaden bæres av enkeltpersonen selv eller av fellesskapet. Man har da kun saklig grunn for å si nei. Det gjør at man ikke hindrer dette, man får det til. Det er ekstremt viktig for alle oss som bor i by, og som ikke har råd til enebolig i by, at man har mulighet til å få lade i borettslag og sameier.

Det som er det mest spesielle i denne saken, er altså at Fremskrittspartiet og Høyre i går var helhjertet for at eiere i sameier skal få lov til å lade i boligene sine, mens når det gjelder eiere i borettslag, mener de det er feil at man skal få mulighet til å lade. Der er det problematisk og mye om og men, men i går var det ikke noe om og men, og ikke problematisk å gå inn for det i sameier.

Jeg håper at statsråden gjør som han sa, og følger dette opp helhjertet, så blir det kommunalministeren som må ordne det når det gjelder lov om borettslag.

Statsråd Terje Søviknes [13:19:46]: Det er veldig tydelig at den lange valgkampen er vel i gang, når en hører representanten Terje Aaslands innlegg. Det er ingen grunn til å prøve å skape noen uenighet om elbilsatsingen eller satsingen på nullutslippskjøretøy fram mot 2025. Denne sal har vært tydelig. Regjeringen har vært tydelig i framleggelsen av NTP, fulgt opp og satt et mål om at vi

skal ha kun nullutslippsbiler i nybilsalget i 2025. Det står regjeringen ved, og det skal vi jobbe målrettet for gjennom de tiltakene som er etablert, og de tiltakene som vil bli etablert underveis, for å følge opp den teknologiske utviklingen som skjer på området i de sju årene fram til 2025.

Når det gjelder dette med å gi en individuell rett, er det ganske inngripende fra Stortingets side overfor en kollektiv boform med borettslag og sameie å si at det skal man gi. Vi tar forslagene som ligger her, og skal følge dem opp fra regjeringens side. Men det er interessant å registrere at et parti som SV er så tydelig på at man vil gi individuelle rettigheter i et system som er basert på en kollektiv løsning med demokratiske beslutningsprosesser gjennom styret og årsmøtet i det enkelte borettslag og sameie som skal ta stilling til felles investeringer.

Saklig grunn – ja, det blir et viktig tema å diskutere videre. Brannsikring er vesentlig. Det er usikkerhet der ute. Det er beboere som også er usikre på det å ha lading og om et system etablert i et gammelt bygg eller en gammel fellesgarasje vil tåle den samlede belastningen – både «peak» i en periode og over tid – og dette må man selvfølgelig ha grundige utredninger av i det enkelte borettslag og sameie, slik at man forsikrer seg om at det er trygt for alle beboere.

Dette er ikke en sak der det er grunn til å gjøre ting vanskelig, men det jeg har pekt på i behandlingen, er at det er noen utfordringer. Det er faktisk behov for å sette seg ned og gjøre noen vurderinger og ramme inn I og II, slik at dette blir gjort på en ordentlig måte og i praksis kan resultere i at flere får anledning til å lade hjemme – og det til en akseptabel pris både for den enkelte forbruker og eventuelt med hensyn til de ekstra kostnadene som må tas av fellesskapet knyttet til sameiet eller borettslaget, og den felleskostnaden boligaktører eventuelt må ta i forbindelse med bygging av nye bygg som skal gjøres ladeklare, eller ved oppgradering av gamle bygg som skal gjøres ladeklare i henhold til II.

Ola Elvestuen (V) [13:22:55]: Jeg er glad for de flertallene vi nå får i denne saken. Jeg tror ikke det er noe problem at vi gir en rett til å anlegge ladepunkt i borettslag og sameier. Jeg tror man vil kunne finne de innrammingene ganske greit, men det er noen som må jobbe med det – akkurat som at man må finne en innramming ved nybygg og ombygging og oppgradering av bygg.

Fra Venstres side er vi glad for at vi klarer å samle et flertall om denne typen vedtak, men å gå derfra, som Arbeiderpartiet gjør, til at dette er det store ideologiske skillet, er jeg uenig i. En ting det ikke er noen tvil om, er at det er gjennom budsjettvedtak og med det borgerlige flertallet vi har, man har hatt en forsterkning av klimapolitikken, spesielt innenfor transportsektoren i denne perioden.

Jeg har referert til vedtak på vedtak som har ligget der tidligere. Det er en kjensgjerning at den eneste som har stilt spørsmål ved dette, og ikke tydelig har vist at man har vilje til å holde på elbilfordelene lenge nok til at det gir en full omlegging til bare nullutslipp i 2025, er Arbeiderpartiet, som har vært ute med at man må sette tak på støtten man har til de dyreste bilene. Men akkurat nå gjelder det å ha tålmodighet nettopp med det målet vi har om bare nullutslippssalg i 2025. Da må man ha tålmodighet og vilje til å holde på fordelene lenge nok og ikke stille spørsmål ved dem.

Jeg tror disse vedtakene må ses i sammenheng med en mye større helhet der vi er ledende internasjonalt. Vi har satt oss ambisiøse mål fram mot 2025. De vakte stor oppsikt da vi vedtok dem, men nå er det bred enighet om at vi skal nå dem, og at det er fullt mulig å nå dem. Nå handler det egentlig bare om å få den planen, de beregningene og de utredningene vi trenger for både å nå målet og få på plass infrastrukturen som er nødvendig for å ta imot så mange elbiler så tidlig som i 2025.

Øyvind Korsberg (FrP) [13:25:36]: La meg bare si at jeg har forståelse for Terje Aaslands frustrasjon og sinne her på talerstolen. For det må være ondt for representanten Aasland å se den politikken som Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti har fått til på klima, på transport, på bilpolitikk. Arbeiderpartiet satt sammen med SV i åtte år og fikk ingenting til. Så det er klart at det smerter godt, og da må man – uten politisk innhold – bruke en høy og kraftig stemme fra denne talerstolen for å kamuflere sin egen frustrasjon. Det registrerer jeg.

Mange har vært inne på dette med brannfare og elbil, om det er brannfarlig eller ikke. Nei, i realiteten er det ikke det, men det er det samme som når man kjøper en vaske-maskin og får en liten påminnelse om at denne bør man egentlig ikke bruke på natten. Skal man vaske klær, gjør man det på dagtid når man er hjemme og til stede i huset, rett og slett fordi det er en liten brannfaremulighet. Det samme gjelder for andre elektriske apparater, hvis man leser bruksanvisningen, og det samme gjelder for elbiler også. Når Heikki Eidsvoll Holmås sammenlikner og sier at det er like ufarlig å ha en elbil i garasjen som en bensinbil, er det faktisk feil, for når man har en elbil i garasjen, er det aktivitet i bilen, og det er det som er kritisk.

Jeg har løftet fram dette med saklig grunn, og Heikki Eidsvoll Holmås glemmer seg bak at det er et juridisk begrep. Ja, det er et juridisk begrep, men i denne salen kan vi faktisk definere hva som ligger i begrepet, i og med at vi er lovgiver. Heikki Eidsvoll Holmås viste også til at dette var brukt i eierseksjonsloven. Ingenting i det romertallsvedtaket referer til det lovverket, så det faller på sin egen urimelighet. Men det mest morsomme punktet i disse vedtakene er hvordan man skal vurdere å innføre krav til at nye bygg og bygg som er under større ombygging, skal være ladeklare bygg. Med andre ord: Bor du på en øy uten en bil og uten en vei, skal man kunne lade en elbil i det bygget. Krevende! Den som bygger det huset, synes kanskje ikke det er det mest interessante, men som jeg sa tidligere, heldigvis skal regjeringen vurdere det. Men det er et krevende lovverk å forholde seg til.

Ingen har i disse forslagene reflektert over hva kostnadene med dette vil bli, men vi kommer sikkert til å ha en debatt om kostnadene når det gjelder boligbygging for unge. Da skal jeg huske på dette forslaget.

Terje Aasland (A) [13:28:44]: La meg starte med å si at jeg ikke er bekymret på noen som helst måte over de forslagene som har blitt vedtatt i Stortinget gjennom disse fire årene. Alle forslag som innebærer forbedringer på klima, har Arbeiderpartiet stilt seg bak, og jeg tror vi har vært med på å motivere gjennomføringen av en rekke av de forslagene også, mot Fremskrittspartiets faktiske vilje. Det er den ene delen. Den andre delen er at jeg overhodet

ikke er sint. Hvis jeg hadde vært sint, hadde jeg sett helt annerledes ut og oppført meg helt annerledes, jeg kan forsikre om det.

Jeg har lyst til å gi – hva skal jeg si – honnør til Korsberg for at han tar opp den store, vesentlige problemstillingen om at hvis man har hus på en øy, har man kanskje ikke behov for dette hvis ikke det finnes veiforbindelse osv. – de fleste øyer begynner kanskje å få det også. Hvis ikke det finnes veiforbindelse og ikke er aktuelt med bil, da får man sikkert unntak for – skal vi si – å installere et ladepunkt for elbil i en slik type bygg. Jeg går ut ifra det at det ikke er veldig krevende å lage en slik type unntak.

Det som er helt vesentlig, er at vi ikke foretar noen større ombygginger av bygg, eller nybygg, som gjør det komplisert å legge til rette i ettertid for lading, men det vil ikke Høyre og Fremskrittspartiet være med på. Forstå det den som kan.

Når det gjelder retten til å anlegge ladepunkt for boligbyggelag og sameier som ligger der, forstår jeg heller ikke hvorfor en ikke er med på det forslaget, for det er en vesentlig barriere, og det er ingen rettigheter for den enkelte i en slik type borettslag hvis man ikke får det nå. Det er ikke å overkjøre noen å gi en slik type rettighet, så lenge det ikke er snakk om å påføre fellesskapet kostnadene. Her ligger det ingen overtramp, det er en rettighet man får. Vi ønsker å gi folk den rettigheten, slik at de kan kjøpe seg elbil og få installert det ladepunktet. Vi mener det er riktig. Høyre og Fremskrittspartiet mener det er et veldig stort inngrep. Forstå det den som kan.

Når det gjelder det å stadfeste dette med 2025, at alt nybilsalg skal være basert på nullutslippsteknologi, og at vi allerede nå begynner å jobbe med konkrete tiltak for å få det til, skremmer det meg at regjeringspartiene ikke er med på det. For det viser en manglende vilje til å starte nettopp dette arbeidet tidlig.

Det har ikke skjedd en revolusjon i elbilpolitikken i løpet av disse fire årene. Tvert om, hovedfundamentet ble etablert før denne stortingsperioden. Arbeiderpartiet har ikke stemt imot noen av de ordningene som det refereres til fra denne talerstolen når det gjelder elbiler. Vi har satt et spørsmålstejn ved om det er riktig fortsatt å subsidiere, eller ikke ha noe tak, når det gjelder pris på bil. Vi har ikke fremmet det som forslag, men vi har stilt spørsmål om hvorvidt det er riktig. Jeg synes det er et helt betimelig spørsmål i en situasjon der man også har den ordningen for biler til godt over én million kroner.

Torhild Aarbergsbotten (H) [13:32:09]: Jeg synes kanskje det er litt kostelig at det er nettopp Høyre og Fremskrittspartiet som står her i dag og forsvarer fellesskapet – at vi tar mer vare på fellesskapet enn på de individuelle rettighetene.

Vi er på ingen måte imot at man skal kunne ha en mulighet til å anlegge ladepunkter, både i borettslag, sameier og andre kollektive løsninger. Men som ministeren har vært inne på flere ganger her, også i svarbrevet til komiteen i denne saken, er det en del viktige problemstillinger som må utredes, ikke minst med tanke på om vi skal ha dette som et papirvedtak, eller om vi faktisk skal få satt ut politikken vår i praksis ved å gjøre det mulig for den enkelte å montere muligheter til å lade elbiler – at man ikke bare har en teoretisk mulighet, men at dette også skal kunne gå i praksis.

Det stemmer heller ikke, det som representanten Aasland var inne på, at vi rodde i energimeldingen. Det ble framstilt som om det skulle være et forbud mot å selge andre biler enn nullutslippsbiler fra 2025. Det skjønner alle at man ikke kan forby. Men vi ønsker å kunne legge til rette for at det faktisk skal skje, og vi er helt avhengig av den teknologiske utviklingen hos bilprodusentene. Norge har verdens beste elbilpolitikk, og det viser det at man har gått fra å selge 3 000 elbiler i 2009 til over 100 000 i 2016. Slik ser vi at vi har kommet et langt stykke på vei, og med videreføring og forsterking av den samme politikken mener vi at man absolutt har lagt til rette for at vi skal kunne nå de målsettingene som er vedtatt både i forbindelse med energimeldingen og ikke minst gjennom budsjettene som vi har hatt sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre.

Derfor har vi troen på å ta den kursen som er staket ut gjennom ulike vedtak. Det er det som skal til for at vi skal få satt politikk ut i praksis, og at man ikke bare lager noen teoretiske øvelser som ikke faktisk bringer oss i den retningen som vi ønsker.

Presidenten: Representanten Heikki Eidsvoll Holmås har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [13:35:05]: Stortinget har satt seg et mål om at alle biler solgt etter 2025 skal være nullutslippsbiler, og det er bare avgiftspolitikken og ladepolitikken som er avgjørende for om vi lykkes med dette. Vi har til hensikt å nå det. Noen stoler mer på at andre fikser opp i dette, det gjør ikke vi. Jeg er glad for at SV og Venstre i denne saken har klart å få flertallet med seg ett skritt nærmere å gjøre elbilen til den nye folkebil.

Så er det representanten Korsberg, og mitt håp er, kjære Fremskrittspartiet og Høyre: Kan dere ikke, innad i partiene deres, snakke litt mer sammen? I går satt det representanter her og ivret for at det var helt rett å sørge for at dette skulle bli en del av eierseksjonsloven, og nå sitter det representanter fra de samme partiene her og sier at nei, dette er så problematisk, og det er et angrep på fellesskapet. Til Korsberg: Det er altså slik at jeg henviste til en annen paragraf i eierseksjonsloven. Det gjør at de juridiske praksisene er godt etablert.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:36:15]

Innstilling fra næringskomiteen om Opplev Norge – unikt og eventyrlig (Innst. 324 S (2016–2017), jf. Meld. St. 19 (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Pål Farstad (V) [13:36:59] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for samarbeidet og samtidig slå fast at Norge må satse på reiselivet.

Venstre vil bidra til gode rammevilkår for en næring med betydelige vekstmuligheter. Venstre vil at reiselivet skal bidra til høyere verdiskaping og økt lønnsomhet, og at utviklingen må skje på en bærekraftig måte.

Tilrettelegging for lokal produksjon av mat og drikke er viktig for reiselivet, og flere og flere besøkende ønsker å spise og drikke lokalt produserte varer. Landbruket er en ressurs for reiselivet, og reiselivet er en ressurs for landbruket.

Reiselivet påvirkes av bl.a. samferdsel, finans, miljø, jordbruk, kyst og fiskeri. For Venstre er det viktig at disse politikkområdene ses i sammenheng, til beste for reiselivet. Jeg mener det må knyttes tettere bånd mellom kultur, matprodusenter og reiseliv, ved kompetanseutvikling, markedsføring og samarbeid om destinasjoner. For å nå målene mener jeg Innovasjon Norges arbeid med å profilere norsk reiseliv, bl.a. ved utenlandskontorene, må styrkes.

Reiselivet må være bærekraftig. Det kan gjøres ved å følge prinsippene fra rapporten om Grønn konkurransekraft. Natur og kultur er kjernen i det norske reiselivet. Norge har gjennom verdensarvkonvensjonen tatt på seg en internasjonal forpliktelse på verdensarvområdene. Verdensarvstedene må settes i stand til forvaltning, istandsetting og vedlikehold, slik at verdiene ikke forringes. Det er viktig at verdensarvsentrene er i stand til å drive kunnskapsutvikling og formidling på internasjonalt høyt nivå. Det må også jobbes for at flere destinasjoner i Norge, inkludert Svalbard, oppnår verdensarvstatus. Jeg vil ha en strategi for utvikling av reiseliv, landbruk og produktutvikling i verdensarvområdene. Dette gjelder Vega-øyene på Helgelandskysten og vestnorsk fjordlandskap. Jeg snakker da om Geirangerfjord-området og Nærøfjord-området. Det er viktig.

Kulturopplevelser må få en mer sentral plass som ressurs for reiselivet. Venstre mener det er viktig at det finnes utstyr og bygninger over hele landet som kan brukes til kulturarrangement. Det må legges til rette for ildsjeler, frivillige og andre aktører som er nødvendige for at kulturelle arrangement og idrettsarrangement skal arrangeres. En nasjonal arrangementsstrategi kan være positivt for å utvikle denne delen av reiselivsnæringen.

Jeg er godt fornøyd med at Venstre i statsbudsjettet for 2017 fikk på plass en ordning med nasjonale turstier, men jeg forventer at dette bare er begynnelsen. Ordningen er på 7,5 mill. kr og bør utvides. Slik tilrettelegging er også viktig for å koble det enkle friluftslivet, representert ved f.eks. Den Norske Turistforening, og den øvrige reiselivsnæringen.

Redusert skattetrykk på reiselivsnæringen er av stor betydning, og reduserte skattesatser må utformes slik at de er effektive for næringslivet og for forvaltningen. Offentlige skjemaer og tilsyn for reiselivsnæringen bør gjøres på en mest mulig effektiv måte. Her kan det være rom for forbedringer. Det må bli større fart i bredbåndsutbyggingen over hele landet der folk ferdes og bor.

Forskningsbasert kunnskap må ligge til grunn for utviklingen av reiselivet. Samtidig må også den erfaringsbaserte og handlingsbaserte kunnskapen som mindre bedrifter opparbeider seg – også større – vektlegges når politikken

for reiselivet skal utformes. Det er også behov for mer kunnskap når det gjelder sammenhengen mellom urørt natur, energiutbygging, landbruk og naturen som verdiskaper.

Ingrid Heggø (A) [13:42:04]: Reiselivsnæringa er ei viktig distriktsnæring, som har stort potensial for å skapa verdiar og arbeidsplassar over heile landet. Det er ei viktig vekstnæring for Noreg og ei næring Arbeidarpartiet har satsa på i mange år i regjering, og som vi framleis har satsa på i opposisjon.

I fleire år no har det vore god vekst både i talet på turistar, i omsetnad og i talet på arbeidsplassar. Veksten er eit resultat av det harde arbeidet til næringa og lokalsamfunna over heile landet og ei låg kronekurs, men òg av politisk satsing over mange år. I ei tid der det nesten ikkje vert skapt arbeidsplassar i privat sektor, er det ei glede å sjå at det går godt i reiselivet. Men denne veksten har kome trass i – heller enn på grunn av – Høgre–Framstegsparti-regjeringas politikk. Der regjeringa Stoltenberg II satsa aktivt på reiseliv som ei vekstnæring, har Høgre og Framstegspartiet kome med kutt i midlar til marknadsføring og utføreseielege endringar i rammevilkåra, som ei plutseleg innføring av moms på overnatting og ei flyseteavgift.

Reiselivsmeldinga har vorte forseinka gong på gong, og når ho no endeleg er på plass, kjem det nye kutt i formuesskatten framfor kraftige, målretta grep for å bidra til fleire heilårsarbeidsplassar i heile landet.

Vi treng fleire arbeidsplassar, men vi treng også trygge arbeidsplassar. Reiselivet er ei sesongnæring, men målet må vera å sørgja for så mange trygge heilårsarbeidsplassar som i det heile mogleg. Difor er det gledeleg at komiteen er einig med oss i at regjeringa ikkje har levert godt nok på dette, og at ein samla komité ber regjeringa utarbeida ein strategi for utviding av sesongen. Ikkje nok med det – det må også vera slik at marknadsføringa skal støtta opp under dette målet. Eg vil oppmoda alle til å støtta forslaget frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om at heilårsarbeidsplassar også må vera ein del av målsetjinga for det felles marknadsføringsarbeidet, for vi ser at marknadsføringa som regjeringa Stoltenberg trappa opp, verka. Den globale konkurransen er hard, og marknadsføringa bør bidra til å tvihalda på kutt, slik regjeringspartia gjer, viser berre mangel på ambisjon for denne viktige næringa.

Eit godt reiselivstilbod er avhengig av at vi løftar i lag – det private og det offentlege, det lokale og det nasjonale. Samarbeid er nøkkelen til å tilby gode reiselivsprodukt. Eitt eksempel er marknadsføring, eit anna er nett-tilgang. God nett-tilgang er avgjerande viktig for at turistar skal kunna dela opplevingane sine, og for at bedrifter skal kunna driva effektivt og nå ut til kundane sine. Difor meiner Arbeidarpartiet at det offentlege må ta eit større ansvar, nettopp for å sikra god nett-tilgang i heile landet. Ambisjonsnivået må opp.

Med auka turiststraumar følgjer også utfordringar. Vi meiner regjeringa ikkje svarar godt nok på dei utfordringane som f.eks. ordføraren i Flakstad i Lofoten tok opp under høyringa. Berekraft må vera førande for turistveksten. Sjølv om vi ikkje ynskjer ei obligatorisk fellesgodefinansiering, vil Arbeidarpartiets politikk gje lokalsamfunn mykje betre føresetnader for å møte desse utfordringane. Styrkt overføring til fylkeskommunane og kommunane og

ei satsing på regionale utviklingsmidlar ville gjeve handlingsrom og musklar til å investera der det trengst. Dei frivillige beredskapsorganisasjonane ville også fått auka støtte med Arbeidarpartiets politikk.

Også i reiselivspolitikken ser vi skilnaden på ein aktiv og ein passiv politikk. Kor langt strekkjer det offentlege ansvaret seg, og kva skal ein overlata til marknaden? Arbeidarpartiet står for ein aktiv næringspolitikk, der det offentlege satsar målretta og bidrar til å utløysa veksten i viktige næringar vi satsar på. Når Stortinget ber regjeringa koma attende med tiltak når det gjeld to store utfordringar for reiselivet, digitalisering og heilårsarbeidsplassar, vert det vanskeleg å seia at regjeringa har kome med ein fulltreffar i reiselivsmeldinga.

Presidenten: Ønsker Heggø å ta opp forslaget?

Ingrid Heggø (A) [13:46:51]: Det gjer eg, tusen takk. Eg tek hermed opp det forslaget som vi har saman med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Representanten Ingrid Heggø har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Laila Davidsen (H) [13:47:10]: Reiselivsnæringa er i vekst over hele landet, så utgangspunktet for den framtidige utviklinga har aldri vært større. Jeg er glad for at reiselivsnæringa settes høyt på den politiske dagsordenen, og at vi nå endelig har fått en reiselivsmelding – den første på 17 år. Det viser at reiselivet har stor betydning for dagens regjeringspartier, og det er også et stort tverrpolitisk engasjement for å bidra til at næringa kan videreutvikle seg i årene som kommer.

Og da er det viktig at reiselivsnæringa har gode rammebetingelser, og næringa selv må også bidra til at den gode kvaliteten på opplevelser og tjenester holdes i førersetet framover. Vi må i fellesskap sikre at alle våre aktører opptrer profesjonelt og seriøst, slik at Norge som destinasjon også i framtida vil oppleves unikt, attraktivt og eventyrlig.

Et viktig grep som nå gjøres, er å redusere skattetrykket for de norske hotellene og overnattingsstedene. Det vil, sammen med fjerninga av arveavgifter og øvrige skattereduksjoner for næringslivet, bidra til positive resultater der det i dag er marginal inntjening. Det vil være ett av fleire incentiv for vidare satsing i hele landet.

Andre konkrete grep som gjøres, er å lage en egen strategi for kultur og reiseliv, med vekt på kulturturisme. Norge har et vidt spekter av kulturarv og kulturopplevelser, så å få koblet det sammen med reiselivet i større grad vil gjere at vårt potensial som reiselivsmål blir enda bedre utnyttet.

Reiselivsnæringa har også over år påpekt at omfanget av tilsyn og kontroll har fått et nærmest uhandterbart omfang – både når det gjelder antall og tidsbruk. Denne belastninga for næringa har over tid fått vokse, men nå tas det grep for å få en oversikt over dette omfanget, slik at man får redusert både tilsyn og kontroll og får utført dem på en måte som gjør at tidsbruken reduseres.

Næringsrettet forskning og innovasjon har vært prioritert denne perioden, samt en enorm satsing på samferdsel og infrastruktur. Å få turistene trygt fram over hele landet er helt avgjørende for den vidare utviklinga av reiselivet.

Samtidig må vi huske på at Norge er et langstrakt land, og bl.a. fra Finnmark pekes det på at det er få direktefly fra Gardermoen vinterstid, er et stort hinder for å kunne utnytte det store reiselivspotensialet som finnes der.

Infrastruktur som bredbånd er også nødvendig for at hele landet kan tas i bruk – basert på de krav både bedriftene og kundene møter i dagens samfunn. Å legge til rette for digitalisering og forenkling betinger at næringslivet faktisk har tilgang til disse tjenestene.

Satsing på lokal mat har også vært viktig for Høyre, og det er nylig lagt fram en egen strategi for reiseliv basert på landbrukets og reindriftens ressurser. Forenklinger for lokale produsenter har også bidratt til å koble reiselivet nærmere de unike opplevelsene. Det sikrer at våre tradisjoner og lokalproduksjon av mat og drikke kan oppleves av både utenlandske og norske turister. Det gir en kobling av næringer som gjør aktørene bedre rustet til å skape nettopp helårs arbeidsplasser.

Og helårs arbeidsplasser er et viktig mål. Det er man nå i ferd med å lykkes med bl.a. i nord, hvor vi ser at vinterturisme de siste årene har tatt fullstendig av – en landsdel som for få år siden hadde midnattssola som sin hovedattraksjon. Nå bidrar nordlyset sammen med hvalsafari, kongekrabbe, scootersafari, hundekjøring, samiske opplevelser osv. til at helårs reiselivsbedrifter virkelig får fotfeste.

Vi må sikre at naturopplevelsene i Norge skal være like gode også i årene som kommer. Derfor er jeg glad for at regjeringen har startet prosjektet «Nasjonale turstier» for de mest populære reisemålene, slik at vi sikrer bærekraftig bruk. Å finne løsninger for hvordan vi skal håndtere sikkerheten på reisemålene, vil også være viktig i det videre arbeidet. De frivillige organisasjonene har hittil hatt en stor belastning enkelte steder, og vi må inn i en dialog med dem for å finne ut hvordan vi skal håndtere dette i framtiden.

Med det er jeg trygg på at vi også i framtiden vil kunne oppleve Norge – både unikt og eventyrlig.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:52:14]: De siste årene har norsk økonomi vært igjennom tøffe og ustabile tider. Synkende oljepris har påvirket både sokkelen og deler av Fastlands-Norge som har vært særlig olje- og gasseksponert.

I sånne tider er det imidlertid ekstra gledelig når enkeltbransjer og næringer står fram og veier opp for de negative impulsene. Reiselivsnæringen er en sånn næring. Etter sterk vekst i 2015 ble også 2016 et rekordår for norsk reiseliv. Det er veldig gledelig.

En ting er det man kan se ut av statistikker og regneark tilbake i tid. Vel så viktig er det å se på hva man kan få ut av framtiden. Vekstpotensialet til denne næringen er fantastisk. En stadig større og hurtig voksende middelklasse i verden, særlig i Asia, gjør at det internasjonale markedet for reiseliv og turisme ser bedre ut enn noensinne. Dette kombinert med økt innenlands feriering blant nordmenn gir god tro på framtiden.

Men det er også noen skjær i sjøen, som det jo ofte er. Nesten 160 000 mennesker arbeider i reiselivsnæringen, om lag 9 pst. av de sysselsatte i Norge. Disse står imidlertid for bare drøyt 4 pst. av verdiskapingen. Det gjør at verdiskapingen per sysselsatt er relativt lav, og det er en bekymring det er verdt å reflektere litt over.

Jeg er glad for at en samlet komité har som mål at reiselivsnæringen skal ha høyere verdiskaping og økt lønnsomhet. Skal man konkurrere mot andre bransjer og næringer i en mer normalisert økonomisk situasjon, er man nødt til det. Man er i dag for sårbar for enkelthendelser og enkeltfenomen som f.eks. kronekursen. Jeg er usikker på om man hadde vært der man er i dag, uten en betydelig svekkelse av kronen de siste årene. Man bør iallfall ruste seg for at den kan bli sterkere de neste årene.

Komiteen skriver i innstillingen at «reiselivsnæringen også må bli mer bærekraftig for ansatte i næringen», og viser bl.a. til at sesongarbeid kan være krevende for ansatte. Det er nok riktig, men mange steder i landet vårt er det den eneste reelle løsningen, og da er det ofte bedre enn alternativet. Alle er enige om at man i størst mulig grad bør tilstrebe helårs arbeidsplasser også i reiselivet, men å tro at man skal klare å gjøre helårs arbeidsplasser ut av all syssetting i denne næringen, er en utopi. Jeg har behov for å si det rett og slett fordi det, hvis man leser og tolker teksten i innstillingen i verste mening, kan virke som om man ser på dette som en slags annenrangs ansatte. Det stemmer ikke. Der det er naturlig, og der det er mulig, må reiselivet selv tilstrebe å skape helårs arbeidsplasser. Det er ikke noe vi kan vedta på Stortinget, uansett hvor mye vi ønsker det i denne salen.

Av det helt konkrete knyttet til denne næringen som presenteres i meldingen som ny politikk, er det verdt å nevne særlig to tiltak. Man har jo over tid nå hatt «Nasjonale turistveger». Nå etablerer man «Nasjonale turstier» etter modell av turistveiene. Målet er å gjøre stiene attraktive for besøk og næringsvirksomhet ved at bruken av stiene gjøres mer bærekraftig og mer tilgjengelig. Det er ikke tvil om at enkelte av de aller mest populære turistdestinasjonene opplever et voldsomt press særlig på og i naturen rundt disse destinasjonene. Forhåpentligvis kan de nye turstiene avhjelpe dette noe.

Det andre jeg ønsker å nevne, er regjeringens varslings om en verdsettelsesrabatt i formuesskatten på norskeide hoteller og overnattingssteder i statsbudsjettet for 2018. Det tror jeg vil være et kjærkomment bidrag til vekst og utvikling for reiselivet over hele landet.

Det aller, aller viktigste vi kan gjøre for reiselivsnæringen, er likevel å holde stø kurs på de områdene regjeringen og stortingsflertallet har prioritert de siste fire årene:

- fortsette skatte- og avgiftslettelser for brede grupper og næringslivet – klart det betyr noe for reiselivet når bedriftsbeskatningen går ned, og når arveavgiften fjernes
- fortsette rekordbevilgningene innenfor samferdsel – klart det betyr noe for reiselivet når flere tog kommer fram i tide, og når man slipper å uroe seg for å punktere i hver en sving på veiene
- fortsette kompetanseløftet vi er i gang med – klart det betyr noe for næringslivet om flere klarer å fullføre videregående opplæring i f.eks. reiseliv, og om karakterene i skolen går opp

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:57:18]: Norge er et vakkert land med natur som skiller seg fra det meste annet. Hit kan turister komme for å se både fjell og fjord, midnattssol og nordlys, vikingskip og festningsbyer. Dette gjør oss til et attraktivt reisemål, og vi ser at flere og flere får øynene opp for oss.

Derfor er det viktig at vi har en så stor og dyktig reiselivsnæring som vi har – en næring med store og små aktører som legger til rette, utvikler konsepter, bidrar til verdiskapning, skaper arbeidsplasser og representerer Norge på en god måte, og en næring som strekker seg ut over hele landet, og som er særlig viktig for distriktene våre, hvor mange av de vakreste reisemålene ligger. Samtidig vet vi at potensialet er stort, og at reiselivsnæringen er en av de raskest voksende næringene i verden. Folk får mer penger og vil bruke dem på å reise. Denne veksten må Norge ta del i, og da må vi legge til rette for reiselivsnæringen vår og gi den gode rammebetingelser. Det var på bakgrunn av dette Kristelig Folkeparti i 2014 tok initiativ til at vi trengte en reiselivsmelding, og fikk støtte fra Stortinget på dette. Nå har næringskomiteen behandlet den, og jeg er glad for at komiteen tydelig viser at vi ønsker å satse på norsk reiseliv og legge til rette for økt verdiskapning og flere arbeidsplasser gjennom denne viktige næringen.

Vi ønsker vekst i reiselivet, og vi ønsker flere besøkende. Samtidig vet vi at det i dag rett og slett nesten er fullt på mange av de mest populære reisemålene våre i høyseongen. Reiselivet selv er opptatt av at vi må utvide sesongene og utvikle nye reisemål og opplevelser. Dette har bl.a. Nord-Norge fått til ved å gå fra midnattssolturisme til nå også på vinteren å ha økende antall besøkende, som vil se nordlyset. Slikt må vi få mer av, og dette mener Kristelig Folkeparti at det trengs en egen strategi for, som regjeringen skal utarbeide i samarbeid med næringen. Jeg er glad for at en samlet komité har gitt sin tilslutning til dette.

Viktige ordninger for å spre besøkende over alle de flotte reisemålene her til lands er Nasjonale turstier og Nasjonale turistveger. Ordningene sikrer at vi får lagt til rette ved noen av de viktigste destinasjonene, og sørger for å spre kunnskap om at det finnes flere vakre steder å besøke i Norge. Kristelig Folkeparti har lenge vært en forkjemper for dem, og jeg er glad for at komiteen i dag slår fast at ordningen Nasjonale turstier skal styrkes. Nasjonale turistveger gir særlig kulturminnene viktig oppmerksomhet. Det er viktig at kulturminner bevares, og at vi sånn også bevarer viktige deler av vår kulturarv. Derfor er det et viktig vedtak flertallet i komiteen i dag gjør når vi ber regjeringen legge fram en plan for vedlikehold av kulturminner.

Det er viktig å ta vare på minnene fra fortiden. Samtidig må vi se framover og sikre at reiselivsnæringen vår tar del i den teknologiske utviklingen som ligger framfor oss. Norge er gode på digitalisering, men vi vet også at særlig små aktører kan ha utfordringer med å ta del i dette, og derfor er det bra at flertallet i dag ber regjeringen sikre at hele bredden av norsk reiselivsnæring får ta del i den økte digitale kompetansen.

Jeg ser fram til å se reiselivsnæringen vår fortsette å vokse, og til at vi klarer å ta i bruk hele landet gjennom hele året – både ved å fokusere på det vi har av naturgitte ressurser, og ved å ta aktivt eierskap til den teknologiske utviklingen og mulighetene som ligger i den.

Geir Pollestad (Sp) [14:01:34] (leiar i komiteen): Senterpartiet er eit parti som trur på heile Noreg, som ynskjer å ta heile landet i bruk. Reiseliv er ei viktig næring i heile Noreg. Men me ynskjer ei sterkare satsing på avbyråkratisering og digitalisering. Skal ein lukkast med det, treng me òg ei utbygging av både breiband og mobildekning i heile landet.

Senterpartiet ynskjer å ha sterkare og tydelegare destinasjonsselskap, me ynskjer auka marknadsføring i utlandet, me ynskjer å leggja til rette for fleire heilårs arbeidsplassar, og me ynskjer ei betydeleg satsing på det naturbaserte reiselivet. For Senterpartiet er det viktig å jobba for både auka verdiskapning, auka lønsemd og auka sysselsetjing i reiselivsnæringa.

Næringa står for 4 pst. av verdiskapinga i norsk næringsliv og 9 pst. av sysselsetjinga. Det kan ein både problematisera og sjå moglegheiter i. Sjølv sagt er det positivt om lønsemda går opp. Samtidig ser me ei utvikling der stadig fleire jobbar forsvinn. Reiselivsnæringa er ei næring som har moglegheit til å sysselsetja eit betydeleg tal folk i framtida. Då treng me ein miks av dei store flaggskipa innanfor reiselivet kombinert med dei mange små bedriftene. Senterpartiet meiner det er særleg viktig å satsa på kompetanseheving i dei mindre bedriftene, slik at dei kan fungera saman for å gje eit samla sett godt reiselivstilbod i Noreg. Då må det offentlege òg ta ei aktiv rolle.

Når ein skal satsa på naturbasert reiseliv, er det urimeleg at det lokale må ta eit så stort ansvar for beredskapen. Senterpartiet ynskjer at staten skal ta eit tydelegare ansvar og delta i finansieringa av den lokale turismen.

Folk kjem ikkje til Noreg for berre å oppleva, me har òg ei stor moglegheit når det gjeld møte-, konferanse- og kongressmarknaden, og også det som er knytt til ulike arrangement. Her må det utformast ein strategi. Han må ikkje berre rettast inn mot byane, men ha heile Noreg som mål.

Samferdsel er nemnd som eit viktig tiltak, både i meldinga og i innstillinga. Eg vil streka under at dei turistane som kjem til Noreg med fly, ofte brukar mykje pengar når dei er her. Då ynskjer me å leggja til rette for at ordninga med forenkla transfer vert gjord gjeldande for alle flyplassane i Noreg, og at ordninga vert gjord permanent. Me er òg kritiske til regjeringas manglande satsing på flyrutetilbod i distrikta og innføringa av flyseteavgifta.

Nasjonale turistvegar er ei storstilt satsing på reiseliv. Eg er veldig glad for at komiteen no opnar for at ordninga kan justerast, at me kan endra strekningane som er med i ordninga. Det har me tidlegare utfordra samferdselsministeren på. Han har nektet å koma oss i møte på det. No har komiteen gjeve beskjed om at det kan skje. Eg meiner bl.a. at ei utviding av Nasjonal turistveg Jæren vil vera positivt, eg meiner det vil vera positivt å slå saman Nasjonal turistveg Jæren og Nasjonal turistveg Ryfylke, og eg meiner me må sjå på om me skal etablere Nasjonal turistveg Mjøsa – som nokre eksempel.

Folk kjem til Noreg for å sjå eit levande Noreg, difor heng reiselivspolitikken òg saman med jordbrukspolitikken, fiskeripolitikken og distriktpolitikken. Det er tre sider av politikken som ikkje akkurat er regjeringa si sterke side, difor er det behov for ei tydelegare satsing på desse òg i eit reiselivsperspektiv.

Senterpartiet støttar det å auka verdsettingsrabatten i formuesskatten, og me er einige med regjeringa i å gå imot lokal skattleggingsrett.

Meldinga er rik på fine ord, men ho er noko fattig på tiltak. Det har vorte betre etter behandlinga i Stortinget.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:06:41]: Turistnæringa globalt er i sterk vekst, det merkar vi også i Noreg. Med over 10 pst. vekst dei siste åra er Noreg blant landa i Europa med aller størst vekst, og det er mange faktorar

som avgjer den utviklinga. Sjølv sagt har svak norsk krone, og dermed prisnivået i Noreg, mykje å seie, men også andre faktorar spelar inn. Noreg er eit trygt og opent land der ein kan ferdest fritt i naturen utan frykt for verken avgifter, ulv eller skumle hendingar. Men det viktigaste, som er mitt sterke inntrykk, er at verda er i ferd med å få auga opp for Noreg som reisemål i seg sjølv.

Eg hugsar frå min eigen oppvekst i Tromsø, da eg var ca. sju år og på veg heim frå ein kompis gjennom skogen i djup snø. Det var bekmørkt og stjerneklart. Plutseleg høyrde eg nokre stemmer innover i skogen. Det var ikkje heilt lett å vite kva det var for noko, og etter kvart som eg begynte å nærme meg, eg var nysgjerrig, så høyrde eg berre fleire og fleire stemmer. Og der kom eg over ein liten kant og såg, på ei sånn lita opning i skogen, at det låg 50 japanarar i mørket på madrassar dei hadde lagt ut i skogen. Dei såg opp på himmelen og «ho-cha nyo-cha hya» (etterliknar japansk) – utan hån, eg kan ikkje noko japansk.

Eg hugsar at det gjorde eit uutsletteleg inntrykk på meg, som eg jo da beviser her i dag. Det hadde eg aldri opplevd, og eg forstod ikkje kvifor dei låg der, og kvifor det var noko å kome frå Japan og oppleve. Men det var da. På den tida var det rett og slett eksotisk å møte utlendingar i Tromsø. Vi var alltid veldig overraska over at nokon gadd å kome hit og ikkje heller berre drog til Syden.

Men sånn er det ikkje lenger. Noreg har ein unik natur, vi bur spreiddbygd. Reiser du rundt i Noreg, finn du natur- og kulturlandskap som tar pusten frå deg. Det er det som ligg bak den store veksten, trur eg, og den kjem ikkje til å bli redusert med åra som går. Det er denne nye situasjonen vi må ta inn over oss. Det er ikkje lenger sånn at auka volum er målet i seg sjølv, at talet på nye turistar som kjem til landet, er det som er målet for norsk reiselivspolitik. Vi må tenkje kva type turisme vi vil ha. Det er akkurat det som har vore SVs inngang i arbeidet med denne meldinga. Regjeringa har også følgd nokre spor i den retninga. Vi har hatt litt ulik oppfatning av det regjeringa har lagt opp i det arbeidet der.

Sett i perspektiv finst det god og dårleg turisme. Dårleg turisme kan illustrerast med ein haug turistar som kjem i ein stor buss, som har tatt med seg eigen mat og eiga drikke, berre bruker medbringa guidar, legg lite igjen og attpåtil gjer dette gjennom ein utanlandsk operatør. Slik turisme har ofte underbetalte tilsette og fungerer som ei form for kulturkonsum av landet vårt, som vi ikkje vil ha. Den gode turismen er den som er kortreist, går inn i norsk natur på ein skånsam måte, et og drikk mest mogleg norske produkt og får forteljinga om Noreg frå folk som bur og lever i Noreg. Det er sjølv sagt to karikaturar, men eg trur at innanfor det spennet ser Stortinget kva eg prøver å fortelje. Denne turismen, den gode turismen, gir grunnlag for gode løns- og arbeidsvilkår og heilårs arbeidsplassar, og byggjer ikkje minst vidare på norsk natur. Det er i den retninga SV ønskjer å trekkje norsk reiselivspolitik.

Der er berekraft sentralt, men omgangen med omgrepet «berekraft» i meldinga er som om det berre er eit ord ein må ha med, ikkje eit ord som forpliktar til handling. Difor føreslår SV ulike tiltak som har som mål å få både berekraft og den gode turismen inn i norsk reiselivspolitik. Det er synd at det berre er vi som står bak bl.a. landstraumforslaget i innstillinga.

Derimot er vi veldig glade for at Stortinget i dag går inn for å ta igjen det etterslepet i vedlikehald som norske kul-

turminne opplever. Det er eit viktig vedtak, både i eit reiselivsperspektiv og, ikkje minst, for å ta vare på norsk natur. Det er jo interessant at dette vedtaket skjer i forbindelse med ei reiselivsmelding og ikkje i forbindelse med andre typar meldingar eller vedtak i Stortinget.

Vi er også kritiske til regjeringas kutt i formuesskatt. Det er som om det er svar på det meste, at ein skal kutte i skattar, mens det i realiteten er eit dårleg verktøy for verdiskaping.

Elles viser eg berre til SVs posisjon i innstillinga og tar opp SVs forslag slik det er fremja.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp forslaget han refererte til.

Statsråd Monica Mæland [14:11:54]: Regjeringa har lagt fram en melding om muligheter og utfordringer i norsk reiseliv, hvor vi presenterer vår politikk for reiselivsnæringen.

Det er 17 år siden sist Stortinget fikk presentert norsk reiseliv på en så grundig måte. Mye har skjedd siden den gang. Resultatet har blitt attraktive norske reiselivsprodukter – som etterspørres både ute og hjemme. Det betyr arbeidsplasser for nærmere 160 000 personer i hele landet.

Reiselivet er i vekst. Siden 2013 har antall utenlandske gjestedøgn i Norge økt med 26 pst., dvs. 2 millioner flere overnattinger. Regjeringa vil at norske reiselivsbedrifter utnytter det økte potensialet i markedet på en lønnsom og bærekraftig måte også framover – for å skape nye trygge arbeidsplasser i hele landet.

Regjeringa prioriterer innsatsen på fem sentrale områder.

Regjeringa prioriterer gode generelle rammebetingelser for å drive næringsvirksomhet. Vår innsats for å utvikle en konkurransedyktig skatte- og avgiftspolitik betyr mye for reiselivet, særlig for bedrifter som sliter med lønnsomheten. Regjeringens betydelige satsing på samferdsel får turister raskere og tryggere fram, og et lett tilgjengelig reiselivsprodukt er mye mer attraktivt.

Forenkling og digitalisering er viktig. For reiselivsbedrifter innebærer dette mindre tid på rapportering og oppfølging av regelverk og mer tid til å skape verdier.

En samlet næringskomité vil at regjeringa skal legge fram en strategi for felles informasjonsforvaltning og økt maskin-til-maskin-kommunikasjon i offentlig sektor. Regjeringens strategi for informasjonsforvaltning og «kun én gang»-prinsippet ble behandlet i Stortinget i fjor i forbindelse med stortingsmeldinga om digital agenda. Vi er i gang med å realisere prinsippet om at informasjon bare rapporteres én gang.

Bærekraft er en premiss for vidare utvikling og verdiskaping i reiselivsnæringen. Næringen har allerede implementert mange bærekraftige løsninger, og Innovasjon Norge har utviklet verdens første merkeordning for «Bærekraftig reisemål» – med suksess.

Et flertall i næringskomiteen vil at regjeringa legger fram en plan for Stortinget for hvordan vedlikeholdsetter-slepet på kulturminner i Norge kan tas igjen. Regjeringa har gitt vedlikeholdsarbeidet et løft, og vi vil varsle nye nasjonale mål på kulturminneområdet i neste års budsjett.

Jeg vil også framheve betydningen av et sterkere samarbeid i norsk reiseliv, bl.a. for å sikre produksjonen av fellesgoder. Den nye strukturen for reisemålselskapene gir

næringen et godt utgangspunkt for å koordinere en felles innsats.

En samlet næringskomité vil at regjeringen skal utarbeide en strategi for å utvide reiselivsnæringens sesong. Jeg tror at samarbeid på tvers av ulike næringer kan gjøre det norske reiselivsproduktet mer mangfoldig og dermed mer attraktivt gjennom hele året. Regjeringen har utarbeidet en strategi for det landbruksbaserte reiselivet. Vi vil nå utarbeide en strategi for kultur og reiseliv.

Mer målrettet markedsføring kan også føre flere produkter ut i verden. Nordlyskampanjer har f.eks. bidratt til en betydelig vekst i utenlandske gjestedøgn i Nord-Norge vinterstid. Antall gjestedøgn har gått fra under 50 000 i 2006 til 230 000 i vintersesongen 2016.

Innovasjon Norge arbeider aktivt med å profilere Norge som reisemål ute i verden. Dette skal de fortsette å gjøre, og vi skal i større grad måle effekten av profileringsarbeidet.

Vi trenger mer kunnskap om reiselivsnæringens utvikling og samspill med resten av norsk økonomi. Derfor vil vi legge til rette for å utvide reiselivsstatistikken og å videreføre egne forskningsprogram på reiseliv.

Et flertall i næringskomiteen vil at regjeringen skal sette i gang et arbeid for å sikre hele bredden av aktører i norsk reiseliv økt digital kompetanse. Innovasjon Norge tilbyr i dag kurs i digitale ferdigheter for reiselivsbedrifter, spesielt for små og mellomstore bedrifter.

Reiselivsnæringen skaper store verdier og sysselsetter mange. Gjennom reiselivsmeldingen har regjeringen lagt et grunnlag for at norsk reiseliv kan utvikle seg videre og sikre trygge arbeidsplasser i hele landet også videre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [14:16:49]: Det er veldig gledeleg at heile komiteen støttar Arbeidarpartiets forslag når det gjeld digitalisering – òg dette med ein strategi for utviding av sesongen, som ein samla komité står bak.

At Stortinget igjen må ta grep og gje klar melding til Høgre–Framstegsparti-regjeringa, synest eg det er bra at Stortinget må. Men når kan vi forventast at denne strategien kjem til oss?

Statsråd Monica Mæland [14:17:23]: Jeg hørte med interesse på representantens innlegg om å ha en aktiv reiselivspolitik. Det var bare synd at ikke det ga seg utslag i resultater, for det er jo slik at reiselivet i Norge gjennom åtte rød-grønne år faktisk ikke hadde den veksten som reiselivet har nå under denne regjeringen. Vi bruker altså penger, og vi har rammebetingelser som virker, i stedet for å putte pengene på programmer som man ikke vet om virker, f.eks. de regionale utviklingsmidlene.

Vi forholder oss selvsagt til Stortingets vedtak, og vi går i gang med arbeidet så snart Stortingets vedtak er besluttet.

Ingrid Heggø (A) [14:18:05]: Kronekursen var jo ein heilt annan under førre regjering då vi regjerte, og ein samla komité har jo òg støtta opp under at marknadsføringsiltaket verkar langsiktig.

Arbeidarpartiet har òg eit forslag om å vektleggja ei målsetjing om fleire heilårsarbeidsplassar i Innovasjon

Norges marknadsføringsarbeid. Men kvifor er statsråden så imot akkurat det?

Statsråd Monica Mæland [14:18:34]: Det er riktig at kronekursen var en annen. Det var også hele den økonomiske situasjonen. Så det faktumet at vi har hatt et reiseliv i vekst, skyldes jo at vi har ført en økonomisk politikk som har vært bra for reiselivet.

Jeg er slettet ikke imot markedsføringsarbeidet til Innovasjon Norge, jeg er bare opptatt av at vi måler arbeidet. I motsetning til Arbeiderpartiet mener jeg at en aktiv næringspolitikk handler om å gi bidrag til programmer som virker. Derfor har vi tatt oss tid til, gjennom denne regjeringssperioden, å måle effekten av bidragene.

Innovasjon Norge har altså fått økt sine rammer med 750 mill. kr bare over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett. Det nyter veldig mange bedrifter innenfor reiselivet godt av, senest Skylift, som ble åpnet i Loen forrige helg, og som har fått bidrag på over 30 mill. kr av Innovasjon Norge.

Geir Pollestad (Sp) [14:19:38]: Statsråden trekte fram samferdselspolitikken i sitt innlegg. Det kan godt vera at turistar kjem til Noreg for å koma raskt fram og oppleve motorvegane våre – det er slett ikkje sikkert.

Men eit politikkområde som ikkje vart nemnt, var betydinga til distriktspolitikken – at det bur folk i heile landet, at det er eit landbruk i heile landet beståande av små og store bruk, at ikkje fiskeria vert sentraliserte, men at det er aktivitet langs kysten.

Mitt spørsmål er: Ser statsråden at ein aktiv distriktspolitikk er heilt avgjerande for at Noreg skal lukkast med sitt reiseliv?

Statsråd Monica Mæland [14:20:20]: Ja. En aktiv distriktspolitikk er helt avgjørende for reiselivet. Reiselivet betyr bedrifter i hele landet, i bygd og i by. Og en aktiv samferdselspolitikk er kanskje den beste og viktigste distriktspolitikken.

Derfor er det veldig bra at regjeringen gjennom disse årene har økt samferdselsbudsjettet med 50 pst. Det betyr veldig mye for framkommeligheten i hele landet. Da er jeg ikke sikker på om motorveier er det aller viktigste, men å få oppgradert både fylkesveier og riksveier er selvfølgelig veldig viktig, og å få oppgradert jernbanen er veldig viktig.

Dette er jo tilbakemeldingen fra reiselivet i hele landet når vi har reist rundt og fått innspill på hva som er viktig: Det er reduserte skatter og avgifter. Det er en satsing på samferdsel. Det er en satsing på forenkling.

Geir Pollestad (Sp) [14:21:10]: I svaret til Heggø oppfatar eg nærmast at næringsministeren tok æra for at Noreg har låg kronekurs no. Dei fleste er vel einige om at låg kronekurs er eit resultat av at det går dårlegare i norsk økonomi.

Då er mitt spørsmål: Er det eit politisk mål å halda kronekursen låg, eller er det ønskjeleg at det skal verta oppgang i norsk økonomi, med fare for stigande kronekurs? Og ikkje minst: Korleis er næringslivet rusta for ein situasjon der kronekursen igjen vil stiga?

Statsråd Monica Mæland [14:21:52]: Ja, kronekursen besluttet verken i Stortinget eller i regjeringen, det vet

jo representanten veldig godt. Kronekursen er et resultat av en økonomisk politikk, og den økonomiske politikken har selvfølgelig betydning for hvordan næringslivet har det.

Min replikk var et svar på Heggøs uttalelser om at det gikk bra i reiselivet på tross av regjeringens politikk, ikke på grunn av den. Det er jeg helt uenig i fordi jeg mener at rammebetingelser, skatt, samferdsel, forenkling, forskning og innovasjon selvsagt har stor betydning for reiselivet.

Else-May Botten (A) [14:22:39]: Jeg har lyst til å stille et spørsmål til statsråden angående regionale utviklingsmidler, for hun sier i salen her at de ikke virker. Jeg tok bare et lite søk på internett for å sjekke «regionale utviklingsmidler og reiseliv», og det er altså en hel rekke prosjekter innen reiseliv som har fått midler i form av regionale utviklingsmidler over hele landet. Det går på å bygge arbeidsplasser, det går på tilgjengelighet for turistene, det går på sikkerhet når det gjelder f.eks. å stå på Trollstigen og se utover der, på å bygge opp anlegg som faktisk utvikler og muliggjør reiselivet. Så jeg lurer på hvordan i all verdens land og rike statsråden faktisk kan si at dette ikke virker. Hva ligger det i å ikke virke?

Statsråd Monica Mæland [14:23:25]: Det jeg sa, var at man ikke visste om det virket. Man brukte altså midler på noe man aldri undersøkte – med mindre representanten sitter på kunnskap jeg ikke har. Man undersøkte aldri effekten – effekten på innovasjon, effekten på verdiskaping, effekten på sysselsetting. Jeg sa ikke at ikke mange prosjekter fikk støtte. Spørsmålet var jo om den støtten førte til verdiskaping og innovasjon.

Vi har nå gjort en grundig gjennomgang, en helt historisk gjennomgang, av programmer i Innovasjon Norge, i Forskningsrådet, for å se på hva som skaper innovasjon, hva som skaper verdier, og hva som skaper sysselsetting, og det er de programmene vi har prioritert i denne perioden. Derfor vil man f.eks. se at en ordning som SkatteFUNN, som er økt i hvert eneste statsbudsjett i denne perioden, nå gir et rekordstort bidrag til å drive med utviklingsarbeid, et rekordstort antall bedrifter som får skattefradrag for å drive utviklingsarbeid. Det er viktig, og det virker.

Else-May Botten (A) [14:24:26]: Jeg hører jo at statsråden lar seg trekke opp av dette, og det er jo interessant når man nå snakker om regionale utviklingsmidler, som statsråden har ansvaret for, helt generelt, og ikke kun om dem som får midler knyttet til reiselivet.

Jeg tenker i hvert fall at det er naturlig at statsråden har gått gjennom effektene av regionale utviklingsmidler, siden regjeringen stadig har redusert den potten. For det første har man kanskje ikke tillit til at fylkene skal ha den typen mulighet til regional utvikling. Og det ville være interessant å høre hvorfor man da har redusert flere hundre millioner i den potten, siden det faktisk virker. Har man redusert de midlene uten å vite om de virker eller ikke? Det kunne være interessant å høre fra statsråden.

Statsråd Monica Mæland [14:25:17]: Som representanten sikkert vet, er ikke de regionale utviklingsmidlene mitt ansvar. Mitt ansvar er programmer gjennom Innovasjon Norge og Forskningsrådet, som vi har økt fordi vi nå

vet at det virker, og det har vi brukt tid på å finne ut av. Noe av det vi gjorde ved inngangen til denne regjeringssperioden, var å flytte midler fra regionale utviklingsmidler til fylkesveier, som vi mener er mye mer treffsikkert for næringslivet i hele landet.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ove Bernt Trellevik (H) [14:26:02]: Eg fekk gleda av å presentera reiselivsmeldinga på Geilo, eg har delteke i ulike debattar om denne meldinga, og eg har besøkt mange ulike reiselivsbedrifter. Stortingsmeldinga har vorte teken svært godt imot, og ikkje berre sjølve meldinga, men også regjeringa sin næringslivspolitik, anten det handlar om arveavgift, formuesskatt, selskapskatt, Nasjonal transportplan, forbetringar i plan- og bygningslova eller forenkling og digitalisering og ei rekkje andre tiltak. Då vert det svært underleg å høyra representanten Ingrid Heggø her i dag, som tek til orde for at veksten må ha kome trass i heller enn på grunn av Høgre og Framstegspartiet sin politikk. Då har ho ikkje skjønt mykje av den økonomiske politikken i Noreg. Men heldigvis forstår dei fleste at Arbeidarpartiet berre er ute etter å svartmåla regjeringa sin politikk og sjølv ta æra for det dersom det går godt for regjeringa.

Men til det viktige: Natur og kultur er kjernen i det norske reiselivsproduktet, og reiselivsnæringa må samarbeida på tvers med andre næringar. Regjeringa får mykje ros for at dei vil jobba vidare med kulturturisme og aktivitetsturisme i eigne strategiar. Det er òg eit ønske frå fleire at ein skal utnytte naturen betre og lage ein strategi for det. På side 13 i innstillinga er det ein fleirtalsmerknad der ein ber regjeringa vurdere korleis ein på ein betre måte kan driva turisme i verna område. Etter den merknaden er det òg ein fleirtalsmerknad, som Høgre og Framstegspartiet ikkje er med i, som peiker på at regjeringa bør laga ein strategi for dette. Høgre er ikkje imot nokon strategi, men det må vera opp til regjeringa sjølv korleis dei ønskjer å utvikla dette. Poenget mitt er at når ein først lagar ein aktivitetsbasert og ein kulturbasert strategi for turisme, er det kanskje naturleg også å laga ein strategi for korleis ein kan utnytte naturen betre til det beste for både naturen, turistene og reiselivsbedriftene. Me har over 3 000 bedrifter med naturbasert reiseliv, så dette er viktig for svært mange.

Det er allereie laga ein merkevarestrategi for norske naturparker, der verneforskriftene legg rammene for aktiviteten. Men dei er kanskje for stramme i enkelte samanhengar. I Meld. St. 18 for 2015–2016, som heiter Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet, seier me at me skal ha ei likebehandling av kommersiell og annan aktivitet. Slik sett kan kanskje ein strategi bidra til å synleggjera flaskehalsane for nettopp å oppnå dette målet.

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:28:55]: «Opplev Norge – unikt og eventyrlig» er ein god tittel på ei stortingsmelding som beskriv det vakre og storslåtte landet vårt på ein måte som viser alle dei fantastiske reiselivsmoglegheitene vi har og kan utvikle vidare, og politikk for det. Dette landet, som gir oss skiftande opplevingar når det gjeld vør og vind, passar som hand i hanske når ein ser at mange øn-

skjer ein aktiv opplevingsferie framfor ei passiv tilskodar-oppleving.

Moglegheitene er mange i dette frodige og vakre landet vårt. Ja, faktisk ser vi at vi enkelte plassar må begynne å tenkje på å redusere belastninga. Vi har det meste – frå urørt natur til verdas brattaste gondolbane i Loen, som også statsråden beskrev. Alternativa er mange og dekkjer både by og distrikt på ein god måte. Sjølv bur eg i inngangen til Storfjorden, der vi dagleg ser store, flotte, kvite cruiseskip segle forbi på veg innover mot Geiranger- eller Hjørundfjorden, der 750 000 turistar fyller desse cruiseskipa, som gjennom sommarhalvåret besøkjer desse to fjordane, som er blant dei vakreste vi har. Besøksrekordane blir annonserte nærast dagleg og står i underleg kontrast til påstanden frå Arbeidarpartiet om for lite for seint.

Utfordringa går i hovudsak på å utvide scullersesongane, slik at også vinterhalvåret kan gi rike opplevingar. Dette arbeidet ser vi at reiselivsnæringa er godt i gang med, jf. nordlyssafari, snøskuttersafari og andre tilbod som vi ser at dei reisande set pris på. Då er det med undring eg høyrer Arbeidarpartiet sin kritikk av flyseteavgift og moms på overnatting. Det faktiske forholdet er at Arbeidarpartiet støtta momsauken i budsjettet sitt og også støttar flyseteavgifta.

Flyseteavgifta er ei historie for seg sjølv. Først var dei for henne, så var dei imot henne, så var dei for henne, og så var dei imot henne, for så å seie at nei, vi skal ha ei miljøavgift i staden. Kva ein kallar det, har vel mindre betydning. Faktum er at det er ei avgift som ville ramme like mykje som den flyavgifta denne regjeringa var med og innførte. Det viser at Arbeidarpartiet er meir opptatt av å kritisere enn av å kome med konstruktive forslag for å løfte ei næring som er viktig både for distrikt, by og land.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:31:51]: Jeg har behov for å si noe knyttet til innlegget fra representanten Heggø fra Arbeiderpartiet. Jeg hadde forberedt meg på å si noe om min og regjeringens politikk før denne debatten. Det hadde tydeligvis også representanten Heggø – altså forberedt seg på å snakke om vår politikk.

Det er jo litt merkelig – jeg må si det – at alt det positive som skjer i reiselivet nå, det skjer på tross av regjeringens politikk, ikke på grunn av regjeringens politikk, ifølge Heggø. Én ting er at vi får skylden for alt som går galt i dette landet, det er opposisjonens privilegium, og det er vi blitt ganske godt vant til. Nå er det sånn at også det som går godt, skal diskrediteres denne regjeringen. Det synes jeg er interessant. Særlig interessant er det når representanten Heggø trekker fram særlig to årsaker til at reiselivet vokser på tross av og ikke på grunn av regjeringens politikk, nemlig det også representanten Grimstad var inne på, flypassasjeravgiften og økning av merverdiavgift fra 8 til 10 pst. på bl.a. overnatting. Jeg stusset litt da jeg hørte det. Samtidig som taleren gjorde seg relativt høy og mørk her på talerstolen, gikk jeg inn på Arbeiderpartiets alternative budsjett og sjekket hvordan stoda var der. Én ting er når man kritiserer noe man er genuint uenig i, noe helt annet er når man kommer med kritikk av politikk man selv har inntatt. Det blir veldig hult, og det fører ikke til en mer opplysende debatt.

Så kommer som alltid den vanlige kritikken om aktiv kontra passiv næringspolitikk. Å legge fram en stortingsmelding – den første på 17 år – må da være aktiv politikk. Arbeiderpartiet – Heggøs parti – hadde mulighet til å legge fram en melding hvert år mellom 2005 og 2013 – åtte år – men gjorde det ikke. Leser man innstillingen vi behandler i dag, er det ett mindretallsforslag fra Arbeiderpartiet. Den store forskjellen på om man fører en aktiv eller en passiv næringspolitikk, er ett forslag i en innstilling på flere titalls sider. Det er også interessant.

Så sier Heggø i replikkordskiftet at grunnen til at veksten i reiselivet var lav i deres periode, var annen kronekurs. Da er det verdt å minne om Arbeiderpartiets skremsepropaganda før valget i 2013 om at hvis Høyre og Fremskrittspartiet overtok regjeringskontorene, kom kronekurs og renter til å gå i taket. Det har ikke skjedd, og det er en av de gode grunnene til at reiselivet i dag går bra.

Else-May Botten (A) [14:35:07]: Dette har vært en interessant debatt, og for å si det slik tror jeg alle i næringskomiteen er opptatt av at det går bra med reiselivsnæringen, og at det er viktig at vi har en politikk som bygger opp under den. Dette er jo en næring som er en av verdens raskest voksende næringer for tiden, og Norge har gode forutsetninger for å lykkes. Da skulle det bare mangle at vi ikke klarer å lykkes med den naturen som vi har i dette landet, og med de ressursene og kapasitetene vi faktisk har. Nå er det mange som har tegnet det bonderomantiske bildet, med vill og vakker natur, lokal mat, unik kulturarv, osv., så jeg tror at her har det faktisk vært viktig å satse på markedsføring i lang tid. Da vi satt i regjering, hadde vi fra 2005 til 2014 en økning fra 100 mill. kr til 270 mill. kr til det som går på markedsføring, og vi ønsker selvfølgelig å fokusere på at det er det viktig å få på plass.

Men så har jeg lyst til å si at det settes faktisk nye rekorder for reiseliv i Norge for tiden, og det er vi veldig glad for – jeg tror alle her er glad for det. Det høres ut som om det er et sorgens kapittel at ting går bra, men det er det faktisk ikke. Så kan vi diskutere hva slags politiske rammebetingelser som har vært med og bidratt til det, eller ting som vi tror vi har gjort, som ikke har virket. Men jeg må bare få lov til å si til representanten Bjørnstads innlegg her at når det gjelder den økonomiske situasjonen, har vi vært bekymret med tanke på hvordan det skulle gå med Høyre og Fremskrittspartiet i regjering, i og med at man ønsket å føre en politikk der man tar mye mer av oljepengene og begynner med sugerøret ned i honningkrukka for å klare å putte inn nok penger til det som skal være av velferd i dette samfunnet, og ikke minst med tanke på den skattepolitikken regjeringen har ført. Og det viser man også med denne reiselivsmeldingen.

For vår del har det vært viktig å fokusere på helårs arbeidsplasser, og når vi ser hvor mange unge som møter arbeidslivet for første gang innenfor denne næringen, er det viktig at vi ser på både hva slags arbeidsforhold man møter, og hvilke spennende muligheter man faktisk har her. Mange ønsker kanskje å ha en deltidsjobb – og det er naturlig at man har det – men jeg tror mange etter hvert ønsker at det skal bygges kompetanse, at man skal ha helårs arbeidsplasser her, med innretninger som kan bidra til at steder man tidligere kanskje reiste til bare om sommeren, kan man reise til om vinteren og hele året. Det er det viktig

å ta tak i. Så er det kanskje viktig å nevne at man kunne ha fått mer ut av en strategi for konferanser osv. rundt omkring i landet, men jeg tenker også at det er veldig mye bra her, og uenighetene ligger der, men samtidig er vi glad for at det går bra for reiselivsnæringen.

Presidenten: Representanten Sivert Bjørnstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:38:29]: Jeg er glad for at Arbeiderpartiet nå avklarer at de er glade for at det er vekst i reiselivsnæringen. Det synes jeg er en positiv bemerkning på tampen av debatten.

Så er det ikke riktig at det er så stor forskjell i f.eks. oljepenget mellom regjeringen og Arbeiderpartiet – det er snakk om promillenivå mellom de ulike budsjettalternativene. Men Arbeiderpartiet og Botten kan godt få noen tips på tampen av debatten om hva som skal til for å stimulere næringslivet og reiselivet spesielt:

- Skatte- og avgiftslettelser, inkludert innovasjonsvirkemidler som SkatteFUNN og BIA, hjelper på.
- Veldig få bedrifter etterspør økt skattebyrde på minimum 15 mrd. kr.
- 50 pst. økning i samferdselsbudsjettet hjelper på.
- Satsing på kompetanse, utdanning, FoU og innovasjon hjelper på – det har vært høy vekst i disse bevilgningene de siste fire årene. Mellom 2005 og 2013 var det enkelte år med realnedgang i forskningsbevilgninger fra staten. Det er ikke veien å gå hvis man ønsker et levekraftig og bærekraftig næringsliv i fremtiden.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [14:39:37]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Odd Omland, Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Helga Pedersen, Torstein Tvedt Solberg, Kjell-Idar Juvik, Kåre Simensen, Anna Ljunggren og Martin Henriksen om et nytt krafttak for mineralnæringen (Innst. 263 S (2016–2017), jf. Dokument 8:41 S (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ove Bernt Trellevik (H) [14:40:56] (ordfører for saka): Samfunnsrolla til mineralnæringa kan ikkje underverderast, og det er viktig at mineralressursane vert forvalta slik at dei bidreg til vekst og utvikling på ein bærekraftig og god måte til stor nytte for samfunnet.

Det er ei målsetjing at næringa skal vera verdslieande og ta i bruk miljøvenlege og framtidretta løysingar. Næ-

ringa sjølv er framoverlent og har laga eit vegkart for at me alle skal kunna forstå næringa og framtidsutsiktene, der dei også peikar på ei rekkje tiltak som regjeringa alt har imøtekome på ein god måte. Dokument 8-forslaget som me i dag behandlar, peikar på ei rekkje av dei gode tiltaka som alt er iverksette.

Ei rekkje førekomstar er kartlagde, men skal mineralnæringa veksa og utvikla seg, trengst det òg løyve frå det offentlege. Dette har kanskje vore næringas største flaskehals før regjeringa Solberg overtok. Regjeringa har difor gjeve løyve til både Engebø, Nussir og Nasafjellet.

Mineralnæringa konkurrerer i krevjande og dynamiske globale marknader. Ei effektiv og kompetent mineralnæring er eit konkurransefortrinn som me må utnytta.

Det finst knapt eit produkt som fungerer utan mineral som nødvendig innsatsfaktor. Det er vanskeleg å sjå for seg både måling, papir, solceller og nye batteri utan auka bruk av mineral – ja, kanskje nye kneprotesar for den del.

Den vestlege verdas levesett og det faktum at ein stadig større del av verda er i ferd med å ta del i denne velferda, aukar behovet for mineral. Og fjellandet Noreg er rikt på mineral. Antakeleg er det også tilfellet for det fjellet som ligg under vatn, altså ute på havbotnen vår.

I mange delar av Noreg kan utvinning av mineral føra til auka aktivitet, auka verdiskaping og lønsame og gode arbeidsplassar. Høgre vil derfor leggja til rette for auka mineralverksemd i Noreg, også av distriktpolitiske omsyn.

Dei miljømessige måla for mineralnæringa må visa til at ressursuttaket ikkje er ein fornybar ressurs, og at ein må ta særskilde omsyn til økosystema rundt verksemda.

Det er satsa på eit forskingsprosjekt for perioden 2014–2019 som skal bidra til meir kunnskap om deponering og korleis sjødeponi kan kombinerast med annan næringsverksemd, som f.eks. sjømatnæringa.

Per i dag er 50 pst. av landarealet i Noreg kartlagt. Her ligg fleire førekomstar med gode moglegheiter. Når det er sagt, herskar det liten tvil om at det også er behov for vidare mineralkartlegging, både på land og på havbotnen. Det er viktig for at mineralnæringa skal utvikla seg på ein god måte.

Næringa er i god utvikling. Regjeringa har sett i gang både evaluering av minerallova og fleire andre tiltak som styrkjer denne viktige næringa.

Fleirtalet meiner såleis at det ikkje er behov for ei stortingsmelding om mineralnæringa no.

Else-May Botten (A) [14:44:17]: Mineralnæringa er en viktig næring for Norge, med 5 000 årsverk og en omsetning på over 12 mrd. kr.

Mineralressursene må forvaltes på en måte som bidrar til utvikling av en bærekraftig og verdiskapende næring, til beste for samfunnet. Vi må ha ambisjoner om at denne næringen her hjemme bør ha en av verdens mest miljøvennlige og framtidrettede løsnings. Norge har store geologiske ressurser. Forekomstene er spredt og gir verdiskaping og arbeidsplasser over hele landet. Disse ressursene har også vært en bærebjelke i norsk økonomi og teknologisk utvikling gjennom mange år.

I fremtiden blir det avgjørende å få tilgang til viktige mineralressurser for å utvikle nye produkter og ny industri. Derfor trengs det å få kartlagt hvilke ressurser som finnes, og hvordan de kan utvinnes på en mest mulig bærekraftig måte. Norges geologiske undersøkelse, NGU, beregner at

påviste og antatte ressurser i bakken representerer verdier for 2 500 mrd. kr, og ifølge NHO representerer dette en bearbeidingsverdi på 8 000 mrd. kr – det er nesten vanskelig å forholde seg til. Det kan gi en stor og viktig vekst innenfor denne næringen – og ikke minst eksportvarer for Norge framover.

Det finnes knapt et produkt som fungerer uten mineraler som nødvendig innsatsfaktor. Det er vanskelig å se for seg både plast, papir, solceller og nye og bedre batterier uten bruk av mineraler. Når vi kjører på veien, tenker vi muligens ikke på at vi bør takke mineralnæringen for pukk som ligger under asfalten, og for asfalten. Når vi tygger «tyggis», tenker vi kanskje ikke på å takke mineralnæringen, som bidrar til at «tyggisen» blir inne i munnen når vi tygger, og ikke bare forsvinner. Og når vi kjører en elbil, tenker vi kanskje ikke på å si tusen takk til mineralnæringen, som har bidratt til batteriene, osv. Det er utrolig mange av disse produktene som påvirker oss i hverdagen.

Ser vi internasjonalt på dette, ser vi at økt levestandard og mindre fattigdom i verden også øker behovet for nye mineraler. Våre fjell kan by på mineraler, men sannsynligvis kan også fjell som er under vann, nede på havbunnen, by på ganske mye av det samme. I går var jeg i et møte med en rekke næringsaktører i Ulstein som var opptatt av å få kartlagt havbunnen, og som mente at mye av den teknologien vi allerede har, og måtene vi opererer på på havbunnen i dag, kan bidra til at vi får gjort dette på en skån- som og rask måte.

Vi i Arbeiderpartiet mener det er viktig med en god balanse mellom utvikling av varige arbeidsplasser innenfor mineralnæringen og hensynet til miljøet og lokalsamfunn rundt omkring. Mineraler er en ikke-fornybar ressurs, som vi også må ta vare på for framtidige generasjoner. Dette viser at det er viktig å kartlegge ressursene, både til lands og på sokkelen.

Stoltenberg II-regjeringen igangsatte en storstilt satsing på denne næringen, hvor vi fikk på plass en minerallov, en mineralstrategi og en meget omfattende kartlegging av Norges mineralressurser. Men fortsatt er det rundt 49 pst. av landarealet i Norge som er kartlagt. En komplett kartlegging er av stor betydning for framtidig verdiskaping og arbeidsplasser over hele landet. Det tror jeg vi kan være enige om – men vi må få gjort det.

Jeg må bare si at Fraser-indeksen, som rangerer land etter attraktivitet i mineralnæringen, sa i 2013 at Norge var rangert som det 10. beste landet, mens i 2017 er vi nede på 19. plass. Det er et signal som er viktig å ta med seg. Man bør se på hva som har skjedd. Hvorfor er vi ikke høyere opp? Vi burde kanskje ha klatret mer mot toppen enn å falle nedover.

Vi har i forslaget vårt bedt regjeringen om å legge fram en stortingsmelding knyttet til mineralnæringen og har lagt inn en hel rekke forslag som det er viktig å ta tak i. Vi har fått svar fra statsråden på hva man ønsker å gjøre med dette, og hvor langt man har kommet. Kartlegging er én ting, men det er viktig for oss å se på hvordan vi kan styrke forutsigbarheten i saksbehandlingen og redusere saksbehandlingstiden, noe som jeg vet statsråden er enig i. Det er også viktig å styrke forvaltningen for å se på de ulike miljøkravene, samiske rettigheter og veiledning av kommunene.

Presidenten har reist seg opp, så ...

Presidenten: Det er 4 sekunder igjen.

Else-May Botten (A) [14:49:16]: Jeg tror jeg bare sier at statsråden har svart i brev, og så får vi være enige eller uenige om det som ligger der.

Jeg tar opp de forslagene som Arbeiderpartiet har sammen med andre partier.

Presidenten: Representanten Else-May Botten har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:49:41]: Som en av naboe- ne til Norges geologiske undersøkelse, NGU, og Direktoratet for mineralforvaltning på Lade i Trondheim under oppveksten fikk jeg der mitt første møte med science fiction. Dette var på midten av 1990-tallet og før mobilte- lefoner og bærbare PC-er var allemannseie. Der møtte jeg noen helskrudd professorer, som det heter i filmen, som fortalte at om noen år kunne helt vanlige folk sende leven- de film seg imellom – alt tatt opp på mobilen, som skulle være utstyrt med et bitte lite kamera. Alt dette skulle la seg gjøre på grunn av 60–70 bitte små mineraler inni den lille mobilen.

Man trengte verken Star Wars eller Star Trek for å la seg begeistre, forundre og fascinere på Lade på midten av 1990-tallet. Det holdt lenge med et direktorat. Det virkelig fascinerende var jo at de fikk rett, og at det egentlig har gått utrolig fort. I dag brukes mineraler i omtrent alt – me- disiner, solceller, keramikk, båtpropeller, blyanter, deo- doranter og kunstgjødsel, for å nevne noe. Mulighetene i framtiden er utallige, og oppdagelsene kan bli mange.

Der vi i forrige sak, i reiselivsmeldingen, diskuterte en næring med relativt lav verdiskapning per sysselsatt, gjør vi definitivt ikke det i denne saken. En omsetning på drøyt 12 mrd. kr fordelt på i overkant av 5 000 årsverk gjør dette til en veldig verdiskapende næring. Det meste av minera- lene eksporteres til utlandet, særlig industrimineraler.

Som forrige taler også var inne på, har NGU beregnet at påviste og antatte ressurser i bakken representerer ver- dier for 2 500 mrd. kr. NHO mener at det representerer en bearbeidingsverdi på rundt 8 000 mrd. kr. Det er penger, det også – et helt oljefond, faktisk. Komiteen skriver i inn- stillingen at mindre fattigdom og økt levestandard i verden øker behovet for mineraler. Det er litt vanskelig å si hva som kom først av høna og egget i dette tilfellet – om det er mineralene som har ført til mindre fattigdom og økt leve- standard, eller om det er sistnevnte som fører til økt etter- spørsel. Uansett rekkefølge er dette en framtidsnæring som Norge har veldig gode forutsetninger for å foredle vi- dere.

Akkurat som på sokkelen ved produksjon og henting av hydrokarboner har vi i en internasjonal sammenheng et strengt regime knyttet til natur og miljø. Det er viktig at vi utvikler det videre her hjemme, og ikke minst at vi gjør det samme internasjonalt. Jeg er glad for at statsråden har be- kreftet at regjeringen jobber med det langs flere spor, sær- lig delen som omhandler sjødeponi, som er særlig viktig for oss også.

Forslagsstillerne fokuserer i forslaget veldig mye på lete- og kartleggingsvirksomheten og merknadene. Jeg tror man må lete lenge for å finne noen som ikke er enig i viktigheten av det, men vel så viktig er det at det igang- settes prosjekter. Der har det dessverre vært lite aktivitet

fram til denne regjeringen overtok. Nå har vi vedtatt og gitt løyver til gruvedrift i Engebø, Nussir og Nasafjellet. Det betyr viktige arbeidsplasser og viktig verdiskaping for Distrikts-Norge.

Avslutningsvis mener vi det ikke er behov for en mineral-21-prosess i denne omgang. Mineralnæringen er en stor, oversiktlig og godt koordinert næring. Vi mener det er bra at næringen selv investerer i FoU-aktiviteter. Det skaper grunnlag for framtidig vekst og utvikling. Vi synes det er veldig positivt at næringsministeren har varslet at man jobber med en revidering og en evaluering av mineralloven. Selv om det ikke er så lenge siden loven ble vedtatt første gang, skjer det mye på få år i en slik næring. Jeg tror det kan gi et godt utgangspunkt for videre diskusjon om mineralnæringen. Enn så lenge går det faktisk ganske godt.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:54:24]: Det er ingen tvil om at mineralnæringen er en viktig næring for Norge. Vi vet at denne næringen i 2015 omsatte for 12,5 mrd. kr, og at eksportandelen var på hele 52 pst. En styrket mineralnæring er derfor viktig for videre vekst og verdiskaping. I tillegg vet vi at mange av arbeidsplassene i denne næringen er spredt utover landet, og da særlig i distriktene. Dette viser hvor viktig denne næringen også er for å sikre gode, trygge og interessante arbeidsplasser.

Mineraler er også en del av framtiden og vil være viktig i det grønne skiftet vi er inne i. Vi trenger mineraler for å få økt fornybar energi, for å lage batterier til elbiler osv. Som komiteen skriver i innstillingen, finnes det knapt et produkt som fungerer uten mineraler som nødvendig innsatsfaktor. Oppramsingen fra representanter tidligere i debatten har jo vist det.

Samtidig har vi høye ambisjoner for næringens bærekraft. Vår mineralnæring skal, som det kommer fram i mineralstrategien, være blant verdens mest miljøvennlige og ha framtdsrettede løsninger. Mineraler er sentrale i den teknologiske utviklingen, og vi her i Norge har et stort potensial til å utvikle mineralnæringen og ta del i det som skjer.

Samtidig er det viktig at vi har en god balanse mellom hensynet til arbeidsplasser og verdiskaping og hensynet til miljø og lokalsamfunn. Mineraler er en ikke-fornybar ressurs som vi må forvalte på en forsvarlig måte. Det er derfor viktig å få kartlagt alle mineralressursene våre, både de på land og de under vann, slik at vi vet hva vi har, og kan forvalte det på en kunnskapsbasert måte. Det er også viktig at vi sikrer at økt verdiskaping i denne næringen også kommer berørte lokalsamfunn til gode.

Jeg vil avslutte med å si at det er bra at regjeringen allerede er i gang med en gjennomgang av mineralloven. Det er viktig at vi har et regelverk som er oppdatert, og som møter dagens virkelighet. Norge har som sagt tidligere et stort potensial til å utvikle denne næringen, og det skal vi gjøre sammen med næringen, berørte lokalsamfunn og på en måte som ivaretar miljøet vårt.

Geir Pollestad (Sp) [14:57:00] (leiar i komiteen): Det er ingen tvil om at mineralnæringa er ei næring som har enorme moglegheiter og eit stort potensial for verdiskaping. Det er òg ei næring som eg opplever at dei politiske partia nærmar seg på tre ulike måtar.

Nokre vel å møta mineralnæringa med motstand, eit forsøk på å avgrensa næringa, ein tanke om at mineral er noko me kan importera frå andre land, og som me ikkje treng i så stor grad å utvinna i Noreg.

Den andre måten å møta næringa på, er med passivitet. Det vil seia at ein registrerer at næringa er stor og viktig, men satsar på at det vil gå godt utan at ein blandar seg inn for mykje. Eg opplever at det er regjeringas linje.

Det er òg mogleg å møta mineralnæringa med ein aktiv politikk, og Senterpartiet ønskjer ein aktiv politikk for å utløysa det potensialet som ligg i næringa. Eg støttar at det er behov for ei evaluering av minerallova. Eg meiner det er eit sterkt behov for å fullføra kartlegginga av både landarealet og havarealet vårt. Det er behov for å effektivisera saksbehandlinga og sikra aktørane meir føreseielege vilkår. Det er behov for eit tettare samarbeid mellom det offentlege – på alle nivå – og private aktørar. Det er behov for auka forskings- og utviklingsarbeid på mineral og for å redusera miljøavtrykket av utvinninga. Og det er behov for å stilla strengare internasjonale miljøkrav til mineralnæringa.

Mineralnæringa er ei næring som trengst. Ho kan gje verdiskaping i Noreg. Ho er viktig i klimaarbeidet. Dei ulike bruksområda for mineral er utførleg omtalte i tidlegare innlegg. Men eg meiner det er eit viktig poeng at både Noreg og Europa har låg sjølvforsyning av mineral.

Eg registrerer at fleirtalet ikkje ønskjer ei stortingsmelding der alt dette kan behandlast samla. Eg registrerer òg at det same fleirtalet som er imot ei stortingsmelding for mineralnæringa, for berre kort tid sidan hylla betydninga av ei eiga stortingsmelding for reiselivsnæringa. Eg og Senterpartiet trur det ville vore ein styrke for mineralnæringa å få ei samla politisk behandling, og at det ville ha bidrege til å gje auka legitimitet til næringa og betre koordinering av dei ulike tiltaka som trengst for å utnytta det potensialet som næringa har.

Pål Farstad (V) [15:00:22]: Jeg vil understreke det en samlet komité uttrykker, at en effektiv og kompetent mineralnæring er et konkurransefortrinn som Norge må utnytte.

Mineralnæringen er en viktig næring for Norge. I dette bildet er det særdeles viktig at vi har oppmerksomhet på miljø og bærekraft i mineralsektoren. Derfor foreslår vi sammen med SV en satsing på mer resirkulering og gjenbruk av mineraler, bl.a. gjennom økt forskning og utvikling og ved å kartlegge og bruke mineraler fra søppelfyllinger. Derfor vil vi stille krav til gruveselskap om å sette av nødvendige midler til opprydding i et miljøfond, og derfor vil vi forby fjorddeponi, for å nevne noen av forslagene.

Jeg avslutter med å ta opp de forslagene som Venstre står bak. I den forbindelse vil jeg også vise til forslagene nr. 4 og 8. Disse forslagene er så like at det ene forslaget, forslag nr. 8, trekkes. Dette er gjort i samråd med SVs representant Torgeir Knag Fylkesnes.

Presidenten: Da har representanten Pål Farstad tatt opp de forslag han refererte til, og også gjort oppmerksom på at forslag nr. 8 trekkes.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:02:15]: Mineralnæringa er ein fundamental del av elles ikkje-biobasert industri.

Skal Noreg ha ny-industrialisering som mål i ei tid der det ikkje lenger er billeg arbeidskraft som avgjer, men kompetanse og nærleik til kraft og mineral, så er norske mineral veldig viktige. Men vi må gå inn i dette med opne auge og sjå på dagens situasjon før vi køyrer på.

For det første: Bortsett frå Store Norske, som er under ei viss form for avvikling, har ikkje Noreg i dag noko større mineralselskap. Dei største er kanadiske og australske. For det andre blir mineralnæringa i dag prega av at store delar av dei tilsette ved gruveverksemda blir flogne inn og ut igjen – ofte frå utlandet – og vi får plattformssamfunn som ikkje er noka spesiell god samfunnsutvikling. For det tredje er reguleringa av mineralnæringa, både med omsyn til utslepp og inntekt til stat og kommune, svært mangelfull. Dermed står vi att med eit mineralregime som både er underregulert med omsyn til natur, skapar få lokale, faste arbeidsplassar og bidrar lite på inntektssida. Vi treng difor å ta ei rekkje grep før mineralnæringa blir den næringa som Noreg verkeleg kan satse stort på. SV vil sørgje for ein god balanse mellom ny utvikling av mineralnæringa og omsynet til miljø og lokalsamfunn. Det er vår linje.

Noreg er eit fjelland som er rikt på mineral, som har gode føresetnader og har gitt oss mange arbeidsplassar, men også store problem med forureining, bl.a. fjorddeponi. For SV er det difor viktig å gjere følgjande grep for å få eit mineralregime som vi trur vil vere bra for både nasjonen og miljøet.

For det første: opprette eit statleg mineralselskap på same måte som Noreg har gjort i tidlegare tider i dei andre store norske næringane. Eit statleg eigarselskap vil bidra i front gjennom utvikling av teknologi, varetaking og utvikling av metodar i tråd med norske naturvernomsyn, og samtidig sikre nasjonale interesser, skape verdiar og arbeidsplassar, nasjonalt og lokalt.

Vidare bør vi gradere minerala og uttak etter globale behov for utvikling av ny teknologi. Dei mest etterspurde minerala for å bygge ny teknologi i tråd med Paris-avtalen bør ha prioritet.

For det tredje vil vi stille strengare miljøkrav. SV vil stille krav om å gi støtte til forskning og utviklingsarbeid for å utnytte restråstoff i malmen i eit krinsløp og utvikle metodar for rehabilitering etter gruvedrifta. Det må stillast krav til fondsavsetjing for opprydding før avvikling.

For det fjerde: SV ønskjer saman med Venstre å forby sjødeponi. SV vil innføre avgift på dumping av gruveavfall og samtidig stille krav om resirkulering og gjenfylling.

Til slutt treng vi ei heilt anna satsing på resirkulering og gjenbruk. Mineral er ein ikkje-fornybar ressurs som vi må ta vare på for framtidige generasjonar. Samtidig som vi tenkjer mineral som ei gruenæring, så er minerala overalt, og vi må satse på resirkulering av allereie brukte materiale. Det må igangsetjast tiltak for å få oversikt over metallinnhald i gamle søppelfyllingar og i uttak av massar. Her finst det antakeleg store mengder mineral som vi overser når vi tenkjer mineral.

Med det vil eg ta opp dei forslaga frå SV som ikkje alt er fremma av Venstre.

Presidenten: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp forslaget fra SV der Venstre ikke er med.

Statsråd Monica Mæland [15:06:22]: Det er positivt at mineralnæringen settes på dagsordenen. Det er store verdier i norske fjell og på havbunnen, og mineralnæringen har et potensial for vekst og nye lønnsomme arbeidsplasser, særlig i distriktene. Jeg konstaterer at vi er enige om at det må satses på næringen, og at den må være bærekraftig.

Regjeringens nærings- og industripolitikk legger vekt på gode generelle rammebetingelser: næringsfremmende skattelettelser, samferdsel, kunnskap og næringsrettet innovasjon og forenkling. Det er like viktig for mineralnæringen som for annen industri.

I den nylig framlagte industrimeldingen har regjeringen redegjort for framtidens industripolitikk. Regjeringens visjon er at Norge skal være en ledende industri- og teknologinasjon. Vi fører en offensiv politikk for grønn omstilling, vi legger til rette for at lønnsomme virksomheter får tilgang på kapital, og vi vil videreføre den kraftige satsingen på næringsrelevant forskning og innovasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet er opptatt av mineralkartlegging. Det er jeg også. Kartlegging er viktig og er en av kjerneoppgavene for Norges geologiske undersøkelse, NGU. Vi skal fortsette å satse på mineralkartlegging i årene framover. I revidert budsjett for 2017 har vi også foreslått 8 mill. kr til en borekjernekartlegging i Fensfeltet i Telemark. Fensfeltet inneholder en stor forekomst av bl.a. metallet niob og sjeldne jordartsmetaller. Dette er metaller som er nødvendige i produksjonen av grønn teknologi.

Mineralkartlegging alene er ikke nok for å skape vekst i mineralnæringen. Regjeringen har vist handlekraft og stadfestet reguleringsplanen for Nordic Minings planer om utvinning av titan-råstoffet rutil fra Engebøfjellet og Nussirs planer om utvinning av store forekomster av kobber i Finnmark. Vi har også godkjent Elkems reguleringsplan for kvartsbrudd i Rana kommune, noe som bidrar til å utvikle flere av Elkems verk i Norge.

Vilje til å få fram slike prosjekter – forutsatt at de kan forventes å være lønnsomme – er helt avgjørende for at investorer skal oppfatte Norge som et attraktivt land for mineralvirksomhet.

Regjeringen har satset på effektivisering av plan- og bygningsloven, noe som bidrar til at mineralnæringen raskere kan få realisert ny virksomhet. Vi har også satset på et eget forskningsprogram for sjødeponi, og vi har nylig sendt forslag om nytt og moderne regelverk for mineralutvinning på havbunnen ut på alminnelig høring. Vi prioriterer å få regelverket på plass så raskt som mulig.

Direktoratet for mineralforvaltning er vesentlig styrket for å gi bedre og mer forutsigbare tjenester overfor mineralnæringen. Siden mineralloven trådte i kraft i 2010, er bemanningen mer enn fordoblet og driftsbevilgningen mer enn tredoblet. Jeg har merket meg at næringskomiteen er positiv til mitt initiativ til en evaluering av mineralloven. Vi har allerede startet arbeidet og legger stor vekt på en god dialog med mineralnæringen og mineralforvaltningen for å få en grundig og målrettet evaluering.

Det er store verdier i norske fjell og på havbunnen, og regjeringen vil fortsette arbeidet med å legge til rette for at flere lønnsomme mineralprosjekter kan realiseres og bidra til flere arbeidsplasser i hele landet. Evalueringen av mineralloven vil gi et bedre samlet grunnlag for å vurdere helheten i mineralpolitikken. Jeg tar sikte på å komme tilbake

med en egen sak til Stortinget om mineralpolitikken i den sammenheng.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Else-May Botten (A) [15:10:14]: I representantforslaget fra Arbeiderpartiet kommer vi med forslag til veldig mange forskjellige tiltak som vi ønsker å fokusere på. I svarbrevet fra statsråd Mæland viser hun til at regjeringen vil jobbe med internasjonale miljøkrav til mineralnæringen, og det er selvfølgelig veldig positivt at man er tydelig på det. Men jeg ønsker å høre fra statsråden hvilke konkrete saker man har tatt opp, overfor EU eller andre land, knyttet til miljøkrav, hva man har fokusert på i den dialogen, og hva man ser for seg at man kan lande på av samarbeid internasjonalt når det gjelder dette området.

Statsråd Monica Mæland [15:11:00]: Vi har antageligvis verdens strengeste miljøkrav til mineralnæringen. Det kan faktisk være en av forklaringene på at vi har falt på den indeksen som representanten viste til. Vi jobber gjennom ulike fora – gjennom EU, gjennom våre avtaler knyttet til frihandel, hvor internasjonale rammebetingelser er viktig, knyttet til næringsvirksomhet generelt og miljøpåvirkning spesielt. Så dette fokuserer vi på i våre møter med EU – spesielt – og med land vi forhandler fram f.eks. frihandelsavtaler med.

Else-May Botten (A) [15:11:41]: Jeg er usikker på om jeg fikk et veldig tydelig svar, for man viste til hva man gjør i forbindelse med frihandelsavtaler. Jeg tenkte mer på konkrete ting man har lagt inn der. Hva har man eventuelt fått av gjennomslag når det gjelder å fokusere på miljøkrav? Vi har to frihandelsavtaler til behandling i Stortinget nå. Har vi fått noe resultat når det kommer til å fokusere på miljø der? Det er ett spørsmål.

Jeg ønsker også å stille statsråden spørsmål om kartleggingen, som egentlig har stoppet opp i NGU, i forhold til det initiativet som ble tatt, og de pengene som ble bevilget da vi satt i regjering. Hvorfor har man stoppet den prosessen?

Regjeringen svarte jo på det i forbindelse med 2016-budsjettet, ved å vise til at flyktningstrømmen ble krevende, og at man måtte finne penger. Men hva er egentlig svaret på spørsmålet om hvorfor man ikke har satsset så langt i 2017, selv om det kommer noen få millioner kroner i revidert?

Statsråd Monica Mæland [15:12:43]: For det første inneholder alle moderne frihandelsavtaler egne kapitler om miljø. Det er en del av de kravene vi framsetter når vi forhandler fram avtaler – og da er det miljøkrav knyttet til næringsvirksomhet generelt.

Når det gjelder kartleggingsbevilgningen, er det ikke slik at kartleggingen stoppet opp. Dette er hovedarbeidet til NGU. Men det som er kuttet, er de ekstrabevilgningene man fikk inn i sin tid. Jeg skulle gjerne fortsatt den satsingen, men vi har altså vært utsatt for en helt spesiell situasjon knyttet til både flyktninger og det faktum at vi har måttet iverksette ekstra tiltakspakker som gir effekt på kort sikt, som skaper sysselsetting på kort sikt. Da er det de satsingene vi har måttet gjøre gjennom våre statsbudsjetter. Men vi er ikke uenig i at kartlegging er viktig, selv om jeg

mener at noe av det aller viktigste vi gjør, er å tørre å ta avgjørelser i vanskelige saker. Det sier næringen også. Man må få avgjørelser på plass i vanskelige saker for å få forutsigbarhet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Odd Omland (A) [15:14:05]: Arbeiderpartiet ønsker gjennom dette Dokument 8-forslaget å kunne få Stortinget med på å løfte fram mineralnæringen. Denne industrien har stor mulighet for å bli en vekstnæring som kan bidra til næringsutvikling over hele landet. Arbeiderpartiet er et industriparti, og for oss har bergindustrien en naturlig plass i diskusjonen om hva Norge skal leve av i framtiden, også i forhold til det grønne skiftet.

Dette er en næring som Stoltenberg-regjeringen løftet fram ved å vedta en ny minerallov, som avlastet fem andre lover, og en egen mineralstrategi samt at vi startet opp omfattende programmer for kartlegging i både Nord- og Sør-Norge.

I framtiden blir det helt avgjørende å få tilgang til viktige mineralressurser for å utvikle ny industri. Derfor må en raskt få kartlagt hvilke ressurser som finnes, og hvordan disse kan utvikles og utvinnes på en bærekraftig måte. NGU har – som vi har hørt – beregnet at påviste og antatte ressurser i bakken representerer verdier for 2 500 mrd. kr. Derfor er det svært beklagelig at regjeringen de to siste årene årlig har kuttet 25 mill. kr som var tiltenkt de programmene i Nord- og Sør-Norge, og viktig kompetanse er i ferd med å gå tapt i den forbindelse.

Det er også skuffende at Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen ikke ser viktigheten av å være med på forslagene i dag, der vi ber regjeringen legge fram en stortingsmelding om et nytt krafttak for mineralnæringen. Vi adresserer hva denne meldingen bør inneholde gjennom åtte viktige punkter som vil være med på å løfte næringen – og det vil i framtiden være avgjørende å få tilgang til viktige mineralressurser for å utvikle ny industri. Heller ikke ser de nødvendigheten av å iverksette en 21-prosess for en samordnet FoU-strategi mellom myndigheter, næring og forskning.

Denne regjeringen har uttrykt i sin regjeringserklæring at denne næringen er et satsingsområde, men næringen har kommentert at de fortsatt venter på konkrete tiltak. Dette vitner om en regjering med liten handle- og gjennomføringskraft. Det kommer klart til uttrykk gjennom den såkalte Fraser-indeksen, som hvert år rangerer over hundre land etter hvor attraktive de er for mineralnæringens internasjonale investormarkeder, og som statsråden uttrykte viktigheten av. Norge har falt fra 10. plass til 19. plass i denne rankingen. Det taler etter mitt skjønn for at regjeringen ikke har lyktes med den satsingen som kom til uttrykk i regjeringserklæringen.

Oskar J. Grimstad (FrP) [15:17:20]: Det finst knapt eit produkt som fungerer utan mineral som nødvendig innsatsfaktor, og det er vanskeleg å sjå for seg plast, papir, solceller og nye og betre batteri utan auka bruk av mineral.

Fjellandet Noreg er rikt på mineral. Antakeleg er det også tilfellet for det fjellet som ligg under vatn – på hav-

botnen. Dersom mineralnæringa skal vekse og utvikle seg, er det viktig at ressursane blir kartlagde og nødvendige løyve gitt til gruvedrift, og at ein legg til rette slik denne regjeringa har gjort gjennom endringar i plan- og bygningslova.

Komiteen har også fått brev frå næringsministeren, datertert 1. mars 2017, der det går fram at regjeringa har vedteke å setje i gang ein heilskapleg og grundig prosess med å evaluere minerallova.

Så registrerer eg at det frå opposisjonen kjem kritikk på at det er brukt 25 mrd. kr i skattelette framfor å kartleggje mineralforekomstar. Spørsmålet er kor mange gonger ein skal bruke desse 25 milliardane. No er det slik at kartlegging ikkje nødvendigvis gir ønskt aktivitet, og ein kan berre konstatere at det under den førre regjeringa var betydeleg vedtaksvegring.

Under dagens Høgre–Framstegsparti-regjering er det gitt løyve til gruvedrift i Engebø, i Nussir og i Nasafjellet, og denne regjeringa har i betydeleg større grad enn den førre gitt medhald til kommunale planar som har fått innvingingar frå Fylkesmannen, som igjen har opna for ønskt mineralutvinning.

Denne regjeringa har opna for at næringa kan deponere avfallsmasse i sjøen under streng miljøovervaking. Det er gjort grundige og nøye vurderingar rundt denne miljøproblemstillinga, og ho vil bli følgt med argusauge framover. Eg føler meg trygg på at dette blir løyst innanfor berekraftig og framtidsretta regime.

Det er eingong slik at all menneskeleg aktivitet vil skape avtrykk, og vi kan ikkje som eit moderne samfunn forvente at andre land og regionar skal ta den miljøbelastninga det inneber å gjere krav på og bruke dei minerala eit moderne land treng. Venstre og SV peiker på at gruvedrift ofte medfører ulemper for lokalsamfunna det gjeld, og vil gi kommunar som dette får følgjer for, kompensasjon gjennom ei ressursavgift. I tillegg vil dei setje av nødvendige midlar på fond som skal dekkje opprydding.

Til dette er det berre å seie at viss ein skal spesialtilpasse slike avgifter til alle dei ulike næringane, det vere seg støy frå verft, støy frå steinbrott, osv., blir det i alle fall ikkje enklare å drive forretning og næringsverksemd framover, og det blir i alle fall ikkje færre byråkratar som skal leggje til rette og sørge for kompensasjon.

Ove Bernt Trellevik (H) [15:20:17]: Eg tek ordet fordi representanten Else-May Botten saknar betre og meir effektiv saksbehandling, og Omland tek til orde for at regjeringa har manglande handlekraft.

Eg vil berre minna om prosjektet Engebøfjellet. Det offentlege fekk søknaden i 2007, og det måtte ei ny regjering til. Ti år med saksbehandlingstid brukte altså den førre regjeringa utan at det vart resultat av det. Det er merkeleg å høyra på argumentasjonen til Arbeidarpartiet i dag om at ein saknar både meir effektiv saksbehandling og handlekraft når ein til dei grader har vore fråverande i saka om Engebø, som eg sjølv kjenner svært godt.

Statsråden tek til orde for at viktige endringar i plan- og bygningsloven har hatt ein god effekt for mineralnæringa. Eg vil minna om at Arbeidarpartiet valde i forbindelse med Innst. 181 L for 2016–2017 å stemma imot det meste som me føreslo der. Desse endringane hadde òg mineralnæringa hatt god nytte av. Det er langt mellom det Arbeidarpartiet seier i denne saka i dag, og det dei faktisk gjer. Fasiten

er vel at det er mange år sidan det har vore ført ein så god politikk for mineralnæringa som denne regjeringa har vist. Tusen, tusen takk.

Presidenten: Else-May Botten tegner seg igjen, veldig sent.

Else-May Botten (A) [15:22:09]: Jeg tegner meg sent fordi kommentarene fra Ove Trellevik kom sent. Det er viktig å få ned saksbehandlingstiden, for det har tatt veldig lang tid med ulike prosjekter. Æres den som æres bør for at ulike prosjekter faktisk er landet. Men det å si at vi har sittet og saksbehandlet Engebøfjellet i ti år – vi satt i regjering i åtte år, så ti år er i hvert fall vel drøyt. At søknaden kom mens vi satt i regjering, og at dagens regjering ferdigbehandlet den, er riktig. Men at de åtte rød-grønne årene har blitt til ti, det var nytt for meg.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [15:23:07]

Innstilling fra næringskomiteen om Noregs fiskeriatvatar for 2017 og fisket etter avtalane i 2015 og 2016 (Innst. 288 S (2016–2017), jf. Meld. St. 28 (2016–2017))

Pål Farstad (V) [15:23:46] (ordfører for saken): Det er en samlet komité som står bak innstillingen om Norges fiskeriatvatar for 2017 og fisket etter avtalene i 2015 og 2016. Fiskeriatvalene bygger på et langsiktig forvaltningsarbeid, som gir grunnlag for at vi i dag kan høste fra robuste fiskebestander og drive lønnsom næringsaktivitet i havområdene våre.

Opp mot 90 pst. av de ressursene vi høster av, deler vi med andre land. Internasjonalt samarbeid og internasjonale avtaler er derfor avgjørende for en vellykket og bærekraftig fiskeriforvaltning og for nedkjemping av fiskerikriminalitet og uregulert fiske.

Bærekraftig høsting av fiskeressursene krever at man kan regulere den totale fiskeraktiviteten og ha kontroll med det faktiske fisket. Avtalene skal sikre at høstingen av fiskebestandene er basert på uavhengige vitenskapelige råd om kvoter og forvaltningstiltak, og inneholder forpliktende forutsetninger om kvotefordeling, forvaltningstiltak og kontrollsamarbeid.

Det er bred – for ikke å si full – politisk enighet om denne linjen i norsk politikk.

Jeg går ikke inn i de ulike avtalene, men viser til at komiteen understreker viktigheten av at internasjonale avtaler om fiskekvoter inngås med alle parter, og at komiteen mener at usikkerhet rundt avtalene kan være negativt for en langsiktig og god økonomisk og bærekraftig forvaltning av fiskeressursene.

For øvrig viser jeg til innstillingen og tilrådingen fra en samlet komité.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [15:25:44]

Innstilling fra næringskomiteen om Noen fiskeri- og havbrukspolitiske saker (Innst. 323 S (2016–2017), jf. Meld. St. 31 (2016–2017))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inn-til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:26:43] (ordfører for saka): Først vil eg takke komiteen for ei rask og effektiv behandling av stortingsmeldinga.

Stortingsmeldinga er ei samling av ulike oppmodingsvedtak frå førre stortings sesjon, og eg vil nytte anledninga til å takke departementet for å gi komiteen ei anledning til å behandle dette samla. Normalt blir dette sendt gjennom ein annan komité, kontroll- og konstitusjonskomiteen. Her har næringskomiteen hatt moglegheit til å behandle viktige fiskeripolitiske saker og oppfølging av dei, så det vil eg takke departementet og ministeren for.

Det er ei rekkje ulike vedtak som Stortinget her har behandla. Det første vedtaket er vedtak nr. 678 for 2014–2015, om produksjonsområde. Her er komiteen i stor grad einig i regjeringa si vurdering og inndeling i ulike produksjonsområde. Ulilkskapen her ligg i at SV vil lage brann-gater mellom områda for å hindre spreiring, og at desse områda skal kunne bli pålagd lukka teknologi for å hindre ytterlegare spreiring.

Når det gjeld handlingsplanen mot resistens, er Stortinget tilfreds og einig i regjeringa si vurdering.

Når det gjeld strategien mot rømming som tar utgangspunkt i ein nullvisjon – dette er vedtak nr. 681 for 2014–2015 – er komiteen i stor grad einig i vurderinga, men eit fleirtal ønskjer at ein også skal kunne vurdere ulike strengare tiltak for å oppnå denne visjonen.

Når det gjeld vedtak nr. 569 for 2015–2016, som handlar om flytting av kvoteåret, er komiteen også einig i regjeringa si vurdering om ikkje å flytte kvoteåret no, men vente på oppfølging frå Eidesen-utvalet.

Når det gjeld vedtak nr. 570 for 2015–2016, som handlar om kvotefleks, er komiteen i stor grad einig i regjeringa si vurdering, men har ulike vurderingar av kva ordningar som i større grad vil sikre ein jamnare og meir føreseieleg råstofftilgang.

Når det gjeld vedtak nr. 573 for 2015–2016, som handlar om prisfastsetjing, er komiteen også einig i regjeringa si vurdering av at det ikkje er hensiktsmessig å setje i gang nye utgreingar om rolla salslaga har som eigar av marknadsplassen, men ulike vurderingar av korleis ein skal forstå etablering av nasjonal referanseprisindeks. I allfall denne medlemen av Stortinget vil sjå fram til gjenomføring av dette og følgje det tett.

Så er vi komne til vedtak nr. 577 for 2015–2016, som handlar om nasjonalitetskrav. Skal Noreg stille nye nasjonalitetskrav for å kunne ta del i norske fiskeri? I dag gjeld berre den avgrensinga at ein må vere norsk statsborgar for å kunne delta som eigar i fiske på fartøy over 15 meter. Her meiner fleirtalet av komiteen at ordninga av i dag skal først vidare, mens medlemne frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV ønskjer at ein skal vurdere å senke grensa til

11 meter, der det ikkje er mogleg å strukturere, slik at ein held struktureringa unna nasjonalitetskravet.

Til slutt gjeld det vedtak nr. 919 for 2015–2016, som handlar om den såkalla instruks-saka. Der har eit fleirtal i komiteen, alle med unntak av medlemne frå Høgre og Arbeidarpartiet, gått inn for at det er den modellen som Fiskarlaget la opp til, der ein avgrensar moglegheitene til å flytte kvotar oppover i båtstorleik og i heimslengder, som skal gjelde, og her ber Stortinget regjeringa om å implementere Fiskarlagets modell ved første anledning. Eg kan da berre presisere at «ved første anledning» betyr så snart som mogleg.

Ole M. Thomassen hadde her overtatt president-plassen.

Presidenten: Skal representanten fremme forslag?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [15:30:55]: Ja, eg fremmer forslaga frå Senterpartiet og SV i same slengen.

Presidenten: Da har representanten Torgeir Knag Fylkesnes tatt opp de forslagene han refererte til.

Ingrid Heggø (A) [15:31:10]: Eg vil starta med nokre kommentarar om produksjonsområdet for laks og aure, som er fastsett.

Det som er forunderleg, er at Sandberg, statsråden frå Framstegspartiet, har gått bort frå den linja som Vik Aspaker frå Høgre var klokkeklar på når det gjaldt inndeling i produksjonsområde, der straumtabell og vitenskapelige modeller skulle liggja til grunn for inndeling. Modellane var for premature, meinte alle i næringskomiteen. Dette fekk òg støtte i høyringa. Alle i næringskomiteen meinte dette, som sagt, med unntak av Høgre i Stortinget. Regjeringspartia la fram forslag for komiteen om at alle konsesjonar skulle knytast til eitt produksjonsområde. Dette vart òg støtta av ein samla komité. No har Framstegsparti-statsråden endra dette til at alle konsesjonar er knytte til to produksjonsområde, utan at det går fram korleis ein skal halda ved lag funksjonen til produksjonsområda som bufferar eller brann-gater. Her manglar vi heilt klart ei forklaring og eit svar frå statsråden.

Langsiktige og føreseielege rammevilkår er viktig for ei så stor og flott næring. Eg vil frå Arbeidarpartiets side understreka at vi held fast på at vi skal ha ei teknologinøytral tilnærming. Difor støttar vi heller ikkje denne gongen eit påbod om lukka anlegg.

Handlingsplanen mot resistens må følgjast opp. Det er bra at ein samla komité påpeikar dette. Det same gjeld ein strategi for rømming, som tek utgangspunkt i ein nullvisjon. Tiltaka som er innførte for utfisking av rømd oppdrettslaks, er bra. Det er eit spleiselag mellom dei som ikkje har merking eller sporing av fisken. Dette har faktisk hatt veldig god effekt. Feittfinnemerking, derimot, ville ha medført at ein lettare ville ha sett kva som var oppdrettsfisk, og kva som var villfisk, i elvane. Men fysisk å skulla feittfinneklippa om lag 400 000 millionar oppdrettsfisk årleg for å ta ut nokre få hundre fisk som rømmer årleg, har negative dyrevelferdsmessige konsekvensar. Eg meiner det òg må sjåast i eit kost–nytte-perspektiv. Arbeidarpartiet støttar det som Mattilsynet her seier, at dei negative dy-

revelferdsmessige konsekvensane ikkje veg opp for fordelene ved å gjennomføra eit slikt tiltak.

Arbeidarpartiet er òg samd i at når det gjeld flytting av kvoteåret, bør ein venta på Eidesen-utvalets innstilling. Det same gjeld endring i kvotefleks, utvidinga av ferskfiskordninga – som vi elles er svært positive til – og òg utviding av levandelagringsordninga for torsk til eitt år.

Det har vore ei dobling av talet på utanlandske fartøy under 15 meter. Arbeidarpartiet meiner at vi må sjå på kva som er årsaka til dette, og få greidd ut om grensa bør flyttast ned til under 11 meter, der det ikkje er mogleg å strukturera.

Til slutt til instruks. Her kjem ordtaket «Ei svale gjer ingen sommar» godt til sin rett. Det var ein samla komité som meir eller mindre instruerte statsråden i at det skulle innførast vasstette skot, slik Fiskarlaget hadde teke til orde for, ikkje berre ved 11 meter, men også ved 21 meter. Dette synspunktet har vi i Arbeidarpartiet påpeikt fleire gonger. Også dei fleste andre av opposisjonspartia har vore opptekne av spørsmålet. Når så statsråden ikkje evnar å lytta, set stortingsfleirtalet i dag ned foten. Eg vil rosa særleg støttepartia for at også dei sette ned foten – og sto på den foten saman med oss andre i opposisjon.

Samarbeid gjer sterk. Slikt vert det fleirtal og føreseielege rammevilkår av – akkurat slik som næringa etter spør.

Ove Bernt Trellevik (H) [15:35:50]: Eg vil takka statsråden for den måten han legg fram denne meldinga på. Det er ei god og oversiktleg samling av desse ulike vedtaka som Stortinget har gjort, så dette er ein grei måte å gjera det på.

Eg vil først gå til vedtak nr. 678, som omhandlar dette med produksjonsområde, som òg førre talar var inne på. Eg vil gje honnør til statsråden for at han har teke affære når det gjeld det at ein kan bruka to produksjonsområde, også dei mindre, slik at det ikkje berre er dei største aktørane som har moglegheit til å nytta fleire produksjonsområde. Så det er eit poeng det som representanten Ingrid Heggø nemner her, at det må løysast, for det er mykje betre at ein løyser det enn at ein ikkje klarar å få til at ein kan nytta to produksjonsområde – dette er godt motteke av dei minste som driv med oppdrett.

Så vil eg òg nemne at når dette nye vekstregimet trer i kraft til hausten, og kvar enkelt av desse sonene skal få sin farge – raud, gul eller grøn, etter kva forskarane og dei faglege anbefalingane måtte tilrå – opplever eg at det som er skrive til no, i alle fall av desse forskarane, sprikar veldig mykje. Og det er fleire relevante spørsmål her, t.d. korfor forskarane fortel oss forskjellige historier om luseindustert dødelegheit, og at forskarane sjølve meiner at me òg treng betydeleg meir kunnskap om smolten når den er i havet, og sjølve påslagsmodellen for lus, og om årsaka til dødelegheita blant smolt i havet. Så eg vil oppmoda statsråden til å setja på vent kravet om produksjonsreduksjon i raud sone inntil me får meir kunnskap om smolten i havet før dette nye regimet trer heilt 100 pst. i kraft med dei ulike soneinndelingane og konsekvensane av korleis dette vert i dei ulike områda.

Så vil eg retta merksemda mot vedtak nr. 681, som handlar om strategiar for nullvisjonen for rømming. Regjeringspartia er ikkje med på merknaden om at tiltak frå regjeringa om å stilla miljøkav skal kunna ha økono-

miske konsekvensar for dei som driv med oppdrett. Det er slik i dag at tiltak som regjeringa pålegg når det gjeld t.d. det å trekkja ned produksjonen, har store økonomiske konsekvensar. Så det er jo ikkje det me er imot, men dersom saksordføraren måtte meina i denne saka at ein skal kunna innføra bøter, så er det det me er imot, og ikkje det at me nødvendigvis skal innføra tiltak for å betra fiskevelferd og lusetilhøve og slike ting – det må ha ein økonomisk konsekvens. Me er imot at det skal innførast bøter fordi ein ikkje tilfredsstillar dei krava som er sette gjennom ulike instruksar og vedtak.

Til slutt: Når det gjeld denne instruks, vil eg forsvara statsråden litt. Det han gjorde, var eigentleg veldig fornøytig, for det me opplevde før den instruks kom, var jo ein stor forskjellsbehandling blant ulike direktorat fordi ein tolka regelverket veldig forskjellig. Eg vil gje eit godt eksempel på kor galt dette eigentleg var, før statsråden sette foten ned her: Ein stor båt, 37 meter lang, som heiter «M/S Johan Berg», har notkvotar i si gruppe som vart selde for fleire titals millionar kroner, og kjøpte så ein tre-fire dorgekvotar i gruppa 13 pluss for veldig lite pengar, og gjorde på den måten ei stor omfordeling. Det var nettopp dette statsråden sette foten ned for då han innførte den instruks. Men når det er sagt, så er det jo sånn at òg dette er ein del av det som Fiskarlaget har anbefalt, så dei har jo lytta ein god del til statsråden sitt forslag når dei sjølve har gjort sine vurderingar og sine anbefalingar.

Oskar J. Grimstad (FrP) [15:40:36]: Innleiingsvis vil eg understreke at det er positivt at regjeringa har samla desse sakene i éi stortingsmelding, slik at ein får anledning til å sjå ei samla behandling av oppmødingsvedtaka i ein samanheng. Utfordringar med rømd laks og luseproblematikken har tynga næringa over tid. Spesielt lus har stansa den lenge tenkte utvidinga av produksjonsvolum, og fleire tiltak er sette inn for å løyse problemet.

Gjennom handlingsplanen har denne regjeringa trappa opp kampen mot rømming og resistent lus, og dette vil ein også ha stor merksemd på vidare framover. Regjeringa vil sikre at ei revidert lakselusforskrift i større grad bidreg til å redusere risikoen for resistensutvikling, noko vi alle fryktar.

Nokon meiner at fysisk merking av oppdrettsfisk ved feittfinnekipping vil kunne bidra til at ein lettare kan identifisere rømd oppdrettslaks i lakseelver, men å fysisk merke 400 000 millionar oppdrettsfisk årleg for å ta ut nokre hundre fisk ekstra i vassdraga er ikkje fornøytig i eit kostnytte-perspektiv eller dyrevelferdsperspektiv, er den klare meldinga frå Mattilsynet. Det er eg einig i.

Så til tradisjonelt fiskeri og ferskfiskordninga. Dei naturlige sesongsvingingane gjer at behovet for å fordele fersk fisk utover året elles er viktig, og der er ferskfiskordninga med på å forlengje denne sesongen. Høgre og Framstegspartiet gir i den samanhengen uttrykk for eit ønske om å greie ut moglegheitene for å drive levandelagring av torsk i inntil eitt år, for å styrkje nettopp ferskfiskordninga. Dette blei vi konfronterte med då vi besøkte næringa i Brussel, og det var mange som gav uttrykk for ønsket om å forlengje denne ordninga. Som nemnt ønskjer Høgre og Framstegspartiet – vi skriv det også i notatet vårt – at inntil eitt år bør greiast ut.

Så til dette med instruks. Nærings- og fiskeridepartementet vedtok 12. januar 2016 ein instruks om krav til ri-

meleg samsvar mellom driftsgrunnlag og fartøystørrelse ved tildeling av deltakaråtgang.

Komiteen viser til at komiteen i Innst. 416 S for 2015–2016 ikkje fullt ut slutta seg til innhaldet i instruksen.

Komiteen uttalte der:

«Komiteen mener Norges Fiskarlag i sitt innspill bedre fanger opp hensynet til de mindre fiskefartøyene samtidig som det gis en viss åpning for bevegelse mellom de ulike størrelsesgruppene innen kystflåten. Komiteen støtter dette synet.

(...)

Komiteen viser til at Stortinget vil foreta en helhetlig behandling av strukturspørsmål i fiskeflåten som en del av oppfølgingen etter regjeringens ekspertutvalg som skal utrede hvordan kvotesystemet for fiskeflåten bør være i framtiden (Eidesen-utvalget).»

Eit fleirtall i komiteen meiner framleis, sjølv om Eidesen-utvalet ikkje har behandla spørsmålet enno, at Fiskarlaget sin modell er betre dekkjande, og fremjar på bakgrunn av det følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringen implementere Fiskarlagets modell ved første anledning.»

Men når er første anledning? Er det slik som ein sa ved førre korsveg, at det er knytt til Eidesen-utvalet si evaluering og behandling her i Stortinget, eller er det andre ting? Blant andre SV kom jo med eit heilt anna signal no for ein liten augneblink sidan. Dette viser berre kor viktig det er med føreseielege og langsiktige vilkår.

Fiskebåt går imot det forslaget som Fiskarlaget sin modell skisserer, så her er det to tunge organisasjonar som vektar kvar sin veg. Likevel vel ein å høyre berre på ein av organisasjonane, sjølv om dette får svært negative utslag for dei som no har sett i verk tiltak basert på instruksen slik han ligg føre i dag. Det viser som sagt kor viktig det er med føreseielege og langsiktige vilkår. Det er nokre få som har gjort endringar og kjøpt kvotar i tråd med instruksen slik han ligg føre per dags dato, og det er mitt håp at ein no ikkje set desse, som har gjort betydelege investeringar, i ein håplaus situasjon.

Men eg tolkar forslaget slik at dette skal innførast på ein slik måte at det ikkje rammar utilsikta og urettferdig dei som har lagt til grunn dagens instruks. Det er som sagt fleire som har lagt betydelege investeringar til grunn og gjort endringar, og vi kan ikkje berre fullstendig oversjå dei tiltaka som dei har sett i gang basert på dagens instruks, slik han verkar no.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [15:45:46]: Aller først har jeg lyst til å si takk til regjeringen og statsråd Sandberg som har gitt oss denne samlemeldingen der næringskomiteen får lov til å diskutere disse viktige sakene.

Fiskeressursene våre er store, og de er svært viktige for landet vårt. Det har de vært gjennom hele historien, og det er de fortsatt i dag. Både fiskeri og havbruk bidrar til stor verdiskaping og viktige arbeidsplasser. Det er derfor viktig at vi legger til rette på en god måte og gir gode rammebetingelser for disse næringene, samtidig som vi har de nødvendige restriksjoner, slik at vi har kontroll på bestand og hvordan vi påvirker miljøet.

Dette gjør at det dukker opp mange dilemmaer og hensyn som må veies opp mot hverandre, slik vi ser i de ulike sakene vi har i denne meldingen. Samtidig er det viktig å være langsiktig og tenke helhetlig. Derfor har også Kriste-

lig Folkeparti ønsket å se noen av de sakene vi nå har til behandling, i sammenheng med Eidesen-utvalgets forslag, slik at vi ikke gjør endringer før vi kan se helheten. Dette gjelder flytting av kvoteåret, og det gjelder nasjonalitetskravet for eierskap av fartøy.

Så er det en sak som de foregående medrepresentanter har tatt opp, og det gjelder det at et flertall i komiteen nok en gang slår fast at regjeringen må endre instruksen om krav til forholdsmessighet mellom fartøystørrelse og driftsgrunnlag. Det var også komiteens flertall – en samlet komité – inne på i fjor vår. I Innst. 416 S for 2015–2016 står det, som også representanten Grimstad siterte:

«Komiteen mener Norges Fiskarlag i sitt innspill bedre fanger opp hensynet til de mindre fiskefartøyene samtidig som det gis en viss åpning for bevegelse mellom de ulike størrelsesgruppene innen kystflåten.»

Representanten Grimstad problematiserte at Norges Fiskarlag er for og Fiskebåt er mot. Men jeg tror helt sikkert representanten Grimstad husker at det visste vi som komitémedlemmer også i fjor, da vi behandlet denne saken. Men jeg skal gi representanten Grimstad helt rett i hvordan det vedtaket vi nå gjør, skal bli tolket – at det må legges til grunn at de som er i prosess, de som har gjort endringer, ikke blir rammet av den endringen som nå er. Det skal jeg gi representanten helt rett i. Vi visste nok at her er det uenighet, men da var det altså en samlet komité som sa noe, og nå er det et flertall som sier noe.

Når det gjelder havbruk, er det bra at regjeringen nå har laget en strategi mot rømming av oppdrettsfisk. Men Kristelig Folkeparti mener regjeringens tilnærming om at planen skal ha begrensede økonomiske konsekvenser, og at forslag som eventuelt kan gi kostnader eller ulemper for næringen, skal vurderes senere, ikke er helt «to the point». Vi mener at denne problemstillingen er for alvorlig til at vi ikke skal sette inn gode tiltak som vi vet nytter, selv om det koster noe.

Så har jeg også lyst til å nevne handlingsplanen mot resistens mot legemidler mot lakselus. Det er viktig at den følges opp nå, slik at vi sikrer at vi har metoder som fungerer for å få bukt med lakselusen. Da vi behandlet havbruksmeldingen, var dette noe av det viktigste for under tegnede, både når det gjelder resistensproblemet og rømming av laks, at vi får kontroll på det, for da har vi også mulighet til å få en bærekraftig utvikling av denne viktige næringen.

Statsråd Per Sandberg [15:50:03]: Stortinget vedtar hvert år forskjellige anmodningsforslag til regjeringen. Den siste tiden har det vært en betydelig økning i antall anmodningsforslag på fiskeri- og havbruksområdet. Det er veldig bra. Derfor er jeg også veldig glad for at det er gode tilbakemeldinger på denne formen, slik at man faktisk får de ulike anmodningsforslagene og politikken opp til debatt i Stortinget. Det er godt å høre.

Så er det sånn at tiden tillater meg ikke å gå gjennom alle problemstillingene, men jeg registrerer at i stor grad er komiteen enig i de vurderinger som undertegnede har gjort med hensyn til oppfølging av anmodningsforslag, osv.

Men så er det én sak som står igjen, og det er den såkalte instruks. Om en skal kalle det støy eller uenighet, er jeg litt usikker på, men i utgangspunktet dreier denne instruks seg tross alt bare om departementets initiativ til

klargjøring av forvaltningspraksis. Derfor er det interessant at Stortinget legger så mye prestisje i denne saken.

Jeg mener fortsatt – og fremtiden vil vise det – at dagens instruks sørger for forenkling, forutsigbarhet og fleksibilitet for næringen. Ved behandlingen av sjømatindustrimeldingen var det en samlet næringskomité som ba om en oppmykning av regelverket om friere fartøyutforming. Representanten Grimstad har også vist til tidligere vedtak, så dette er ikke enkelt å forholde seg til, når man ser på de ulike vedtakene. Jeg kunne gjerne sitert disse ulike vedtakene, som er gjort av en samlet komité, og av flertallet i komiteen, tidligere – som tydeligvis ikke lenger er gjeldende.

Jeg registrerer at debatten er ført på premisser som at man fører kvoter over til kvotebaroner, osv. Etter at dette ble kjent, har jeg fått utallige tilbakemeldinger og henvendelser fra mange mennesker, selv unge mennesker. Og jeg vil gjerne sitere fra en av disse:

«Kort, min bakgrunn er denne. Jeg er 27 år, har fisket konstant, helt ifra ungdomsskolen, og har arbeidet hardt for å skape meg et levebrød i fiskerinæringen. Jeg har 7 ansatte. Jeg er midt inne i en prosess, hvor vi har solgt to eldre båter, og er i ferd med å prosjektere et nytt, større fartøy. (over 21 meter) Som et ledd i dette, har vi basert oss på instruksen som har vært gjeldende siden 12. januar i fjor, og bl.a. i 2017 kjøpt nødvendige deltakeradganger (...) Jeg har i 2017, sammen med banken, brukt nesten 20 millioner kroner på disse investeringene, i god tro og iht. gjeldende instruks.»

Ut fra tidligere vedtak i næringskomiteen – samlet og et flertall – har man forberedt seg på dette. All sparekapital har denne unge gutten på 27 år brukt. Han har jobbet på fiskebåt, sjark, siden han var 16 år. Han er slett ingen kvotebaron. Han har brukt alt han har i henhold til de vedtak som næringskomiteen har gjort tidligere, og i henhold til endringer i instruksen, og så kommer man nå og sier at dette er ikke lenger aktuelt. Man skal altså rive bort næringsgrunnlag, et selskap med flere ansatte, fordi det har gått prestisje i saken. Det er ingen som har tenkt på konsekvensene av dette.

Nå kommer også næringen på banen igjen og sier at dette ikke lenger har noen praktisk betydning. Hadde det vært slik, som komiteen og enkelte medlemmer i komiteen har sagt ved tidligere behandling av denne instruksen, så ja – men ingen har bedt statsråden stoppe denne instruksen. Man har bedt statsråden vurdere utslaget av instruksen. Og hvis den ville ha fått dramatiske følger, måtte jeg ha vurdert å stoppe den. Det har ikke vært dramatiske endringer. Dette er fartøy – det gjelder ikke kvotebaroner – der man forsøker å skaffe en næringsvei med flere ansatte.

Jeg skal selvfølgelig følge opp det Stortinget vedtar, men jeg må i hvert fall få lov å be om å få bruke den nødvendige tid som skal til, slik at ikke flere skal bli rammet unødig av dette vedtaket. Det betyr nødvendigvis en høring der næringsorganisasjonene også får komme med sine innspill til hvilke konsekvenser dette faktisk vil få etter ett og et halvt år. Det er altså ikke slik at man kan gjøre dette snarest eller umiddelbart, det må foretas en seriøs vurdering gjennom en høring, der alle får komme med sine innspill, og det slås fast hvilke konsekvenser en umiddelbar stans av denne instruks vil få.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingrid Heggø (A) [15:55:24]: Intensjonen med å kunna driva i to produksjonssoner har inntil no vore eit instrument for å driva vidareforedling og interregionalt biomasseuttak etter dei krava som ligg der. Korleis vil statsråden no, med den tilknyttinga alle har til to produksjonsområde utan krav til vidareforedling, sikra vidareforedling og arbeidsplassar langs kysten?

Statsråd Per Sandberg [15:55:58]: Foredlingskravet ligger fast i forhold til det som er sagt tidligere, men utgangspunktet mitt har hele tiden vært å gi fleksibilitet også for dem som ikke kan benytte seg av det interregionale biomasseuttaket. Det gjelder altså de små og mellomstore bedriftene. Og jeg trodde, med all respekt, at Stortinget var opptatt av at de små og mellomstore oppdretterne også skulle få forhold som gjorde det mulig når man skulle inndele i produksjonsområder. Nå blir det mulig for de små å flekse mellom et område på begge sider, altså to, mens de som har foredlingskrav, kanskje kan få lov til å ha fleksibilitet utover to produksjonsområder.

Min oppfordring er selvfølgelig, og vi ser det også, at de små og mellomstore ser på ulike samarbeidsformer for å skaffe til veie og kanskje legge til rette for betydelig mer foredling. Vi er i alle fall helt enige om og opptatt av alle sammen, at det å foredle i mye større grad hjemme, er noe vi skal legge til rette for.

Ingrid Heggø (A) [15:57:05]: Eg er oppteken av at vi går frå ord til handling. Spørsmålet var: Korleis vil statsråden sikra vidareforedling?

Så har eg eit anna spørsmål som går på dette med branngater når ein er knytt til to produksjonsområde. Kvifor har Framstegsparti-statsråden gått bort frå det heilt klare forslaget frå den tidlegare Høgre-statsråden Vik Aspaker om at alle konsesjonar berre skulle knytast til eitt produksjonsområde? Dette har ein samla komité og støtta. Korleis skal ein oppretthalda produksjonsområdås funksjon som buffer eller branngate no når alle er knytte til to område?

Statsråd Per Sandberg [15:57:46]: Nå har jeg svart på dette med fleksibiliteten, som jeg mener er uhyre viktig for at vi skal ha et mangfold av selskaper som driver med oppdrett. Og jeg har sagt at vi alle sammen er enige om at vi skal legge til rette for mest mulig foredling hjemme.

Når det gjelder branngater, eller buffersoner, er det kanskje ikke så enkelt som man i utgangspunktet tenker seg, for EØS-avtalen forutsetter fri bevegelse av varer og tjenester. Levende fisk og brønnbåter omfattes av dette. Hovedregelen er derfor at levende fisk uten klinisk tegn til sykdom skal kunne transporteres og omsettes fritt – gitt at kjent helsestatus ikke utgjør en trussel for helsestatusen på mottakerstedet. Tilsvarende kan heller ikke myndighetene forby en brønnbåt å ta oppdrag på Vestlandet og i Nord-Norge. Så lenge det er tillatt å flytte fisk, og aktørene utnytter denne muligheten, vil en heller ikke kunne få effektive branngater og buffersoner, for fleksibiliteten og lovverket sier at man kan gå utenfor disse buffersonene uansett. Myndighetenes minimumskrav er imidlertid ikke til hinder for at næringsutøverne selv kan gjøre dette.

Ingrid Heggø (A) [15:59:00]: Eg skjønar at eg ikkje vil få svar på korleis statsråden konkret har tenkt å leggja til rette for meir vidareforedling, så eg går over på eit anna tema. Eg vil snakka litt om at ein har gått frå om lag 40 båtar med utanlandsk eigarskap til rundt 118 båtar med utanlandsk eigarskap no. Det gjeld båtar under 15 meter. Det er med andre ord over ei dobling. Kva tiltak vil statsråden gjera for å få klarheit i kva denne formidable auken skuldast – over ei dobling?

Statsråd Per Sandberg [15:59:35]: Noen fasit har man ikke på det, men man kan kanskje tenke seg at når man utvider EU, slik Arbeiderpartiet var med på, med mange nye land, blir det flere land, og det blir flere innbyggere, som har en mulighet til å fiske i Norge. Det burde man kanskje ha tenkt på som konsekvens den gang man ukritisk lot EU utvide seg på denne måten og lot enda flere EU-borgere få mulighet til både å fiske og annet i Norge.

Jeg ser noen påstår at jeg er ubekymret i forhold til dette. Nei, det er jeg ikke. Problemstillingen er at skal man drive med fiske i Norge, og når vi har et nasjonalitetskrav, skal man bo i Norge, og kontrollregimet som er på det området, bør vi absolutt styrke – at man faktisk har bosted i Norge og driver fiske ut fra det.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:00:51]: Eg trur det var fleire som blei litt overraska over responsen til statsråden på stortingsfleirtallets vedtak om at Fiskarlagets modell skal implementerast. Statsråden sa, så vidt eg forstår, at dette må sendast ut på høyring. Dette er ein instruks som blei send på høyring i si tid. Dei ulike partane reagerte og kom med sine innspel på det da. Motstanden på Stortinget var stor. Ein samrøystes komité meinte at Fiskarlagets modell var betre. Statsråden fortsette med den instruksjonen som er no.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen behandla siste gong i 2003 korleis regjeringa skal forstå oppmodingsvedtak. Dei skal reknast som instruksar. Til og med i rettleiinga til regjeringa står det at oppmodingsvedtak skal gjennomførast snarast mogleg. Kan statsråden no forklare heilt presist korleis han ønskjer å gå fram i denne saka? (Presidenten klubar.)

Statsråd Per Sandberg [16:02:05]: Anmodningsforslaget var i dette tilfellet at Stortinget ba meg vurdere, og hver eneste dag har jeg vurdert hvordan situasjonen har vært. Det er altså et parti som var med i denne flertallsinnstillingen, som mente at jeg skulle følge opp dette og gjøre endringer hvis det ble dramatiske forflytninger. Det har det altså ikke blitt. Det er nesten sånn at en ikke kan se noen endring før og etter instruksjonen. Og med forslaget som ligger på bordet nå, blir det en innstramming i forhold til det som faktisk forelå før endringen av instruksjonen 12. januar 2016.

Det er derfor jeg sier at det nå er nødvendig å gjennomføre en høring av mulige overgangsregler for dem som i god tro – etter ulike vedtak i Stortinget – har innrettet seg etter dagens praksis. Nå viste jeg til ett tilfelle, men det kan være flere. Da kan det være nødvendig at Fiskarlaget også må gå inn og se på de utfordringene som er, og konsekvensene som kan komme i kjølvannet av å endre instruksjonen nå.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:03:14]: «Dramatisk» er det ingen som har sagt i denne salen. Det som står i vedtaket – når vi snakkar om endringar – er vesentlege endringar. Det er ikkje statsråden som skal vurdere vesentlege endringar. Det er til kvar tid Stortinget som skal vurdere sine egne vedtak og om regjeringa følgjer dei opp eller ikkje. I dette tilfellet meiner Stortinget at det var vesentlege endringar og sette ned foten.

Statsråden har heller ikkje kompetanse eller myndighet til å overprøve Stortinget og sende ting på høyring når Stortinget har sagt at der skal skapet stå. Eg vil spørje ein gong til: På kva for eit konstitusjonelt grunnlag kan statsråden med utgangspunkt i ein instruks frå Stortinget, sende dette på høyring og vatne ut vedtaket som Stortinget har gjort? På kva for eit demokratisk grunnlag kan statsråden gjere det?

Statsråd Per Sandberg [16:04:06]: Jeg gjentar: Med bakgrunn i dette mener jeg det er nødvendig å gjennomføre en høring for dem som er i prosessen. Jeg registrerer at representanter i komiteen også sier at man skal ta hensyn til det. Det er sagt tidligere i dag, og det tar jeg som en støtte for at man vil ha en prosess for å se på hvilke konsekvenser dette kan ha for dem som er inne i ulike prosesser og har forberedt seg ut fra instruksjonen sånn den foreligger.

Jeg mener helt ærlig at det kanskje også burde være til det beste for alle politikere og politiske partier at man får lagt til grunn hva konsekvensene vil være for alle dem som er inne i prosesser, som har hatt store investeringer, og som har planlagt. Så skal man stoppe dem. Jeg tror det vil få noen konsekvenser som heller ikke representanten fra SV ønsker seg.

Geir Pollestad (Sp) [16:05:12]: Eg vil gjerne følgja opp eit svar som statsråden gav på eit spørsmål frå representanten Heggø om det faktum at det er stadig fleire utanlandske fartøy som deltek i fisket. Eg oppfatta at fiskeriministeren la skylda på EU-utvidinga, og då er mitt spørsmål om regjeringa Solberg er kritisk til EU-utvidinga, og om statsråden og regjeringa òg er kritiske til ei vidare utviding av EU, når ein ser på dei konsekvensane det vil få for fiskeria.

Statsråd Per Sandberg [16:05:53]: Svaret mitt gjaldt hva jeg tror kan være årsaken. Og jeg sier at det ikke finnes noen fasit. Men det er lett å tenke seg at hvis flere får adgang til å fiske i Norge gjennom at flere land blir medlemmer i EU, og dermed har en EØS-avtale og på den måten kan unngå deltakerloven, er det naturlig at flere kommer inn.

Økningen kom fra 2009 og fram til i dag – da har det doblet seg. Men før det har det vært veldig stabilt. Det har gått veldig opp og ned, faktisk. Det har vært under 30, og det har vært over 30. Så det var mitt svar. Det kan tenkes at det er en av årsakene, men det er ikke en fasit. Jeg må lete etter hvorfor det er blitt en dobling fra 2009 til 2013, altså under de rød-grønnes regjeringstid. Det har jeg ikke svaret på. Det finnes ingen fasit på det, men én av årsakene er at hvis flere får tilgang til kaka, vil også flere forsyne seg av kaka.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Geir Pollestad (Sp) [16:07:07] (leiar i komiteen): Eg vil berre knyta nokre kommentarar til enkelte delar av forslaget.

For det første: Når det gjeld punktet som handlar om ein strategi mot rømming, vil eg understreka at Senterpartiet meiner at ein har eit for lågt ambisjonsnivå, at ein ikkje er villig til å setja i verk tilstrekkeleg med tiltak. Det er ei dårleg grunngeving å hevda, som både enkelte politikarar og næringa sjølv ofte gjer, at det var verre før. Målet må vera ein nullvisjon for rømming og verkemiddel som gjer at det vert ein realitet.

Så vil eg òg knyta nokre kommentarar til den såkalla instruksjonen og det som har vore sagt om han: Eg reagerer òg på måten statsråden ordlegg seg om denne saka. Eg var overraska sist statsråden valde å sjå vekk frå den klare føringa frå Stortinget i saka, og eg registrerer at statsråden òg no ser vekk frå formuleringa om at han skal implementerast ved første anledning. Det er som statsråden sjølv sa: Her er det snakk om forvaltningspraksis. Det stiller lågare krav til kva for demokratiske prosessar som skal køyrast før ein sånn instruks kan gjevast.

Eg opplever at me har ein fiskeriminister som snakkar veldig mykje, men som ikkje har den tilsvarende evna til å lytta til dei klare føringane som Stortinget legg. Og det går ikkje an å gjera det tydelegare enn det som fleirtalet i komiteen gjer i sitt forslag til vedtak i dag.

Så eg vil berre minna om at Stortinget ikkje er eit rådgjevande organ. Dette er eit klart forslag til vedtak, og det må ein kunna forventa at regjeringa følgjer opp. Ein må særleg kunna forventa at ein statsråd frå ei mindretalsregjering følgjer opp ein så klar merknad så snart som råd er, og ikkje finn alle tenkjelege måtar å trenera denne saka ytterlegare på.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:09:58]: Denne debatten fekk ei ny vending etter innlegget frå statsråden, der han meinte at det vedtaket som Stortinget i dag gjer, ikkje skal følgjast. Det skal ikkje gjennomførast ved første anledning. Det skal sendast ut på høyring først, og så skal ein lage overgangsordningar, osv. Ingen her har noka oversikt over kva statsråden har i tankane om kva slags type prosess han har tenkt å setje i gang, men alle her veit kva det vedtaket inneber, i alle fall dei som står bak vedtaket. Det skal sjølv sagt ikkje ha nokon tilbakeverkande kraft, som representanten Grimstad er redd for – tilbakeverkande kraft for dei som allereie har gjennomført ein prosess i samband med den instruksjonen som statsråd Sandberg i si tid innførte. Men at denne instruksjonen no skal endrast – jf. modellen frå Fiskarlaget – ved første anledning, altså snarast, er det som er forslag til vedtak i dag. Det er Stortinget si mening. Da er det ikkje noka anledning for regjeringa til å tolke eller forstå dette på ein heilt annan måte, og ikkje minst er det i alle fall ikkje noka anledning for regjeringa til å gjere noko heilt anna enn det som Stortinget vedtar.

Eg vil igjen vise til kontroll- og konstitusjonskomiteen og sist gang Stortinget behandla spørsmålet om korleis ein skal forstå «oppmodingsvedtak», altså vedtak som er fatta av eit fleirtal på Stortinget: Oppmodingsvedtak er å forstå som instruksar til regjeringa, blir det sagt frå kontroll- og

konstitusjonskomiteen. Og i ein eigen rettleiar frå regjeringa om korleis ein skal gå fram i høve til Stortinget, som kan nyttast fritt på regjering.no, står det å lese at fleirtalsvedtak på Stortinget, altså oppmodingsvedtak, skal regjeringa gjennomføre så raskt som mogleg. Altså: Det er ikkje noka moglegheit til å vente med å gjennomføre det. Det er heller ikkje moglegheit til å lage prosessar rundt det som skal utvatne det. Her skal ein berre følgje vedtaket frå Stortinget.

Viss det viser seg at statsråden – i strid med dei retningslinjer for praksis som er nedfelte i Stortinget, og i strid med alle dei vedtaka som er fatta i Stortinget – ikkje held seg til dette, står vi i ein ganske alvorleg og ganske annan situasjon enn det som er utgangspunktet for denne saka. Eg vil be statsråden kome opp og klargjere sitt standpunkt på dette, slik at dette blir klart her og no.

Laila Davidsen (H) [16:13:03]: Jeg må starte med å takke regjeringen og fiskeriministeren for å være offensiv i problematikken rundt rømt oppdrettslaks og den påvirkning det kan ha på villaksen. Det er mange av oss som er bekymret for det og for om villaksen står i fare for å endres genetisk. Undersøkelser tyder nemlig på at innblanding av gener fra rømt oppdrettslaks kan føre til lavere produktivitet og redusert høstbart overskudd av villaks, og at de opprinnelige bestandene kan gå tapt ved langvarig og sterk påvirkning. Det er alvorlig. Med all respekt: Dette fikk utvikle seg på de rød-grønnes vakt. Derfor er jeg glad for at denne regjeringen har trappet opp kampen mot rømming.

Så har jeg lyst å understreke at Høyre naturligvis vil stille miljøkrav til oppdrettsnæringen. Men det vi ikke vil, er å la dem kjøpe seg ut av rømmingsproblematikken. Vi må stille krav som virkelig gir beskyttelse til villaksen. 1 mill. kr i bot vil ikke redde verken Alta-laksen eller andre laksestammer.

Heldigvis jobber næringen selv mot det samme målet som oss politikere, nemlig en nullvisjon for rømming. Det gjøres mye forskning og undersøkelser om hvor oppdrettslaksen tar veien hvis den – mot formodning – skulle komme seg ut av merden. I forrige uke var det tre oppdrettselskaper i Alta som gikk sammen med Akvaplan-niva og slapp ut 50 sporingsmerkede laks, fordi de ønsker å finne ut bl.a. hvor dypt de går, om de svømmer sammen, og om de følger strømmen. Alt det arbeidet som nå gjøres av myndighetene, fiskeriministeren og næringen selv, gjør at jeg håper at vi nå har lest om det siste tilfellet av rømt oppdrettslaks.

Oskar J. Grimstad (FrP) [16:15:30]: Eg må også seie at eg undrar meg litt over korleis denne debatten utviklar seg. Fyrst vil eg seie nokre ord om dette med utanlandske eigarar. Det har dobla seg i løpet av ein sju-åtte år, opp til no 118 utanlandske eigarar som har båt. Så har statsråden forklart i samband med EU/EØS-påverkna den det kan ha, men vi tar altså imot ifrå 3 000 til 30 000 utanlandske borgarar årleg, som desse partia jublar for, og det er klart at med eit så stort tal utanlandske borgarar der slett ikkje alle vel å bli norske statsborgarar, men likevel kan vere fiskarar, har det blitt eit problem at dei no tar ein tradisjonell norsk levemåte og inntektsmåte. Eg må seie at eg blir berre forundra over at dette er eit problem, og dei som skaper problem av det, det er nettopp dei partia som

er ivrigast når det gjeld å seie ja til at vi skal bli fleirkulturelle. Men eg er einig i det statsråden seier. Ein skal bu i Noreg, og det må sjekkast jamleg.

Så til instruksen: Her begynner ein nærmast å piske på plass ei ordning der nokre har gjort investeringar og har tatt omsyn til instruksen slik han ligg føre etter førre vedtak i komiteen, og etter at statsråden gjorde instruksen sin gjeldande. Så har dei handtert dette deretter og gjort investeringar, betydelege investeringar, vi har ungdomar som er i næringa og har satsa på det sidan dei gjekk ut av ungdomsskulen – no skal altså desse på plass.

Representanten frå SV seier at nei, det er klart at dei som har gjennomført prosessen eller er i prosess, ikkje skal rammast. Altså, korleis tolkar ein «er i prosess», eller er det dei som har gjennomført? Korleis skal ein handtere dette viss ein ikkje er villig til å seie at her må vi i alle fall bruke fornuftig tid, eller at vi lét det gå ut på høyring og lét dei få bidra med synspunkt, dei som dette gjeld – inkludert fiskeriorganisasjonane? Det ville vere den fornuftige måten og den pragmatiske og gode løysinga på ei sak som vi er i ferd med å lage eit problem av no, som ikkje er eit problem.

Eg må seie at eg forventar og ventar – eg ser at Venstre også skal på talarstolen og halde eit innlegg no. Kristeleg Folkeparti var jo veldig tydeleg. Høgre er veldig tydeleg. Framstegspartiet er veldig tydeleg. Så det er eit politisk fleirtal for at dette må sjåast på på ein pragmatisk måte, og eg vil håpe og tru at også Venstre – og for så vidt også andre parti – vil sjå på dette på ein måte som er tenleg for næringa og enkeltpersonar i næringa.

Pål Farstad (V) [16:18:49]: Først vil jeg også takke statsråden for måten han kommer til Stortinget med disse sakene på. I stort er det jo stor enighet om hvordan dette skal gjøres, med de ulike sakene innenfor den store saken. Men også jeg vil si noe om dette med instruksen. Først vil jeg bare understreke at jeg har tiltro til at statsråd Sandberg gjør dette på en god måte og den måten som vil kreves. Den som gjør sine vurderinger knyttet til investeringer, og gjør sine investeringer basert på dagens instruks, kan jo ikke rammes. Så her det åpenbart at vi må være romslige i overgangen til den nye ordningen det nå blir sagt klart og tydelig hvordan statsråden skal gå videre med. I denne perioden må vi sørge for at det er ordninger som gjør at rettssikkerheten i hvert fall blir ivaretatt for den enkelte.

Så vil jeg også legge til at jeg kjenner meg trygg på at rådet fra Norges Fiskarlag er godt gjennomtenkt, og vil også peke på – siden det har vært nevnt her at det er flere organisasjoner som har kommet med ulike signaler – at Fiskarlaget er den eneste organisasjonen som favner hele spekteret av fiskebåtstørrelser eller flåtegrupper. Så det er ikke helt unaturlig å legge litt ekstra vekt på det som kommer derfra.

Ingrid Heggø (A) [16:21:13]: Det vart litt underleg å høyra når Framstegspartiet ved Oskar J. Grimstad viser til at det er viktig med langsiktighet og føreseielegheit. Eg er heilt einig i det, men samtidig har ein ein statsråd som alltid søkjer knappast mogleg fleirtal. Kor mange gonger har vi ikkje høyrtd statsråden seia: Eg hadde fleirtal då saka vart lagd fram. Plikten vart lagde fram – då vart det brukt – eller kongekrabbesaka, for å nemna to.

Justering av instruks – det er innført klare køyrereglar, og det er bra. Òg det med likebehandling ved innføring av instruksen, som ikkje nokon har teke opp her i dag, det var bra. Det absolutte skottet som vart 11 meter og nedover, det var bra. Men så til det som ikkje var fullt så bra: Eg vil minna om at Fiskebåt faktisk er ein underorganisasjon i Norges Fiskarlag. Her vert det vist til som om det er to forskjellige organisasjonar – det er ikkje det. Så er det ein-gong slik at ministeren faktisk har hatt god tid på seg til å endra instruksen i tråd med det som vart sagt, sjølv om vi brukte ordet vurderer.

Så vert det sagt to ting her: 1: Det er berre tre fartøy – ingen dramatik. 2: Det er alvorlege konsekvensar med det fleirtalet kjem med her i dag. Når statsråden oppå alt seier at han kvar dag har vurdert endring av instruksen og om det er dramatik, og så seier at det berre er tre båtar det gjeld, ja, då seier det i seg sjølv noko om tidsbruken og manglande handlekraft. Så konstaterer eg at statsråden korkje kan eller vil gjera greie for årsaka til at det faktisk har skjedd ei dobling av talet på utanlandske båteigarar. Det vert òg vist til at ein ikkje ønskjer å sjå på det som vi tidlegare raud-grøne ber om, nemleg ei justering ned til 11 meter frå 15 meter.

Det er på sin plass å spørja korleis statsråden ser på komitémerknader og fleirtalsmerknader. Eg vil presisera det representanten Pollestad sa: Stortinget er ikkje eit rådgjevande organ for regjeringa. Regjeringa skal oppfylle det Stortinget seier, og så skal sjølv sagt rettssikkerheita varetakast, akkurat slik representanten Farstad gjorde godt greie for her.

Så vil eg heilt til slutt knyta noko til utvidinga av EU som vart gjeven som eit alternativ eller eit forslag til svar på replikken min. Det er jo stort sett islendingar som eig båtene, og så vidt eg veit, er ikkje dei medlem i EU ein-gong, og har i alle fall ingenting med utviding av EU å gjera. Dei islendingane som f.eks. er i Mehamn, er heilt OK; dei bur der. Men kva vert gjort med postkasseselskapa som er der? Det er dei vi vil til livs, ikkje dei som faktisk bur der.

Statsråd Per Sandberg [16:24:34]: Først må jeg svare ferdig på spørsmålet fra replikkrunnen – jeg tror også jeg har svart på det tidligere – når det gjelder fleksibilitet innenfor havbruk. At Arbeiderpartiet ikke ønsker fleksibilitet for de små oppdretterne, er overraskende i seg selv. Men den eneste årsaken til at jeg har gjort denne vurderingen, er for å skape fleksibilitet også for de små når man inndeler i produksjonsområder, sånn at en ikke blir låst inne. Nå får altså de som driver med foredling, fleksibilitet på tre produksjonsområder. Så det vil alltid være en fordel med fleksibilitet for dem som er pålagt foredling.

Jeg er veldig glad for at både Kristelig Folkeparti og Venstre, i hvert fall, er blant de partiene som forstår at man må ha noen prosesser her for å sikre en reversering av instruksen. At Arbeiderpartiet og SV ikke har ønsket å ta hensyn til disse små aktørene som ønsker å bygge seg opp og skaffe arbeidsplasser – og ikke minst økonomisk sikkerhet og sikre arbeidsplasser – er også overraskende.

For hva er en prosess? Hva er en prosess? Det er derfor jeg ber om det, det vil være nødvendig nå å få innspill fra næringens organisasjoner – også Fiskarlaget, faktisk – om hvilke typer tilfeller som kan være aktuelle eller uaktuelle for overgangsregler, og hvilke overgangsregler det even-

tuelt måtte være. Eksempler på dette kan være aktører som allerede har signert kontrakt om nytt fartøy – svære investeringer – eller det kan være dem som har investert eller gjort andre grep med tanke på kjøp av nytt fartøy, eller dem som har brukt tid og ressurser på interne overveielser og strukturendringer, med ulike planer, ikke bare med bakgrunn i instruksene, men også med bakgrunn i enstemmighet i næringskomiteen og flertallsvedtak som har sagt at man ønsker fleksibilitet og at man får større frihet til fartøyutforming. Det er sagt, og aktørene der ute har tatt det inn over seg.

Jeg sier heller ikke at Fiskebåt har noe krav – det har jeg ikke sagt. Fiskebåt sier imidlertid at rederier som allerede har gjennomført splitting av kvoter og utskifting av fartøy i henhold til instruksene, vil klart nok være vernet mot en eventuell innstramning – og dette er en betydelig innstramning. Men det er ikke en innstramning som vil ha noen praktisk betydning framover, for det er ikke noen større endringer nå med denne instruksene enn det var før instruksene, bare det at da var det dispensasjon og ulik skjønnsvurdering fra sak til sak. Det var like mange tilfeller før som det er nå.

Men jeg er glad for at Kristelig Folkeparti og Venstre gir en tilslutning til at man får prosesser som sikrer rettsikkerheten, og at man i hvert fall sikrer dem som har forberedt seg på denne instruksene sånn som den foreligger.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:28:08]: Eg viser til regjeringas eiga rettleiing om korleis ein skal følgje opp oppmøningsvedtak:

«4.6.1 Oppfølging av anmodningsvedtak. Anmodningsvedtak må følges opp så snart som mulig. Vanligvis vil vedtakene gi regjeringen en viss frihet til selv å vurdere hvordan de best kan følges opp. Er det uklart hvordan vedtaket skal forstås, bør departementet i forbindelse med oppfølgingen av vedtaket redegjøre for hvordan det har forstått vedtaket.»

Det er heilt openbert her – og det er ingen som har kravd at dette skal skje utan at ein skal bruke ein viss grad av skjønn, det er det ikkje – at vedtaket står slik det står skrive, og at det er ein instruksjon frå Stortinget. Ministeren heidrar veldig ofte Stortinget – det er på Stortinget demokratiet er, det er Stortinget som skal styre politikken. Det er jo heilt riktig. Det skal ikkje vere nokon tvil rundt det.

Sidan det ikkje er noko grunnlag for regjeringa sin modell, regjeringa sin instruks – det finst ikkje eit grunnlag på Stortinget som støttar opp om han – og det no kjem eit vedtak om at ein skal implementere Fiskarlagets modell, som det er stor oppslutning omkring på Stortinget, er det einaste oppdraget til regjeringa å finne ut korleis dette skal følgjast opp så snart som mogleg. Da må ein sjølv sagt ta visse omsyn. Men det skal skje så raskt som mogleg. Det skal ikkje vere ei moglegheit her for ministeren til å drive ein lang prosess og høyringsprosessar – då undergrev ein vedtaket frå Stortinget. Så her går fiskeriministeren – kanskje ikkje overraskande – på ein veldig tynn knivsegg mellom kva han har demokratisk grunnlag for å gjere, og kva han ikkje har demokratisk grunnlag for å gjere.

Med det tenkjer eg at vi kan avslutte denne debatten, og så følgjer vi med på kva som skjer dei neste dagane, for det er den tidshorizonten vi held oss til her.

Presidenten: Representanten Ingrid Heggø har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ingrid Heggø (A) [16:30:37]: Dersom statsråden hadde høyrte etter då eg – og Arbeidarpartiet – heldt innlegget mitt, hadde han høyrte at eg nettopp poengterte at sjølv sagt skal rettssikkerheita takast vare på. Det burde ein faktisk ha klart å få med seg. Ei endring har heller ikkje tilbakeverkande kraft.

Eg viste òg til representanten Farstad når det gjeld akkurat dette punktet, så no håpar eg at òg statsråden har klart å få med seg kor Arbeidarpartiet står. Dette står slett ikkje i motsetnad til det eg sa om at ei regjering må følgja opp vedtak som vert gjorde i Stortinget.

Presidenten: Representanten Oskar J. Grimstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Oskar J. Grimstad (FrP) [16:31:34]: Eg forundrar meg over representanten Heggø, som går på talarstolen her – og eg høyrde veldig godt kva representanten Heggø sa. Ho nemnde ein statsråd som søker eit knappast mogleg fleirtal. Det er no eingong slik at denne regjeringa har eit relativt knapt fleirtal dersom ein får med seg samarbeidspartia. Og eg trudde det var det demokratiet som vi alle hegnar om – eit fleirtal er eit fleirtal, om det er knapt, eller om det er stort. Så å skulde ein statsråd for å søkje eit knappast mogleg fleirtal er ein underleg påstand.

Så registrerer eg til slutt at det er vondt for SV å måtte kripe til korset når eit fornuftig fleirtal her i salen i dag beskriv situasjonen slik at dette må handterast på ein måte som er hensiktsmessig, som er fornuftig, som tener næringa, som tener enkeltpersonar innanfor næringa, og at det ikkje blir ei politisk sak som er skapt av SV, og som ikkje burde fått – og heldigvis heller ikkje får – ein slik ende som SV ønskjer.

Statsråd Per Sandberg [16:32:48]: Jeg tror jeg sa i mitt tidligere innlegg at selvfølgelig skal undertegnede og regjeringen følge opp de vedtak som Stortinget gjør. Og så kommer jeg med noen tilleggsbetyrninger knyttet til dette, fordi saksordføreren sa at dette skal gjennomføres raskest mulig. Da tenkte jeg: Hva er raskest mulig? Det er altså slik nå, heldigvis, at det er flere som slutter seg til at dette kanskje ikke kan gjøres raskest mulig. Det er ulike hensyn å ta, med tanke på de mange som har gjort forbedelser. Og forslaget til vedtak her nå er «ved første anledning». Og så kan jeg si: Ja, ved første anledning skal jeg gjennomføre Stortingets vedtak. Men hvorvidt det er neste søndag, eller om det er neste søndag igjen, er litt vanskelig å si nå, for jeg må ha noen vurderinger med hensyn til konsekvensene. Det har jeg fått støtte til i Stortinget, og det er jeg veldig fornøyd med. Jeg skal følge opp vedtaket – selvfølgelig skal jeg det.

Så må jeg få lov til å kommentere det med knappe flertall. Ja, nå er situasjonen den, som også representanten Grimstad repliserte, at det er mange knappe flertall. Slik har det alltid vært i det norske stortinget. Men det er klart at det er mindre sjanse for å få til bredere forlik og få større flertall bak sine forslag når det største opposisjonspartiet, som tidligere var et seriøst parti, lukker seg helt inne og

ikke vil være med på å bidra til å skaffe flertall. Men det er også demokrati. Jeg har sittet i Stortinget i opposisjon i 18 år, så jeg vet akkurat hvordan det fungerer, og det er med rette at det er slik det gjøres av alle partier. Men det å bli, liksom, mistenkeliggjort fordi jeg ikke vil følge opp Stortingets vedtak, vil jeg – med all respekt – ha meg fra-bedt, for den respekten jeg har for dette huset, er ikke bare vesentlig; den er svær. Så er vi uenige om løsningene, og jeg kan tillate meg her å si at jeg fortsatt er uenig i at denne instruksen, slik som den foreligger nå, er til skade. Den er til beste for næringsutvikling, for å skaffe til veie gode, sikre arbeidsplasser som er lønnsomme, mens den gamle instruksen og det som nå skjer når det gjelder innstramming, faktisk vil føre til det motsatte. Der er vi uenige. Framtiden vil vise.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [16:36:01]: Da kan eg hermed erklære at eg kjem til å avlyse min tur til kyrkja på søndag og søndagen deretter, i påvente av ei avgjerd i saka.

Det springande punktet i denne saka er ikkje regjeringa si myndigheit til å tilpasse ein overgang til eit nytt system sånn at det ikkje får uheldige konsekvensar for dei som allereie er akkurat i avslutninga av ei eller anna form for prosess – det har regjeringa i utgangspunktet myndigheit til å gjere. Men når ein gjennomfører vedtak på ein sånn måte at det tar så lang tid at ein i praksis har undergrave det fleirtalet som er på Stortinget, som regjeringa er uenig med: Da har ein trådd over ei grense, da held ein seg ikkje til Stortinget og det demokratiske grunnlaget ein har til å vere i regjering. Det er det som er det springande punktet.

Og det er det inntrykket fleire av oss fekk etter det første innlegget frå statsråden, at det har gått så stor prestisje i denne saka at det ikkje var snakk om å følgje opp dei vedtaka som Stortinget hadde pålagt regjeringa å gjennomføre. Alle skjønar jo at da er heile grunnlaget for det norske demokratiet borte, viss regjeringa berre turar fram som ein enkelt statsråd ønskjer. Da er vi på ville vegar.

Men viss vi her berre snakkar om eit par søndagar og ein normal myndigheit til å gjennomføre dette på ein skån-sam måte, da meiner eg det er innanfor. Går det utover dette, da meiner eg vi har ein veldig alvorleg situasjon.

Geir Pollestad (Sp) [16:37:52]: Eg registrerer at når statsråden vert pressa, så vert orda større. For denne saka er etter mitt syn ikkje veldig komplisert. Det er sånn at det som er viktig, må skje raskt. Den nye modellen vert implementert for nyetiffelle, og derfor må han raskt på plass. Eg meiner at statsråden må kunna ta seg den tida som trengst for å kunna sjå korleis ein skal handtera dei som har innretta seg etter den gjeldande instruksen. Men instruksen skal endrast, og det bør av omsyn til førehandsberekning skje raskast mogleg.

Eg vil understreka at eg, og Senterpartiet, er heilt einig i det både Venstre og Kristeleg Folkeparti har sagt om dette, og oppfattar at deira syn òg er relatert til dei som har innretta seg etter gjeldande instruks.

Det som er litt spesielt i denne saka, er at me har eit forslag der fleirtalet har sagt at ein fryktar at dette kan gje negative langsiktige konsekvensar. Det er bakgrunnen for forslaget. Så er det sånn at alle parti, utanom Høgre og Framstegspartiet, støttar forslaget. Då finn eg det veldig spesielt at statsråden, frå talarstolen, sankar ein slags inn-

bilt verbal støtte frå Høgre og Framstegspartiet, saman med Kristeleg Folkeparti og Venstre, for eit forslag og forståinga av eit forslag som verken Høgre eller Framstegspartiet er med på. Det må jo vera sånn at sidan denne saka er så viktig at Høgre og Framstegspartiet stemmer imot, må dei vera ueinige, og då skal det ikkje vera dei to partia som definerer korleis denne teksten skal forståast.

Så mitt råd til statsråden vil vera: Sørg raskt for at dette gjerast gjeldande for nye tilfelle. Sørg for at dei som har innretta seg etter instruksen, får fleksible overgangsordningar. For det er nettopp det fleirtalet understrekar: Ein fryktar dei langsiktige konsekvensane, og ein ønskjer å sjå dette samla når ein skal behandla Eidesen-utvalets utgreiing.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Sak nr. 1 var redegjørelse.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Rigmor Andersen Eide på vegne av Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 2, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- Det voteres først over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag i petroleumsløven om at oljeleting i form av seismikk, grunne borer og o.l. ikke er tillatt i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 94 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.50.17)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om at det i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanene for norske havområder opprettes seismikkfrie områder på norsk sokkel i områder som er særskilt verdifulle for fiskerierne.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.50.36)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:53 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om seismikkkfrie områder – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt ti forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 3 og 4, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 5, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 6, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 7, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 8, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslag nr. 9, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 10, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
- Det votes først over forslag nr. 10, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:
- «Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag som kan innarbeides i TEK, som vil stille krav til utbyggere og større rehabiliteringsprosjekter om å bruke materialer og teknikker som i større grad legger til rette for senere gjenvinning og ombruk av bygningsmaterialer.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 94 mot 4 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 16.52.12)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 9, fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 og redegjørelsen for hvordan 10Twh-målet for energieffektivisering skal nås, utrede og forskriftsfeste energiledelse ved drift av større bygg.»

Votering:

Forslaget fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 88 mot 9 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 16.52.28)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 8, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en støtteordning for innføring av energiledelse i yrkesbygg, hvor støtten er avhengig av at redusert energibruk dokumenteres.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 89 mot 9 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 16.52.45)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 7, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en belønningsordning for energieffektivisering i kommunale og fylkeskommunale bygg etter mønster av belønningsordningen for kollektivtransport.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 88 mot 10 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 16.53.01)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et prøveprosjekt med støtte til håndverkere som tilbyr energieffektiviseringstiltak, med mål om å få i gang marked for energieffektivisering blant boligeiere som skal sette i stand og pusse opp boligen sin.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 16.53.20)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslå å gjøre om dagens rettighetsfestede stønadsordning for husholdningene til også å gjelde tiltak gjennomført av boligselskaper på vegne av husholdningene.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 88 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.53.38)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 4, fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslå å gjøre om dagens rettighetsfestede stønadsordning for husholdningers energitiltak til et skattefradrag.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge frem forslag om hvordan de vil gjennomføre EUs energieffektiviseringsdirektiv i Norge, herunder hvordan implementeringen skal bidra til å nå målet om 10 TWh reduksjon i energiforbruket i bygg i Norge.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.53.58)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om et norsk regelverk for jevnlig energikartlegging i større virksomheter – med tanke på at kartleggingen skal utløse kostnadseffektive energieffektiviseringstiltak.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 77 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.54.18)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge fram en plan for hvordan man kan realisere 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Planen skal inneholde en konkret nedtrappingsplan i bygg og en virkemid-

delpakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:67 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Janne Sjelmo Nordås om en sterkere satsing på arbeidet for å nå målet om 10 TWh energieffektivisering – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt syv forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Torhild Aarbergsbotten på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 2, fra Rigmor Andersen Eide på vegne av Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 3 og 4, fra Heikki Eidsvoll Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 5–7, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- Det voteres først over forslagene nr. 5–7, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at ladestøtten for elbiler omfatter «fellesgarasjer» generelt, uten å være avgrenset til boligbygg, slik at ladestøtte også kan sikre rask utbygging av lading i parkeringshus og på arbeidsplasser.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at støtteandelen for Enova-støtte til utbygging av elbillading økes til minst 70 pst. av investeringen ved tilrettelegging for lading for elbiler ved over 70 pst. av plassene i et parkeringshus/en fellesgarasje.»

Presidenten gjør oppmerksom på at det i forslag nr. 7 er en trykkfeil, og rett tall skal være 100 000 kilowatt. Forslaget – med den foretatte rettelse – lyder da:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en støtteordning for elvarebiler som supplerer Enovas støtte, slik at også søknader under 100 000 KWh kan få innvilget støtte.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 97 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.55.51)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3 og 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en rådgivningstjeneste finansiert av Enova, hvor boligbygg kan få rådgivning knyttet til installasjon av ladepunkt i fellesgarasjer o.l. Rådgivningstjenesten kan oppettes i samarbeid med kommunene.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Enova å opprette en utløsende støtteordning hvor boligbygg kan søke om støtte til nødvendige infrastrukturinvesteringer for å tilby beboere å sette opp ladepunkt. Selve ladepunktet bekostes av den enkelte bruker eller borettslag.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 93 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.56.08)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen trappe opp kravet til parkeringshus om tilrettelegging for lading fra dagens 6 pst.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.56.27)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede ulike problemstillinger og barrierer for etablering av ladepunkt for elektriske kjøretøy i borettslag og sameier.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 53 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.56.45)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slike

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til utforming av nasjonal regulering som sikrer eiere i borettslag og sameier rett til å anlegge ladepunkt – med mindre det foreligger saklig grunn for at en slik etablering ikke kan finne sted.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan innføre krav til at nye bygg og bygg som underlegges større ombygginger, skal være ladeklare bygg.

III

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslå konkrete tiltak og virkemidler slik at alt nybilsalg fra 2025 skal baseres på nullutslippsteknologi.

Presidenten: Det voteres først over I og III. Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.57.06)

Presidenten: Det voteres så over II. Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 81 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.58.48)

Videre var innstilt:

IV

Dokument 8:70 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Heikki Eidsvoll Holmås og Abid Q. Raja om å sikre at alle i borettslag og sameier får mulighet til å lade elbilene sine, samt opptrappingsplan for salg av nullutslippsbiler – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingrid Heggø på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag for Stortinget om endring av havneloven for å fremme landstrømløsninger i norske havner.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 4 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.59.53)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vektlegge målsettingen om flere helårsarbeidsplasser i Innovasjon Norges markedsføringsarbeid.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 56 mot 42 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 17.00.14)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen utarbeide en strategi for utvidelse av reiselivsnæringens sesong i samarbeid med reiselivsnæringen.

II

Stortinget ber regjeringen redusere rapporteringsbyrden for innbyggere og næringsliv og sikre etterlevelse av «bare én gang»-prinsippet gjennom å legge frem en strategi for felles informasjonsforvaltning og økt maskin-til-maskin-kommunikasjon i offentlig sektor.

III

Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem en plan for Stortinget for hvordan vedlikeholdsetterslepet på kulturminner i Norge kan tas igjen.

IV

Stortinget ber regjeringen sette i gang et arbeid for å sikre hele bredden av aktører i norsk reiseliv økt digital kompetanse.

Presidenten: Det voteres først over I og II.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres så over III og IV.

Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot. Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.00.46)

Videre var innstilt:

V

Meld. St. 19 (2016–2017) – Opplev Norge – unikt og eventyrlig – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

V o t e r i n g i s a k n r. 6

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt elleve forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Else-May Botten på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Else-May Botten på vegne av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet
- forslagene nr. 3–7 og nr. 9, fra Pål Farstad på vegne av Venstre og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 10 og 11, fra Pål Farstad på vegne av Venstre
- forslag nr. 12, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteres først over forslag nr. 12, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et statlig mineralselskap som kan bidra til at det tas hensyn til miljø og lokalsamfunn ved ny utvinning av mineraler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 3 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 17.01.48)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 10 og 11, fra Venstre.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage en nasjonal strategi for geologiske mineralressurser.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere avfallsmengden fra gruver og sørge for at kun faglig tilfredsstillende deponiløsninger på land aksepteres.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 92 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.02.21)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 3–7 og nr. 9, fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen satse mer på resirkulering og gjenbruk av mineraler, blant annet gjennom økt FoU og ved å kartlegge og bruke mineraler fra søppelfyllinger.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forby sjødeponi ved gruvedrift.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen lage et regelverk som sikrer at mineralutvinning skjer på en bærekraftig måte.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en lokal ressursavgift for å kompensere kommuner som opplever ulemper som følge av gruvedrift, og innføre avgift på gruveavfall.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til gruveselskaper om å sette av nødvendige midler til opprydning i et miljøfond.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilbakeføre masse i nedlagte gruver, og stille strenge krav om rensing eller sikring mot avrenning for masser som likevel legges som landdeponi.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Venstre og Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 9 stemmer ikke bifalt
(Voteringsutskrift kl. 17.02.40)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om et nytt krafttak for mineralnæringen, som adresserer følgende elementer:

- En evaluering av mineralloven
- Plan for å fullføre kartleggingen av mineralforekomster, i det minste i tråd med målsetningen fra mineralstrategien om at 75 pst. av landet skal kartlegges med avansert utstyr
- Konkrete tiltak for å styrke forutsigbarheten i saksbehandlingen og redusere saksbehandlingstiden
- Styrking av forvaltningen for å ivareta miljøkrav, samiske rettigheter og veiledning av kommunene.
- Tiltak for FoU for redusert miljøavtrykk
- Strategi for økt utnyttelse og bearbeiding av mineraler i Norge
- En gjennomgang av dagens situasjon og fremming av nødvendige tiltak for å styrke rekruttering og utdanning til næringen.
- Utarbeide en strategi for strengere internasjonale miljøkrav til utvinning av mineralressurser»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 59 mot 39 stemmer ikke bifalt
(Voteringsutskrift kl. 17.02.58)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en 21-prosess for en samordnet FoU-strategi mellom myndigheter, næring og forskning.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ble med 54 mot 44 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.03.18)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:41 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Else-May Botten, Odd Om-land, Terje Aasland, Eirik Sivertsen, Helga Pedersen, Torstein Tvedt Solberg, Kjell-Idar Juvik, Kåre Simensen, Anna Ljunggren og Martin Henriksen om et nytt krafttak for mineralnæringen – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Meld. St. 28 (2016–2017) – om Noregs fiskeriavtaler for 2017 og fisket etter avtalene i 2015 og 2016 – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
 - forslagene nr. 2 og 3, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav til oppdrettsnæringen om merking av all oppdrettsfisk ved fettfinneklipping.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å innføre strengere straffer og sanksjoner ved brudd på akvakulturloven.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 94 mot 4 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.04.52)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke ferskfiskordningen for å bidra til økt forutsigbarhet gjennom fiskerisøngene og flere ferske leveranser på land.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.05.12)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen implementere Fiskarlagets modell ved første anledning.

Presidenten: Høyre og Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot. Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 44 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.05.35)

Videre var innstilt:

II

Meld. St. 31 (2016–2017) – om Noen fiskeri- og havbrukspolitiske saker – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 9 [17:05:58]

Referat

1. (387) Riksrevisjonens undersøkelse av arkivering og åpenhet i statlig forvaltning (Dokument 3:10 (2016–2017))

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.06.
